

153.83

๑1890

๑.3

76-81, 91-99

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถาม
แบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

วสุภา จิตรสิงห์

๒๕๓๕.๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

38863

173104

755

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ศ.ดร.ภรณ์ กุรุรัตนะ)

.....กรรมการ
(ศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ศ.ดร.ภรณ์ กุรุรัตนะ)

.....กรรมการ
(ศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ดร.อารี รังสินนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 19 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ กุรุรัตนะ
ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศร ทองชั้น กรรมการที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อารี รังสินันท์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม รวมทั้ง
คณาจารย์ในภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.เชาวพา เกษะอุปถัมภ์ ผศ.วราภรณ์ รักวิจัย อาจารย์กมลรัตน์
กรทอง อาจารย์จ๊ะประภา บุญนิศย์ อาจารย์ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ และอาจารย์สุจิตรา
ชาวส่าอ่า ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ และ คณะครูสายอนุบาลโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี ทุกท่าน
ที่กรุณาให้ความสะดวก และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็น
กำลังใจคอยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดาผู้ล่วงลับไปแล้ว
มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

วศุภา จิตรสิงห์

สารบัญ

บท	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม	31
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	45
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	45
แบบแผนการทดลอง	47
การดำเนินการทดลอง	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	59
ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้	59
สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้	59
วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้	59
วิธีดำเนินการทดลอง	60
สรุปผลการศึกษาครั้งนี้	61
อภิปรายผล	61
ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้	63
ข้อเสนอแนะในทางการศึกษา	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	73
ประวัติย่อของผู้วิจัย	150

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลอง	48
2	การทดสอบก่อนการทดลอง	49
3	การดำเนินการทดลอง	50
4	ตัวอย่างการให้คะแนนการแก้ปัญา	52
5	ข้อมูลพื้นฐานความสามารถในการแก้ปัญาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบ เชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์	56
6	เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญาของเด็กปฐมวัย ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ ...	56
7	เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา	57
8	เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง	57
9	เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง	58
10	แสดงการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง	58

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลองโดยใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา
และแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ 49

บทนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทาง
 วิทยาการและเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ต้องประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตและการปรับตัว
 สถาบันการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง เพื่อ
 เตรียมเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการคิด
 และการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นทักษะที่จะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 และเป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่คิดงานเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ สามารถที่จะฟันฝ่า
 อุปสรรคต่าง ๆ ได้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชากรให้เป็นผู้ที่สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล
 สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งเพราะ
 บุคคลเหล่านี้จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (ฉันทนา ภาคบงช.
 2528 : 1) ทั้งนี้รัฐจึงได้กำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยมุ่งให้เกิดคิดเป็น
 ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และจากจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มุ่งให้เกิด
 รู้จักคิดหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจ คัดเลือกด้วยตนเอง และรู้จักคิดแก้ปัญหาได้ตามระดับสติปัญญา
 (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 2 - 3) แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัด
 ประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ภาคภูมิศาสตร์ พบว่า โดยทั่วไปมีการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ
 ค่อนข้างมาก ส่วนทักษะกระบวนการคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่ครูจัดกิจกรรม
 เพื่อส่งเสริมเด็กน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 101)
 ดังนั้น ครูจึงควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะด้านการคิดให้มากยิ่งขึ้น เพราะจะช่วย
 ให้เด็กสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผลและนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่ง เพียเจท์ (เพียเจท์ ชูติกล.
 2522 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) เชื่อว่า ความสามารถในการคิดเป็นทักษะที่

สามารถฝึกฝนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานพัฒนาการทุกด้านที่สำคัญคือ พัฒนาการด้านสติปัญญา ในวัยนี้สติปัญญาของเด็กสามารถพัฒนาได้รวดเร็วที่สุด การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะเป็นพื้นฐานของการคิด อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉันทนา ภาคบงกช. 2528 : 55)

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยนั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมเพื่อค้นหาคำตอบและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การสำรวจ การค้นคว้า การทดลอง การสังเกต การตัดสินใจ การคิดอย่างมีเหตุผล (สทวาลย์ กองช่าง. 2530 : 2) และควรเป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจ ซึ่ง รัชฎวณ อินทรกำแหง (2517 : 79) ได้กล่าวถึงความสนใจของเด็กว่าโดยทั่วไปเด็กชอบพินิจหาเนื่องจากอยู่ในวัยที่มีจินตนาการสูง-และนิทานจะช่วยส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้รวมสร้างจินตนาการไปคอย ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้ นิทานยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ทักษะ และพฤติกรรมที่ต้องการ (กิ่งแก้ว อัคราภร. 2513 : 35) เพราะธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะชอบเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น ความสามารถหรือเป็นบุคคลที่เด็กพอใจ ดังนั้น ถ้าต้องการให้เด็กมีลักษณะเช่นใดก็สามารถดูนิทานให้ตัวเอกของเรื่องมีลักษณะตามที่ต้องการได้ (ภรณ์ คุรุพันธ์. 2524 : 131) และสิ่งสำคัญที่สุดของการเล่านิทานคือ นิทานจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้ ความคิด ก่อให้เกิดปัญญาคือเป็นคนที่คิดเป็น และสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล (รัชฎวณ อินทรกำแหง. 2523 : 3)

การนำนิทานมาใช้เป็นสื่อเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหานี้ ครูจะต้องพิจารณาเนื้อหาในนิทานที่คุณค่าและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้บทบาทและพฤติกรรมการสอนของครูก็มีความสำคัญโดยครูจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) เป็นการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) คือเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้เด็กได้ฝึกคิดและมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นระหว่างครู กลุ่มเพื่อนโดยครูใช้คำถามกระตุ้น ซึ่ง ไชยเรตส์ (อารมณ ทับประภัสร์. 2522:84; อ้างอิงมาจาก Socratis. n.d.) เชื่อว่าคำถามเป็นสื่อกลางที่จะก่อให้เกิดความคิดและช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถด้านสติปัญญา นอกจากนี้ ชัน และคาร์น (อารมณ ทับประภัสร์. 2522 : 78 ; อ้างอิงมาจาก Sund and Carin. n.d.) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคำถามว่า ถ้าครูใช้คำถามที่ชัดเจน

เหมาะสมกับเด็กและใช้อย่างไร ก็จะเป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดและพัฒนาสมองของเด็กได้
และจากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัยพบว่า โดยทั่วไปครูเป็นผู้เริ่ม
กิจกรรมหลักในห้องเรียนซึ่งได้แก่ การบรรยาย การใช้คำสั่งเพื่อให้เด็กตอบสนอง การตั้งคำถาม
ของครูจะใช้คำถามแบบจำกัดคำตอบมากที่สุด ส่วนคำถามที่กระตุ้นเด็กให้รู้จักคิดครูใช้น้อยที่สุด
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 171) วีรพร คันชื้อवाल (2526 : 47)
ได้กล่าวถึงคำถามที่ครูควรใช้เพื่อส่งเสริมการคิดให้กับเด็กว่าควรเป็นคำถามในเชิงเหตุผล ได้แก่ คำ
คำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า "ทำไม..." "เพราะอะไร..." "จะทำอย่างไร..." ซึ่งเป็นคำถาม
ที่เปิดกว้าง ให้เด็กคิดหาคำตอบได้หลายแนวทาง โดยไม่เกิดความวิตกกังวลว่าคำตอบนั้นจะถูกหรือผิด
ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและกล้าที่จะคิดมากขึ้น

ดังนั้น การนำคำถามมาใช้เพื่อกระตุ้นเด็กให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาจะประสบ
ความสำเร็จมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้คำถามของครู จากการศึกษา
เรื่องการใช้คำถามของนักการศึกษาหลายท่านพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังใช้คำถามในชั้นความรู้ ความจำ
ซึ่งมุ่งคำตอบตามเนื้อหา (Hyman. 1970 : 232) ถ้าครูใช้คำถามในอีกลักษณะหนึ่ง คือ ครูถาม
คำถามโดยมุ่งคำตอบตามประสบการณ์เป็นสิ่งที่คุณสามารถนำมาใช้กระตุ้นความคิดได้เช่นเดียวกับ
เพราะประสบการณ์นั้นมีลักษณะที่ใกล้เคียงหรือสัมพันธ์กับเนื้อหาที่ครูนำมาสอน ดังนั้นการใช้ครู
กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดโดยใช้คำถามที่มุ่งคำตอบตามประสบการณ์ เด็กจึงสามารถใช้ความคิด
ที่สัมพันธ์กับสาระในเนื้อหาที่ครูนำมาสอนได้ และโดยธรรมชาติเด็กก็สนใจที่จะพูดถึงเรื่องราวหรือ
ประสบการณ์ของตนเองอยู่แล้ว (ภรณ์ คุรุตะนะ. 2526 : 7) การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้มี
อิสระในการตอบคำถาม โดยไม่ประสบการณ์จึงถือว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่สนองความต้องการและ
ความสนใจของเด็ก แต่การที่เด็กจะสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการตอบคำถามได้มากหรือน้อย
ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของคำถามที่ครูนำมาใช้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การฝึกทักษะด้านการคิดหลังการฟังนิทานโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยง
ประสบการณ์จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้
จะเป็นแนวทางให้ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้
กับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา และแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อกระตุ้นครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของนิทาน การใช้คำถาม สามารถนำไปใช้ในการปลูกฝังคุณลักษณะที่ต้องการและพัฒนา ทานสติปัญญาของเด็กได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความ สามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 266 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น อนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

3.1.2 คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา

4. ระยะเวลาในการทดลอง การทดลองครั้งนี้กระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 ทดลองสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที รวมระยะเวลาที่ทดลอง 6 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่แต่งขึ้นเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และใช้ความคิดในเชิงเหตุผล โดยกล่าวถึงตัวละครและการกระทำของตัวละครในสถานการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผลที่เด็กสามารถเข้าใจได้ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและเด็กนำมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้

3. คำถาม หมายถึง ข้อความที่ครูใช้เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดและตอบหลังการฟังนิทาน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

3.1 คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา หมายถึง คำถามที่ครูมุ่งให้เด็กตอบโดยใช้ความรู้ที่ได้จากเนื้อหาในนิทาน และเด็กไม่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์หรือความรู้จากแหล่งอื่นมาช่วยในการตอบคำถาม

3.2 คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ หมายถึง คำถามที่ครูมุ่งให้เด็กตอบ โดยใช้ความรู้เดิมหรือสิ่งที่เด็กเคยเรียนรู้จากชีวิตจริงมาช่วยในการตอบคำถามที่สัมพันธ์กับสาระในนิทาน

4. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง วิธีการตอบคำถามของเด็กปฐมวัยเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ประกอบรูปภาพที่กำหนดให้ โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 2 ประเภท คือ ปัญหาของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบการแก้ปัญหาของ สุชาดา สุทธาทันธ (2532)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทัศนคติจำแนกโคคังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

- 1.1 ความหมายของการแก้ปัญหา
- 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา
- 1.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา
- 1.4 รูปแบบในการแก้ปัญหา
- 1.5 การแก้ปัญหของเคื่องปวงมว้ย
- 1.6 การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

- 2.1 ความหมายของนิทาน
- 2.2 ประเภทของนิทาน
- 2.3 หลักเกณฑ์การเลือกนิทาน
- 2.4 เทคนิคในการเล่านิทาน
- 2.5 รูปแบบการเล่านิทาน
- 2.6 คุณค่านิทาน
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

- 3.1 ความหมายของคำถาม
- 3.2 ความมุ่งหมายของการใช้คำถาม
- 3.3 การจำแนกประเภทของคำถาม
- 3.4 คำถามที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

- 3.5 ลักษณะของคำถามที่ดี
- 3.6 เทคนิคการใช้คำถาม
- 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

1. ความหมายของการแก้ปัญหา

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาในทัศนะที่ต่างกันดังนี้
 เมย์ (May. 1970 : 266) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทางสมอง
 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการห้เห็น การจินตนาการ การจัดกระทำและการรวบรวมความคิด

บอร์น เอกส์ตรนค และโดมินอสกี (Bourne, Ekstran and Dominoski. 1971 : 9) กล่าวถึงการแก้ปัญหาว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสวงหาความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิม และส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน นำมาจัดเรียงลำดับใหม่ เพื่อผลของความสำเร็จ/ ในรูปของหมายเหตุอย่าง

กาเซ (Suwannathat. 1985 : 134 ; citing Gagne. 1966) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นการปรับเปลี่ยนความสามารถ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ของแต่ละคน เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ
 ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 120) ได้กล่าวถึง การแก้ปัญหาว่า เมื่อบุคคลมีจุดหมาย (Goal) แต่มิอูสรรคยักขวางไม่ให้ไปถึงหรือไ้มาซึ่งสิ่งที่ต้องประสงค์จะทำให้เกิดปัญหาขึ้น หรือปัญหา อาจเกิดจากการไม่ทราบจุดหมายที่แน่นอนว่าคืออะไร บุคคลจึงพยายามจะขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ การแก้ปัญหาก็จะเป็นการคิดที่มีจุดหมาย (Directed Thinking)

ชุมพล หัฒสุวรรณ (2531 : 17) กล่าวว่า การแก้ปัญหามีได้เป็นความสามารถเดี่ยว ๆ และประกอบควยกลุ่มของความสามารถหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เช่น การนึกคิดที่รวดเร็วเกี่ยวกับลักษณะของวัตถุ หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ การจำแนกประเภทวัตถุ การรับรู้ความสัมพันธ์

จากความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการทำงานของสมอง ซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหา ตลอดจนการคิดหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาและการคิดจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ได้แก่

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

เพียเจต์ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยที่เริ่มพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ จุดที่เพียเจต์สนใจและให้ความสำคัญมากคือ ขบวนการคิดของเด็ก เพียเจต์เชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยอาศัยขบวนการทำงานที่สำคัญของโครงสร้างทางสติปัญญา คือ ขบวนการปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) จะทำหน้าที่รับข้อมูลเข้ามาตีความหมายให้ตรงกับสติปัญญาจะรับรู้ได้ โดยนำสิ่งใหม่มาปรับให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ถ้าข้อมูลใหม่ที่รับเข้ามานั้นแตกต่างจากข้อมูลเดิมมากก็จะเป็นการปรับข้อมูลใหม่ให้เข้ากันได้กับความรู้เดิมก่อนรับเข้าไปในโครงสร้างทางความคิด ส่วนการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) เป็นการปรับโครงสร้างที่มีอยู่แล้วภายในให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยปรับโครงสร้างทางความคิดให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่จะรับเข้าไป

เพียเจต์ได้แบ่งลำดับขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาเป็น 4 ขั้น คือ

1. ระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ (Sensorimotor Stage) พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากประสาทสัมผัส เด็กมักจะหยิบจับวัตถุมาดู กลำ หรือเคาะ ฯลฯ ในขั้นนี้ความถนัดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่น สามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตา สามารถคว้าสิ่งของไม่หายไปจากโลก สามารถค้นหาวัตถุที่เปลี่ยนไป ตลอดจนสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาได้ เด็กในวัยนี้ชอบทำอะไรบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ เป็นการเลียนแบบพยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก เมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่ความสามารถในการคิดวางแผนของเด็กยังอยู่ในขั้นจำกัด

2. ระยะเวลาแก้ปัญหาคือการรับรู้และยังไม่รู้จักใช้เหตุผล (Preoperational Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุประมาณ 2 - 7 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็นชั้นย่อย ๆ อีก 2 ชั้น คือ ในช่วงอายุ 2 - 4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มจะมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่า มาเป็นเหตุผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันได้ แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัด เพราะเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือ ยึดความคิดของตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น ความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องกับหลักความเป็นจริง ในช่วงที่ 2 ของระยะนี้ อยู่ในช่วงอายุประมาณ 4 - 7 ปี เด็กจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เริ่มมีการเกี่ยวกับการอนุรักษ์เช่น น้ำไม่แฉะขึ้น รู้จักแบ่งพวกแบ่งชั้น แต่ยังไม่ถึงขั้นการคิดค้นผลของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอกเท่านั้น

3. ระยะการแก้ปัญหาคือเหตุผลกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม (Concrete-Operation Stage) อยู่ในช่วงอายุ 7 - 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้มากขึ้น เพราะเด็กเริ่มลดความคิดยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มนำเอาเหตุผลรอบ ๆ ตัวมาคิดประกอบในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เด็กวัยนี้สามารถคิดทวนกลับได้ นอกจากนี้ความสามารถในการจำของเด็ก ในช่วงอายุนี้นี้ประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถจำกลุ่มหรือจำพวกได้อย่างสมบูรณ์สามารถสนทนากับบุคคลอื่น และเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดี

4. ระยะการแก้ปัญหาคือเหตุผลกับสิ่งที่ป็นนามธรรม (Formal Operation Stage) อยู่ในช่วงอายุ 11 ปีขึ้นไป ขั้นนี้จะเป็นขั้นสุดท้ายของพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก เพื่อยืนยันว่าความคิดความเข้าใจของเด็กในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่สมบูรณ์ที่สุด คือ เด็กจะสามารถคิดได้แม้สิ่งนั้นไม่ปรากฏให้เห็น สามารถตั้งสมมติฐานและพิสูจน์ได้ สามารถแก้ปัญหาค้าง ๆ โดยมีการคิดก่อนแก้ปัญหานั้น ๆ สามารถเข้าใจสูตรหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ดี พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้จะเจริญเต็มที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่การตัดสินใจแก้ปัญหาอาจต่างจากผู้ใหญ่อบบาง เพราะมีประสบการณ์น้อยกว่า (อรชา วราวิทย์. 2526 : 12 - 14)

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

ทฤษฎีพัฒนาการของบรูเนอร์มีส่วนคล้ายคลึงกับทฤษฎีของเพียเจท์ ซึ่งกล่าวว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (Organism) บรูเนอร์เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมว่ามีอิทธิพลต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด

บรูเนอร์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. Enactive Stage ซึ่งเปรียบได้กับขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) ของเพียเจท์ เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำมากที่สุด
2. Iconic Stage เปรียบได้กับขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ซึ่งจะครอบคลุมขั้นก่อนเกิดสิ่งกัม (Preconceptual Thought) และขั้นการคิดแบบมีกฎเอง (Intuitive Thought) เด็กจะเกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น โดยจะเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ อาจมีจินตนาการบ้างแต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้ง เหมือนขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operation) ของเพียเจท์
3. Symbolic Stage เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดของบรูเนอร์เปรียบได้กับขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมของเพียเจท์ เด็กจะสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ซับซ้อนได้ (ประสาท อิศรปริศา. 2523 : 133 - 135) จะเห็นได้ว่า ทั้งเพียเจท์ และบรูเนอร์ให้ความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาเจริญสูงสุด การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยใช้ประสาทสัมผัสมากที่สุดจะช่วยกระตุ้นความคิดและพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กได้

3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหามิได้ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. ตัวเด็ก (Conditions in the Learner) ได้แก่ ระดับ เชาวน์ปัญญา ลักษณะ อารมณ์ อายุ แรงจูงใจ และประสบการณ์ของผู้เรียน
2. สถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Conditions in the Learner Situation) ถ้าปัญหาเป็นที่สนใจมักจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนหรือแก้ปัญหา ถ้ามีคำแนะนำจากครูสำหรับ

ปัญหาที่ยาก ๆ จะทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือถ้าเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมีวิธีการคล้ายคลึงกับปัญหาที่เคยเรียนรูมาแล้วก็จะทำให้การแก้ปัญหานั้นง่ายขึ้น

3. การแก้ปัญหากลุ่ม (Problem Solving in Group) คือการให้เด็กมีโอกาสร่วมกันแก้ปัญหามีการอภิปรายและถกเถียงกัน การแก้ปัญหแบบนี้จะโคผลก็คือนเมื่อ

3.1 สมาชิกของกลุ่มมีจุดมุ่งหมายร่วมกันที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จ

3.2 สมาชิกแต่ละคนมีข้อมูลและความรู้ที่จะแก้ปัญหา

3.3 สมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเท่ากัน

3.4 เป็นงานยาก สลับซับซ้อน

3.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม (ซูซีท์ อ่อนโลกสูง. 2522 : 121 - 123)

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 259 - 260) กล่าวถึงองค์ประกอบของการแก้ปัญหาวาประกอบด้วย

1. ระดับความสามารถของเขาวนปัญญา คือ ผู้ที่มีเขาวนปัญญาสูงยอมแก้ปัญหาโคคักว่าผู้ที่มีเขาวนปัญหาคำ

2. การเรียนรู้ ถ้าเกิดเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักการแก้ปัญหอย่างแท้จริงแล้วเมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็จะสามารถแก้ปัญหาโคถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

3. การรู้จักคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลโคชอาศัย

3.1 ขอเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์เดิม

3.2 จุดมุ่งหมายในการคิดและการแก้ปัญหา

3.3 ระยะเวลาในการโคตรองหาเหตุผลที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา

สุวัชน มุทธเมธา (2523 : 202 - 204) โคกล่าวถึงสภาพทั่วไปที่มีผลต่อการแก้ปัญหาคงนี้

1. การคิดแก้ปัญหา ผู้แก้ปัญหาคองคิดหลาย ๆ แบบ และใช้ความสามารถหลาย ๆ อย่าง เช่น การคิดแบบวิเคราะห์ การคิดแบบสังเคราะห์ เป็นต้น

2. สภาพหรือแบบของปัญหา ที่มีความยากง่ายสลับซับซ้อนแตกต่างกัน การพิจารณาปัญหาและการจัดรวบรวมประสบการณ์เพื่อแก้ปัญหาก็ต่างกัน

3. ลักษณะของญาณปัญญา ได้แก่

3.1 อารมณ์ของญาณปัญญา

3.2 ระดับสติปัญญาของญาณปัญญา

3.3 ระดับแรงจูงใจ

3.4 การฝึกใหญ่จักกัหลาย ๆ แบบ และใช้การแก้ปัญหามาก ๆ วิธี

4. การแบ่งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาคือให้สมาชิกมีจำนวนพอเหมาะสมาชิกมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และได้รับการยอมรับยอมรับแก้ปัญหาคือดีกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกมากหรือน้อยเกินไป

ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาก็กับเด็กควรพิจารณาถึงองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วนอกจากนี้ครูจะต้องให้เด็กรู้จักใช้ข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ วิธีมาช่วยในการแก้ปัญห การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการแก้ปัญหาก็จะทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะด้านนี้ไว้มากกว่า การที่ครูจำกัดวิธีการแก้ปัญหาก็กับเด็ก

4. รูปแบบในการแก้ปัญห

เมื่อมีปัญหาก็เกิดขึ้น มนุษย์เราก็มีวิธีการแก้ปัญหาก็แตกต่างกันไป พันธ์ พันนาทินทร์ (2520 : 73 - 74) ได้สรุปวิธีการแก้ปัญหาก็ของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. การหาเหตุผลเข้เราเอง (Rationalization) เป็นการหาทางอธิบายเหตุผลของการกระทำให้สอดคล้องกับความคิดที่มื่ออยู่โดยใช้ข้อเท็จจริงมาช่วยเพียงบางส่วนและเป็น การหาทางอธิบายให้คนอื่นเห็นเหตุผลโดยตามความเห็นของเข้เราเอง

2. การอ้างสิ่งที่มีอำนาจ (Appeal to Authority) เช่น ผู้รู้หรือคำราเอกสารต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นตรงกันเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้แกเหตุผลที่อ้าง

3. การใช้เหตุผล (Use of Reason)

4. การหยั่งรู้เอง (Intuition) เป็นการแก้ปัญหาก็ที่ผู้แก้ปัญหาก็ไม่ต้องการจะต้องใช้การหยั่งรู้เองเป็นเครื่องให้เหตุผล

5. การใช้สามัญสำนึก (Common Sense) เป็นการพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างสองสิ่งในรูปของเหตุและผลโดยไม่คิดพิจารณาให้แน่ชัดด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือการหาเหตุผลที่พอ ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย

6. การคิดแบบ Reflective หรือวิธีการแก้ปัญหาตามแบบวิทยาศาสตร์เป็นการคิดที่มีลักษณะต้นตัว พิจารณาด้วยความรอบคอบโดยมีลำดับขั้นตอนในการคิดดังนี้

6.1 การกำหนดปัญหาให้แน่ชัด (Recognition and Definition of Problem)

6.2 การตั้งสมมุติฐาน (Formulation of Hypotheses)

6.3 การขยายสมมุติฐานเพื่อนำไปสู่การทดสอบหรือเพื่อตรวจสอบสมมุติฐานนั้น

(Elaboration of logical Implications of Hypotheses)

6.4 การทดสอบสมมุติฐาน (Testing Hypotheses)

6.5 การสรุปหรือลงยุติ (Drawing Conclusion)

นอกจากนี้ การ์สัน (Garrison. 1956 : 261 - 265) ได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาที่พบได้แก่

1. การลงมือทำใหม่เพื่อให้บรรลุจุดหมาย (Continued Activity to Reach the Goal) โดยวิธีเดิมหรือวิธีใหม่ แต่ยังคงมุ่งเพื่อบรรลุจุดประสงค์อย่างเดิม

2. การแก้ปัญหาแบบหาทางทดแทนจุดประสงค์เดิม (Setting Forth a Substitute Goal) มีกลวิธีต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การชดเชย (Compensation) คือกระบวนการตั้งจุดหมายอื่นขึ้นแทนจุดหมายเดิมที่ท้อปสรรคขัดขวาง

2.2 การทดแทน (Sublimation) เป็นวิธีการแก้ปัญหาโดยเลือกใช้ภาวะที่สังคมยอมรับ เป็นแบบความประพฤติแบบหนึ่ง แทนการประพฤติอย่างอื่นที่ตอบสนองความต้องการของคน

2.3 การเลียนแบบ (Identification) คือการเอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับวัตถุ สิ่งบุคคลหรือสถาบันเพื่อให้รู้สึกว่าตัวเองสำคัญมีค่า เช่น เด็กชายคนหนึ่งไม่สามารถเข้าทีมฟุตบอลของโรงเรียน แต่ก็สามารถพูดถึงทีมฟุตบอลของโรงเรียนว่า "ทีมของเรา" และ "เรา" จะเป็นเช่นนั้น

3. การแก้ปัญหาแบบปลอมแปลงจุดหมายเดิม (Falsifying the Goal) คือ การให้เหตุผลเป็นข้ออ้างที่ไม่ใช่เหตุผลที่แท้จริง แต่ใช้ชั่วคราวเพื่อให้ผ่าน ๆ ไปแล้วเกิดความสบายใจ เป็นกลวิธีที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า อุ่นเปรี้ยว มะนาวหวาน

4. การแก้ปัญหาแบบถอยหนี (Evasion or Withdrawal) คือลี้ภัยและความยุ่งยากที่เกิดกับตนเองเพื่อจะไต่ไม่ข้องแก้ปัญหานี้

5. การแก้ปัญหามาตรวิธีเหตุผล (The Rational Approach) คือการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการแก้ปัญหาคือที่สุด ส่วนวิธีการแก้ปัญหาคือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ควบคู่กันคือ

1. การแก้ปัญหาคือวิธีลองผิดลองถูก (Trial and Error) คือวิธีการทดลองทำแบบทดสอบหลายอย่าง เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหานี้

2. การแก้ปัญหาคือวิธีการหยั่งเห็น (Insight) ผู้แก้ปัญหาคือต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา การคิดและการรับรู้ การแก้ปัญหาเริ่มด้วยการรับรู้รูปร่างทั้งหมดของปัญหา (ประสาธ อิศรปรีดา. 2523 : 194)

5. การแก้ปัญหาคือของเด็กปฐมวัย

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้กล่าวถึงการพัฒนาของเด็กละดับแรกเกิดถึง 2 ขวบว่าในระยะนี้เด็กจะแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูกและเมื่อเผชิญกับปัญหาใหม่คล้ายกับปัญหาเดิม เด็กจะใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบเดิมที่เคยใช้ได้ผลสำเร็จมาแล้ว เมื่อเด็กมีประสบการณ์มากขึ้นหรือมีโอกาสฝึกทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ก็จะช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนได้มากขึ้น

ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กจะพัฒนาขึ้นตามอายุ หลังอายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้ความจำและจินตนาการในการแก้ปัญหาเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นเด็กจะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และจะเริ่มใช้ความคิดรวบยอดในการหาเหตุผลรวมทั้งนำเอาประสบการณ์มาใช้ในการแก้ปัญหาคือ ในเด็กปฐมวัยจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ เช่น ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ระดับสติปัญญา การอบรมเลี้ยงดูตลอดจนประสบการณ์ที่เด็กแต่ละคนได้รับ แต่เนื่องจากในวัยนี้เด็กยังมีประสบการณ์น้อย ความสามารถในการแก้ปัญหาคือของเด็กจึงจำกัดเพราะการที่จะแก้ปัญหาได้หรือไม่ เด็กจะต้องเข้าใจปัญหาและมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาคือจึงต้องอาศัยความรู้ ความคิดและความเข้าใจ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เด็กมีความสามารถในการคิดในเชิงวิเคราะห์วิจารณ์น้อยจึงทำให้ไม่สามารถสรุปลักษณะ และคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหามาตัดสินใจแก้ปัญหาได้ (สุวัฒน์ มุทธเมธา. 2523 : 198 - 199)

นอกจากนี้ สมาร์ท และรัสเซล (สุจิตรา ชาวสำอาง. 2532 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Smart and Russell. n.d.) ยังชี้ให้เห็นถึงลักษณะการคิดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. เด็กยังไม่สามารถคิดถึงเรื่องอื่น ๆ ได้ นอกจากเรื่องของตนเองหรือเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองเท่านั้น

2. เด็กจะมีความเชื่อและยอมรับในสิ่งที่เห็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม

3. เด็กยังไม่สามารถศึกษาเหตุผลและหาข้อสรุปในสิ่งที่มีความซับซ้อนหรือมีัญหาหลาย ๆ ประการในเวลาเดียวกันได้

4. การคิดของเด็กส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับอิทธิพลจากสังคมเด็กจึงไม่ต้องการให้มีการตัดสินข้อสรุปของตนเอง

ดังนั้นการสอนให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ครูจึงต้องพิจารณาข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว และเข้าใจพัฒนาการของเด็ก เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม

6. การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่สามารถส่งเสริมได้ด้วยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้กับเด็ก ฉันทนา ภาคบังข (2528 : 47 - 49) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. การให้ความรักและความอบอุ่น สนองตอบความต้องการของเด็กอย่างมีเหตุผล ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเองและมองโลกในแง่ดี

2. การช่วยเหลือทั้งทางตนเอง การส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเองโดยเหมาะสม ว่าจะช่วยให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่น เกิดความมั่นใจตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กต่อไป

3. การซักถามของเด็กและการตอบคำถามของผู้ใหญ่ ควรให้ความสนใจและตอบคำถามของเด็ก สุนทนาทางความจำ การศึกษาเหตุผล เพื่อให้เขาได้แสดงออกและฝึกการคิด เด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น และช่างซักช่างถาม ผู้ใหญ่ไม่ควรดูหรือแสดงความไม่พอใจ

4. การฝึกเป็นคนช่างสังเกต ควรจัดหาอุปกรณ์หรือสิ่งเร้าให้เด็กพัฒนาการ สังเกต โดยใช้ประโยชน์จากทุกด้าน การตั้งคำถามหรือชี้แนะโดยผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจใฝ่และหาความจริงจากการสังเกต

5. การแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้เด็กเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ เรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความพอใจ จะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น

6. การให้รางวัล ควรให้รางวัลเมื่อเด็กทำสิ่งที่งามในโอกาสอันเหมาะสม แสดงความชื่นชมและกล่าวทำให้เด็กเกิดความมั่นใจว่าเขาทำในสิ่งที่ดี น่าสนใจ จะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่คอบตนเองและมีกำลังใจที่จะทำในสิ่งที่งาม มีความคิดริเริ่ม

7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดของเด็ก บรรยากาศที่อิสระ ไม่เคร่งเครียด ช่วยให้เด็กรู้สึกสบายใจ ความรู้สึกที่ดีจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

นอกจากนี้ เจษฎา สุภางคเสน (2530 : 28 - 29) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาดังนี้

1. ฝึกฝนให้เด็กทำความเข้าใจขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา คือ รวบรวมข้อมูล ตั้งสมมติฐาน รวบรวมวิธีแก้ปัญหาและทดสอบสมมติฐาน
2. ควรเน้นในเรื่องการรวบรวมข้อมูลให้มาก
3. ฝึกให้รู้จักใช้ทักษะในการแก้ปัญหาคือ ฝึกให้คิดเกี่ยวกับปัญหา การแก้ปัญหา ด้วยวิธีต่าง ๆ และการทำนายผลของวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ
4. ใช้วิธีการชี้แจงอธิบายเหตุผลหลักเลื่องวิธีการแข่งงัดกับเด็ก
5. เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ
6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กเพราะมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา
7. ให้โอกาสเด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเอง
8. กระตุ้นให้เด็กคิดในหลายทิศทาง เพื่อนำไปใช้กับปัญหาที่ยังยากซับซ้อน

นอกจากอุปกรณ์แล้ว โรงเรียนก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมทักษะดังกล่าว ครูจึงควรมีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ฉันทนา ภาคบงกช (2528 : 49 - 51) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของเด็ก กิจกรรมของเด็กควรมีลักษณะเป็นรูปธรรม มีสื่อประกอบเพื่อให้ง่ายกับการเรียนรู้ ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมควรสั้น ๆ เหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก
 2. จัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็ก ควรให้เด็กเรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติได้ กิจกรรมควรอยู่ในความสนใจของเด็ก เด็กจะภูมิใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้
 3. ควรมีการเสริมแรงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การชมเชย การให้รางวัล เป็นต้น
 4. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกิจกรรม จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่เคร่งครัด
 5. สร้างทัศนคติที่ดีต่อตัวครู ครูควรปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสม นอกจากนี้ควรสร้างสัมพันธภาพกับเด็กเป็นอย่างดีเพื่อทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับ
- จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทั้งครูและอุปกรณ์ต่างก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาคอยตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

- ✓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ได้มีผู้สนใจศึกษาจนควาพอสรุปได้ดังนี้
- ✓ ชิลวา บรูเนอร์ และเจโนวา (Sylva Bruner and Genova. 1976 : 193) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่ได้อบรมประสบการณ์การเล่นแบบอิสระสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่เล่นโดยได้รับการชี้แนะ กล่าวคือ เด็กที่เล่นอิสระสามารถแก้ปัญหาได้หลายวิธี มีความพยายามต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหาและเริ่มต้นแก้ปัญหาจากวิธีที่ง่ายไปสู่วิธีที่ยากขึ้นตามลำดับ

✓ โจน (Jones. 1985 : 3243A - 3244A) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจำนวน 38 คน ที่โตเล่นบทบาทสมมุติกับเด็กที่ไม่โตเล่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กกลุ่มที่โตเล่นบทบาทสมมุติมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่า เด็กที่ไม่โตเล่นบทบาทสมมุติ

✓ เชคลี (Shaklee. 1985 : 2915A) ได้ศึกษาผลของการสอนเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองเข้า กลุ่มควบคุมเข้า และกลุ่มทดลองบาช กลุ่มควบคุมบาช กลุ่มทดลองได้รับการสอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 18 บทเรียน ๆ ละ 30 นาที ในขณะที่กลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรปกติ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองบาชมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงที่สุด

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

✓ เฉลิมพล คันสกุล (2521 : 78 - 80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กชายและเด็กหญิง 3 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาล 1 - 2 จำนวน 90 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีอายุต่างกันมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน คือ เด็กอายุ 5 ปี มีสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี และ 4 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า สติปัญญามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และเด็กชายและเด็กหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่แตกต่างกัน

✓ เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2523 : 22, 54 - 55) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6.6 ปี ที่กำลังเรียนชั้นเด็กเล็กของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเล่นอิสระ กลุ่มเล่นโดยมีผู้ชี้แนะ และกลุ่มควบคุม โดยใช้อุปกรณ์ของเล่น 2 ชุด คือ ชุดสัตว์ และชุดรถ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการเล่นที่จัดให้กับเด็กไม่มีผลทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาลดลงของเด็กทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกัน แต่กลุ่มเล่นอิสระมีแนวโน้มในการแก้ปัญหาลดลงอีก 2 กลุ่ม

✓ ชื่นจิต การบุญ (2525 : 59 - 60) ได้ศึกษาดังอิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพรหมพรณวิทยา อำเภอบางกร่าง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียน

ที่ได้รับการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัย โดยใช้วิธีสอนที่ใช้คำถามแบบอเนกนัย มีความคิดสร้างสรรค์ในความสามารถคิดคล่องตัว ความคิดละเอียดลออและวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกับเด็กก่อนวัยเรียน ที่ได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามแบบเอกนัย

✓ อรชา วราวิทย์ (2526 : 111) ได้ศึกษาการตัดสินใจแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 6 ปี พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองที่เป็นไปไคและเหมาะสมและแก้ปัญหาโดยผู้อื่นช่วยที่เป็นไปไคและเหมาะสม เด็กที่มีอายุน้อยกว่าจะตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตัวเองที่เป็นไปไคและเหมาะสม ส่วนเด็กที่มีอายุน้อยกว่าจะตัดสินใจแก้ปัญหาโดยผู้อื่นช่วยที่เป็นไปไคและเหมาะสม เด็กที่มีสติปัญญาดีมีรายได้น้อยและการศึกษาคำจะตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองที่เป็นไปไค แต่ไม่เหมาะสม เด็กปฐมวัยต่างประเทศตัดสินใจแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ลักษณะการตัดสินใจแก้ปัญหา และสถานการณ์ของเด็กปฐมวัยกับรายได้น้อยของสติปัญญาสัมพันธ์กันมากที่สุด การศึกษาและอาชีพของสติปัญญาลดลงมา ส่วนอายุและเพศมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ

ลดาวัลย์ กองช่วง (2530 : 59) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี โดยเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่ได้รับการเล่นวัสดุสามมิติแบบขั้นบันไดและแบบอิสระ ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับการเล่นวัสดุสามมิติแบบอิสระมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเล่นวัสดุสามมิติแบบขั้นบันได

อรุณี เหลืองหิรัญ (2533 : 77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับย่อยกับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับย่อยมีความพร้อมทางภาษาและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

✓ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่ามียังคงประกอบสำคัญ หลายประการ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก เช่น ระดับสติปัญญา อายุ ประสบการณ์ของเด็ก แต่ละคนได้รับ และองค์ประกอบสำคัญมากอีกอย่างหนึ่งคือ วิธีสอนของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด จะช่วยให้เด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

นอกจากนี้ - พบว่าให้เด็กคิดด้วยตัวเองได้มากขึ้น ถ้าหากเป็นวิธีเช่นนี้ ที่ผู้สามารถทำ ได้ใช้ให้เด็กพบได้กับปัญหาที่จริงได้

โลกนี้ นอกจากนี้ การฝึกให้เด็กคิดโดยครูใช้คำถามกระตุ้นก็จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ครูสามารถนำมาใช้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

1. ความหมายของนิทาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 441) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป

วลัย ขวลิตรำรง (2515 : 22 - 26) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ดังนี้ นิทาน คือเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริง หรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน ตื่นเต้น ลึกซึ้ง หรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเองก็ได้

รัชณี ศรีไพรวรรณ (2516 : 37 - 41) กล่าวว่า นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนาน เนื้อเรื่องในนิทานอาจเป็นเรื่องเหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องที่แสดง อคติหรือปฏิกิริยาและอาจสอดแทรกคติเตือนใจหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตด้วย

สมบุญ ถึงหมานันท์ (2522 : 31 - 38) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่บันทึก ความเป็นมาของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของ เป็นประสบการณ์ของชีวิต เป็นการตอบสนองสงสัย เป็นเครื่อง กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา เป็นการระบายความรู้สึกนึกคิด ความเศร้าโศก เสียใจ ตื่นเต้น ตีใจ เพ้อฝัน เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

จากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าต่อ ๆ กันมา หรือแต่งขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมสั่งสอนและเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งเป็นหลายประเภท โดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป เช่น

กูเบอร์ (Guber. 1960 : 282 - 285) ได้แบ่งนิทานออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

ที่มีอยู่ในโลก

1. ตำนาน เป็นเรื่องราวที่อธิบายชีวิต ปรัชญาการณธรรมชาตินิและสรรพสิ่งต่าง ๆ
2. นิทานคติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ จบลงควยคติสอนใจในการดำรงชีวิตแก่คน
3. นิทานท้องถิ่น เป็นนิทานสอนใจเช่นเดียวกับนิทานคติ แต่ให้ความรู้ว่าเป็นเรื่องจริงมากกว่า นิทานท้องถิ่นเป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นจริงและเรื่องที่เกินความจริงผสมอยู่
4. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงดินแดนมหัศจรรย์ และเรื่องราวของการใช้อภินิหารต่าง ๆ ใช้เล่าเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. รูปแบบอื่น ๆ เช่น เพลงชาวบาน สุภาษิต คำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบาน กลอนและบทเพลงสำหรับเด็ก
- กิ่งแก้ว อัดฉากร (2513 : 444) ได้แบ่งรูปแบบนิทานตามเนื้อหาโวหารและโครงสร้างออกเป็น 6 ชนิดคือ

เท่านั้น

1. นิทานไม่รู้จบ เป็นนิทานที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วง ๆ จะเปลี่ยนเฉพาะคำบางคำ
 2. นิทานเรื่องสัตว์ เป็นเนื้อเรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวละคร
 3. นิทานคติ มีเนื้อหาเชิงสอนใจ โครงสร้างของเรื่องเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
 4. มุขตลก เป็นเรื่องสั้นที่ตลกขบขัน แสดงถึงความโง่หรือปัญญา ไร้ไหวพริบของตัวละคร
 5. เรื่องโม้ เป็นเรื่องเหลวเชื่อ ไม่สมเหตุสมผล
 6. นิทานทรงเครื่อง เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์และบรรยากาศที่วิจิตรพิสดาร
- นอกจากนี้ วรณี ศิริสุนทร (2532 : 13 - 19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น

5 ประเภท ได้แก่

แบ่งออกเป็น

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน
- 1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking - Beast Tales)
- 1.2 นิทานไม่รู้จบ (Cumulative Tales)
- 1.3 นิทานตลกขบขัน (The Drolls or Humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourquoi Stories or Tales That Tell Why)

มีเนื้อเรื่องอธิบายหรือตอบคำถามของเด็ก ๆ ว่า "ทำไม..." เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น
ทำไมฟ้าทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือ
เป็นผู้วิเศษ สามารถทำสิ่งที่ไม่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์
มีโครงเรื่องง่าย ๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้
จะรวมนิทานเทียบสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์และเรื่องราว
ในบรรพกาลเกี่ยวกับชนโลก ท้องฟ้า และพฤติกรรมของมนุษย์ มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์
ทางธรรมชาติ

4. มหาकाพย์และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัม
ต่างกันแต่ตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญ ผ่านอุปสรรคและ
และประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์

(Animal Stories)

3. หลักเกณฑ์การเลือกนิทาน

นิทานมีมากมายหลายประเภท การนำนิทานมาเล่าให้เด็กฟังจึงต้องเลือกให้เหมาะสม
กับวัย ความสนใจและพัฒนาการของเด็ก ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 81) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์
การเลือกนิทาน ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่มีความสมบูรณ์ในตัว เน้นเหตุการณ์อย่างเกี่ยว ให้เด็กพอ
คาดคะเนเรื่องไต่บ้าง อาจสอดแทรกเกร็ดที่ชวนให้เด็กสงสัยว่าอะไรจะเกิดขึ้นเพื่อทำให้เรื่องมีรสชาด
น่าติดตาม

โลกคือ

2. มีบทสนทนามาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากยังไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความจริง

3. มีการกล่าวซ้ำสัมผัสและถ้อยคำ วลีที่เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว

4. มีการใช้ภาษาที่สละสลวยซึ่งได้เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก

5. ควรเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในครอบครัว และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก หรือเป็นเรื่องที่เด็กจินตนาการตามใจ

6. เนื้อเรื่องถึงจุดสุดยอดของเรื่องและน่าพึงพอใจเมื่อเล่าจบเด็กควรมีความสุข

7. ควรมีความหลากหลายที่เด็กจะสมมติตัวแทนใจไม่ควรเลือกเรื่องที่มีตัวละครหลายตัว เพราะจะทำให้เด็กสับสน

วรรณิ ศิริสุนทร (2532 : 25 - 30) ได้กล่าวถึงนิทานที่เหมาะสมจะนำมาเล่าให้เด็กฟัง ควรมีลักษณะดังนี้

1. นิทานที่มีเนื้อหาที่ใช้ถ้อยคำซ้ำ ๆ ซอความซ้ำ ๆ และคล้องจองกันจะช่วยให้เด็กตั้งใจที่จะฟังและอ่านตาม

2. นิทานเกี่ยวกับสัตว์

3. นิทานที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับสัตว์หรือนิทานที่อธิบายถึงปรากฏการณ์บางอย่างว่า

เป็นอย่างไรหรือทำไม

4. นิทานที่เป็นบทโคลงมีใจความเป็นแบบบรรยายโวหาร

5. คำานาน นิทานพื้นบ้านที่ดำเนินเรื่องอย่างตรงไปตรงมาและรวดเร็วตัวละครมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

6. นิทานที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง ควรมีคำกริยาที่ตอบคำถามว่า ใครทำอะไรมากที่สุด เพราะเด็กอยากรู้อยากเห็นเมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้แล้วจะเป็นอย่างไรต่อไปตัวสำคัญของเรื่องคือพระเอกและนางเอก ทำอะไรบ้าง ทำแล้วเป็นอย่างไร

7. มีเนื้อเรื่องเร้าใจ ก่อให้เกิดความตื่นเต้น มีการผูกเรื่องที่แนบเนียน

8. เป็นเรื่องที่แสดงปฏิกิริยาไหวพริบของตัวละคร แสดงให้เห็นถึงสติปัญญาอันเฉียบแหลม

9. เป็นเรื่องที่แสดงความรู้สึกสะท้อนใจโดยสอดแทรกคณธรรมคุณธรรมและศีลธรรม

ลงไปควย

10. คำนึงถึงความสนใจของเด็กในระดับอายุต่าง ๆ กัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2 ขวบ ชอบฟังเรื่องราวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเด็กเองเกี่ยวกับชีวิตประจำวันสั้น ๆ ง่าย ๆ เช่น เรื่องในครอบครัว สัตว์เลี้ยง

3 - 4 ขวบ ยังคงชอบฟังเรื่องราวที่ใกล้ตัวหรือเรื่องที่เป็นเรื่องจริงในชีวิตนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ ควรจะอิงความจริงอยู่บ้าง

4 - 5 ขวบ เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นต้องการจะรู้ว่าสิ่งนี้มาจากไหนทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เช่นนี้ ทำไมจึงไม่เป็นอย่างนั้น อย่างนี้ สิ่งนี้มีความเป็นมาอย่างไร วัยนี้จะเข้าใจข้อแตกต่างระหว่างความจริง และเรื่องสมมุติ นิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กในวัยนี้ ควรเป็นเรื่องสั้น ๆ เข้าใจง่าย มีตัวละครตัวเอกเพียงตัวเดียว

5 - 6 ขวบ วัยนี้เริ่มสนใจโลกของความจริง แยกอดีตปัจจุบันได้ รู้จักสิ่งแวดล้อมที่ห่างตัวมากขึ้น เริ่มเข้าใจว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น แดกอน เนื้อหาของเรื่องควรเป็นเรื่องประเภทวีรบุรุษ หรือความเก่งกล้าของเด็กตัวเล็ก ๆ

วัย 5 - 6 ขวบ เด็กก็จะสนใจมาก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

2529 : 65 - 66)

จากที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า นิทานที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟังนั้น จะต้องเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่มีเนื้อหาเร้าความสนใจ ชวนให้ติดตามเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

4. เทคนิคในการเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นของการสอนเด็กซึ่งครูแต่ละคนก็จะมีเทคนิคในการเล่านิทานที่แตกต่างกันออกไป วรณี ศิริสุนทร (2532 : 49 - 55) ได้เสนอแนะเทคนิคการเล่านิทานสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การปรับเสียงให้มีความชัดเจน มีการเน้นเสียงให้กับคำที่เปล่งออกมาและใช้เสียงสูงต่ำได้อย่างมีความหมาย

2. การทรงตัวที่ดีโดยการนั่งในท่าที่สบายแต่ให้หลังตรง

3. การเลือกใช้คำพูด เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้ฟัง

4. การใช้ภาษาถิ่นควรใช้เมื่อจำเป็นและต้องใช้อย่างระมัดระวัง

5. การใช้หาทางประกอบควรเป็นไปตามธรรมชาติ

6. เลือกหนังสือที่อ่านที่ภาพประกอบ

7. มองสบตาผู้ฟังทุกคน

8. ถ้ามีการชักจูงหวั่นในขณะเล่านิทานผู้เล่าต้องยอมรับการชักจูงหวั่นอย่างอกทน

และดำเนินการเล่านิทานต่อไป เพื่อเด็กพร้อมที่จะฟัง

9. ในขณะเล่านิทานควรสังเกตผู้ฟังว่ามีความตั้งใจหรือไม่ เพื่อเป็นการทดสอบ

ผู้ฟัง

10. สำรวจข้อดีและข้อบกพร่องของตัวเอง โดยดูตัวเองในกระจกเงาหรืออัดเสียง

ลงเครื่องบันทึกเทป

11. ศึกษาหาความรู้และฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเล่านิทาน

ฉัตรวราวุธ ทันะรัตน์ (2519 : 235 - 243) ได้เสนอหลักการเล่านิทานที่น่าสนใจ

ไว้ดังนี้

1. การวางจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานไว้อย่างแน่นอน

2. ศึกษาภูมิหลังของเด็กก่อนลงมือเล่า

3. ผู้เล่าโครงเรื่องอย่างรัดกุมคือ

3.1 เรื่องที่จะเล่ามีชื่อเรื่องเร้าใจเนื้อหาน่าสนใจ

3.2 มีสาระแนวคิดเหมาะกับเด็ก

3.3 เป็นเรื่องสั้น ๆ ง่าย มีใจความสำคัญเพียงเรื่องเดียว

3.4 มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของเด็กผู้ฟัง

3.5 มีข้อคิดเตือนใจ

4. ใช้ภาษาเล่าเรื่องโดยเฉพาะซึ่งมีความไพเราะแตกต่างกับภาษาพูดและภาษา

เขียน แต่เน้นภาษาเรวอารมณ์เป็นสำคัญ

4.1 เป็นภาษาเร้าใจ

4.2 เป็นภาษาง่าย

4.3 เป็นภาษาไทยพื้น ๆ ไม่หยาบโสน

4.4 เป็นภาษาที่คงไว้ซึ่งแบบแผนทางจริยธรรม

5. ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องให้สนุกสนาน

5.1 ชื่นชอบเรื่องควยลึกลับสูงใจ (Motive Style)

5.2 ความยาวของเรื่องไม่เกินช่วงความสนใจของเด็ก

5.3 คำเน้นเรื่องต่อไปตามเค้าโครงที่กำหนด

5.4 ใช้คำพูดที่เร้าความสนใจและมีบุคลิกภาพชวนมอง

5.5 มีอุปกรณ์ประกอบ เช่น ภาพ ดนตรี เสียงเพลง

5.6 อาจจัดให้มีการแสดงละคร บทบาทสมมุติ

6. ปลุกฝังมโนทัศน์ในทางคุณธรรม คติชีวิต แนวประพฤติปฏิบัติโดยคาดหวังว่าจะได้
เกิดพัฒนาการในชีวิตของเด็กเป็นสำคัญ

7. นำไปสู่กิจกรรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา เช่น

7.1 เขียนภาษาตามเรื่อง

7.2 อภิปราย

7.3 รายงาน

8. การประเมินผลการเล่นนิทาน ทำให้หลายกรณี เช่น

8.1 ประเมินจากพฤติกรรมในการรวมกิจกรรม

8.2 ประเมินได้จากการอภิปรายและรายงาน

8.3 ประเมินโดยแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ง่าย ๆ

การเล่นนิทานจะประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่ นอกจากจะมี
เนื้อหาที่เร้าความสนใจแล้ว การใช้เทคนิคในการเล่นนิทานก็เป็นสิ่งปะอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้
นิทานนั้นสนุกสนาน และดึงดูดความสนใจของผู้ฟังได้มากขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน
ครูจึงควรศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ให้เข้าใจและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับเด็กให้มากที่สุด

5. รูปแบบการเล่นทาน

การเล่นทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึก สนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กนั้น ครูต้องมีวิธีการเล่นที่น่าสนใจและใช้เทคนิคใหม่ ๆ อยู่เสมอ ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2526 : 131 - 132) และวิไล เวียงวีระ (2526 : 70 - 71) ได้เสนอแนะรูปแบบการเล่นทานไว้ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน
2. การเลาโดยใส่หน้ากากหรือหุ่นสวมหัว
3. การแสดงบทบาทสมมุติ
4. การเลาโดยใช้เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบ
5. การเลาโดยใช้เทปนิทาน
6. การเลาโดยฉายสไลด์ประกอบ
7. การเลาโดยใช้มือประกอบ ใช้สำหรับเล่นิทานเรื่องสั้น ๆ หรือกลอนสั้น ๆ
8. การเล่นิทานประกอบภาพบนแผ่นป้ายสำลี
9. การเล่นิทานประกอบหุ่นชนิดต่าง ๆ เช่น หุ่นนิ้วมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ

นอกจากนี้ เรขา ทองสวัสดิ์ (2516 : 4) ได้เสนอแนะการเล่นิทานรูปแบบอื่น ๆ อีกคือ การเล่นิทานประกอบการวาดภาพ โดยในขณะที่เล่นิทาน ผู้เลาจะวาดภาพประกอบไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กสนุกสนานและน่าสนใจมากขึ้น เพราะนอกจากเสียงที่ไพเราะแล้ว เด็กยังได้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวของลายเส้น ซึ่งประกอบเป็นภาพที่ถูกลายมือชีวิตและสามารถเคลื่อนไหวได้ ทำให้เด็กเกิดจินตนาการมีใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่เลาโดยตลอด การที่จะตัดสินว่าควรใช้รูปแบบใดในการเล่นิทานจึงขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นสำคัญที่จะเป็นผู้ตัดสินโดยพิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาในนิทาน สถานการณ์ในขณะนั้น และความพร้อมของครู แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าครูใช้หลาย ๆ รูปแบบก็จะช่วยให้เด็กสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเลาโดยไม่ใช้สื่อประกอบ หรือใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว

6. คุณค่าของนิทาน

นิทานมีอิทธิพลและมีคุณค่าต่อเด็กในระดับปฐมวัยมาก การที่พ่อแม่ และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เขาใจเด็กมากขึ้น ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีที่พึ่งทางใจ กิ่งแก้ว อัครดากร (2513 : 8) ได้เน้นถึงคุณค่าของนิทานว่ามีความสำคัญต่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลและสังคมได้ นอกจากนี้การเล่านิทานยังเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความเอาใจใส่ของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก การเล่านิทานให้เด็กฟังเสมอจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์ต่าง ๆ ของเด็กได้ดี เช่น ความรัก ความตั้งใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กมีจินตนาการมีความอยากรู้อยากเห็นและมีทัศนคติต่อโลกและชีวิต (ศิริกาญจน์ โกสุมภ. 2520 : 37 - 38) นอกจากนี้ ฉวีวรรณ กิยาวงศ์ (2526 : 125 - 126) ยังได้กล่าวถึงนิทานว่ามีคุณค่ากับเด็กดังนี้

1. ช่วยขัดเซาะประสบการณ์แก่เด็กที่บิดามารดาไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าของการเล่านิทานให้เด็กฟัง
2. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการให้กับเด็ก
3. ช่วยฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เข้าใจวิธีการปฏิบัติตัวขณะฟังนิทาน และสามารถเก็บใจความตามเรื่องราวที่ฟังคนอื่นเล่าได้ตามสมควรแก่วัย
4. ช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดกับผู้อ่าน
5. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบฟังนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ
6. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
7. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกที่อยู่ในตัวของเด็กจากการสนทนาซักถามในขณะฟังนิทาน

นอกจากนี้ วิไล เวียงวีระ (2526 : 69) ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ช่วยปูพื้นฐานทางจิตใจของเด็ก คุณค่าทางสังคม และจริยธรรมต่าง ๆ ที่เราต้องการปลูกฝังให้แก่เด็ก
2. เสริมสร้างบุคลิกภาพ นิทานบางเรื่องเมื่อเด็กได้ฟัง จนสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก
3. ให้ความรู้ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ธรรมชาติ เป็นต้น
4. การเลือกนิทานที่ดีที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก จะช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการฟัง และสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย
5. ช่วยฝึกการสำรวมใจให้จดจ่ออยู่กับเรื่องที่ฟัง เป็นการยืดช่วงความสนใจของเด็กให้นานขึ้น
6. เนื้อหาสาระของนิทานบางเรื่องอาจช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
7. ส่งเสริมหรือกระตุ้นพฤติกรรมที่ดีที่ต้องการให้เด็กไปประพฤติปฏิบัติให้ยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า นิทานมีคุณค่าและมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยมาก ดังนั้นในการส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ครู ผู้ปกครองก็สามารถนำนิทานมาใช้เป็นสื่อได้ และอาจครูหรือผู้ปกครองรู้จักเลือกนิทานที่มีคุณค่าและนำมาถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสมก็จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาไปในแนวทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานได้มีผู้สนใจศึกษาพบว่าพอสรุปได้ดังนี้

ดิกสัน และคนอื่น ๆ (Dixon and others. 1977 : 367 - 373)

ได้ศึกษาการเล่นนิทานกับเด็กปฐมวัย ณ โรงเรียนแห่งหนึ่งในเมืองคิทรอยด์ จำนวน 146 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หาไปศึกษานอกสถานที่ แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละคร ส่วนในกลุ่มที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม จะได้อ่านนิทานอย่างเฉยๆ ผลการทดลองพบว่าในการเล่นนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปทั่วจะพัฒนาความคิดต่าง ๆ

โตที่สุด แสดงว่า เมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบ หรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จ

อมoriggi (Amoriggi. 1981 : 1366A - 1367A) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่านิทานของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยจะเล่านิทานให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กเล่าเรื่องย้อนกลับ และเล่าเรื่องราวต่อจากผู้วิจัย ซึ่งทำการทดลองครั้งละ 15 - 20 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า เด็กสามารถเล่านิทานได้ถูกต้อง การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ พัฒนามากขึ้น ในขณะที่ทำการทดลอง เด็กสามารถนำเอานิทานที่ฟังไปประยุกต์และเล่าเรื่องต่อได้หลังการทดลองผ่านไป 3 สัปดาห์

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

วีรพร คันชัชวาล (2526 : 44) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่มีต่อการศึกษาเหตุผลของตรรกศาสตร์ของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก และแบบใช้เหตุผลน้อย จำนวน 40 คน โดยกลุ่มทดลองได้ฟังนิทานที่ส่งเสริมการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ และกลุ่มควบคุมฟังนิทานทั่วไป ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า เด็กในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ได้สูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุม และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลไม่แตกต่างกัน

ทวีศักดิ์ นุ่มฤทธิ์ (2526 : 128) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการเล่านิทานที่มีรูปแบบต่างกัน โดยศึกษารูปแบบของนิทาน 3 รูปแบบคือ นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น และนิทานเกี่ยวกับสัตว์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบบทดสอบวัด ความคิดสร้างสรรค์ ด้วยรูปภาพแบบเอ ของทอร์เรนซ์ (Torrance) และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยคิดแปลงมา ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับฟังนิทานแต่ละรูปแบบและเด็กที่ไม่ได้รับฟังนิทานมีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมไม่แตกต่างกัน และศึกษาในส่วนย่อยของความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เด็กที่ได้รับฟังนิทานแบบปรัมปรา มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดยาวสูงกว่าเด็กที่ได้รับฟังนิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2532 : 95) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทัย จำนวน 30 คน ที่ได้นำนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่นกับรูปภาพ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดกลองแกลว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่นกับการเล่าโดยใช้รูปภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ก่อนและหลังการทดลองพบว่า มีพัฒนาการสูงขึ้นทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (2533 : 46) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนอนุบาลวัดปิ่นนาถที่ได้รับฟังการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ และการเล่านิทานตามปกติ ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ และโดยวิธีการเล่าแบบปกติ มีความคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกัน โดยเด็กกลุ่มที่มีโอกาสเล่านิทานต่อจนจบมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดแบบอเนกนัยสูงกว่าเด็กที่ฟังนิทานโดยวิธีเล่าแบบปกติ

จะเห็นได้ว่า นิทานสามารถพัฒนาความคิดของเด็กได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นความคิดในเชิงเหตุผล หรือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งความคิดทั้งสองแบบจะสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ปัญหา ในลักษณะที่จะช่วยให้เด็กสามารถมองเห็นปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การแก้ปัญหานั้นสำเร็จลุล่วงไปโดยควยดีและมีประสิทธิภาพ นิทานจึงเป็นสื่อที่เหมาะสมอย่างหนึ่งในการนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดได้ก็แล้ว นิทานยังเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคยมานาน ครูหรือผู้ปกครองจึงสามารถนำมาใช้ได้ทุกโอกาส และไม่มี ความขงยากในการใช้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

1. ความหมายของคำถาม

คันทิงแฮม (Cunningham. 1971 : 81) ให้ความหมายของคำถามว่า คำถามคือ คำพูดที่ต้องการคำตอบ หรือการตอบสนองจากบุคคลที่ถูกถาม คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูล หรือแปลความหมายของข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและช่วยใหเกิดความคิด

ไวแกนด (Weigand. 1971 : 83) สรุปว่า คำถามคือ คำพูดที่ต้องการการตอบ
สนองจากบุคคลที่มุ่งหวังอันหมายถึงการค้นพบและการตีความข้อมูลด้วย

ราวน์ทรี (Rowntree, 1981 : 239) กล่าวว่า คำถามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครู
ทั้งในความหมายของการค้นหาคำตอบของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นเทคนิคการสอนของ
ครูที่จะนำเด็กไปสู่คำตอบได้โดยเร็ว เป็นการเสริมให้เด็กได้ตรวจสอบประสบการณ์หรือความรู้
ที่มีอยู่ในตัวเอง

ซูซีท ออนโลกสูง (2520 : 14) กล่าวถึงคำถามว่า คำถามคือ คำพูดหรือประโยค
ที่แน่นอนในทันทีที่จะกระตุ้นหรือถึงการตอบสนองของนักเรียนออกมา

อรรถธรณ เลิศสังข์ (2524 : 8) ให้ความหมายของคำถามไว้ว่า คำถามเป็น
พฤติกรรมทางวาจาที่ครูใช้กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาเหตุผลในการตอบสนองทางวาจา

จากความหมายของคำถามที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คำถามคือคำพูดหรือประโยคที่ใช้
โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นผู้ถูกถามให้เกิดความคิด การแสวงหาข้อมูลและการแปลความหมายของ
ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การค้นพบด้วยตนเอง

2. ความมุ่งหมายของการใช้คำถาม

จุดมุ่งหมายที่ครูถามคำถามเด็กมีหลายประการด้วยกัน ดังที่ กรอยเซอร์
(Groisser. 1964 : 64) ได้กล่าวไว้ได้แก่

1. เพื่อทดสอบความพร้อมของเด็กในเรื่องที่จะสอน
2. เพื่อจูงใจและสร้างปัญหาให้เด็กเกิดความสนใจในบทเรียน
3. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น
4. เพื่อพัฒนาแนวความคิดและเจตคติ
5. เพื่อทบทวนเนื้อหาที่สอนไปแล้ว
6. เพื่อทดสอบและประเมินการสอนของครู

นอกจากนี้ คาริน และซัน (Carin and Sund. 1971 : 23 - 24)

ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้คำถามไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความสนใจและตั้งใจให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน
2. เพื่อประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของเด็ก
3. เพื่อวินิจฉัยจุดเด่นและจุดบกพร่องของเด็ก
4. เพื่อทบทวนหรือสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว
5. เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด การตัดสินใจ
6. เพื่อนำเด็กไปสู่ปัญหาใหม่ที่น่าสนใจ
7. เพื่อเราให้เด็กได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง
8. เพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด (Concept) ของเด็ก
9. เพื่อช่วยให้เด็กนำความรู้ไปใช้
10. เพื่อการประเมินบทเรียนว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

3. การจำแนกประเภทของคำถาม

เอลเลน และคนอื่น ๆ (ซูซีท อ่อนโลกสูง. 2520 : 14 - 15 ; อ้างอิงมาจาก Allen and others. n.d.) ได้จำแนกประเภทของคำถามไว้ดังนี้

1. คำถามที่ใช้อยู่ ๆ เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบจากการจำหรือการอธิบาย โดยการใส่ประสาธน์สามตัว แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ
 - 1.1 การถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง มักจะประกอบด้วยคำว่า "ใคร" "อะไร" "เมื่อไร" และ "ที่ไหน"
 - 1.2 การถามให้อธิบายเป็นคำถามที่ยากกว่าการถามข้อเท็จจริง แต่การตอบยังต้องอาศัยความจำเป็นหลัก และอาศัยความสามารถในทางเหตุผลหรือความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องประกอบกัน จึงจะตอบคำถามได้
2. คำถามที่ต้องการให้ค้นพบ โดยใช้คำถามและคำตอบก่อน ๆ เป็นแนวทาง เป็นการถามที่เริ่มด้วยครูให้เด็กตอบคำถาม แล้วครูใช้คำตอบของเด็กเป็นแนวในการถามเพื่อให้เด็กตอบหรือเข้าใจในสิ่งที่ครูต้องการ

3. คำถามชั้นสอง คือคำถามที่ให้เกิดคิดเป็นนามธรรม โดยอาศัยข้อเท็จจริง หรือคำอธิบาย แล้วนำไปสรุปหาความสัมพันธ์ ความหมาย เปรียบเทียบ อ้างอิงและเหตุผลเพื่อหา คำตอบที่ถูกต้อง ลักษณะของคำถามประเภทนี้ คือ

3.1 ถามเพื่อให้ประเมินผล เป็นคำถามที่ต้องการให้ตัดสินหรือเลือกโดยใช้ คุณค่าเป็นเกณฑ์

3.2 ถามเพื่อให้อ้างอิง เป็นการถามให้อุปมาน คือ ถามให้สรุปหรือค้นพบ กฎเกณฑ์จากการรวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลาย ๆ อย่าง และถามให้อุปมานคือ ถามให้นำ กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีไปอธิบายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

3.3 ถามให้เปรียบเทียบ เป็นการถามให้เกิดบอกความแตกต่าง ความคล้ายคลึง ความสัมพันธ์ และความขัดแย้งของความคิดหรือสิ่งของต่าง ๆ

3.4 ถามให้แก้ปัญหาคือ เป็นการถามให้เกิดใช้ความรู้เดิมที่เคยเรียนมา แก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่เขาประสบ

3.5 ถามให้หาเหตุและผล เป็นคำถามที่ให้เกิดหาความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุการณ์ บุคคล วัตถุ ความคิด ว่าอะไรเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

4. คำถามอเนกนัย เป็นการถามความคิดริเริ่ม เป็นคำถามแบบเปิด เกิดมีอิสระ เกิดที่ในการคิดและตอบ

ชวาล แพร์ตูล (2522 : 45 - 48) ได้สรุปการจำแนกประเภทของคำถาม ตามแนวของ บลูม (Bloom) ดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้เกิดใช้ ความสามารถในการระลึกหรือจดจำเรื่องราวที่เคยเรียนรูมาแล้ว

2. ความเข้าใจ (Comprehention) หมายถึง คำถามที่ให้เกิดใช้ความสามารถ ในการแปลความ ตีความ และขยายความจากข้อความหมายต่าง ๆ พฤติกรรมค่านนี้ เด็กจะต้อง สามารถดัดแปลงแก้ไขสิ่งที่ยาก ใหม่ความหมายที่เขาใจซัดเจนขึ้น ทั้งนี้ต้องมีความหมายอยู่เฉพาะ ภายในเรื่องราว นั้น

3. การประยุกต์ความรู้ (Application) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้เด็กใช้ความสามารถในการนำเอาหลักการกฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ไปแล้วมาดัดแปลงใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่หรือที่คล้ายคลึงกัน

4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้เด็กใช้ความสามารถในการแยกเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่สมบูรณ์ว่าประกอบด้วยส่วนย่อยอะไรบ้าง โดยอาศัยหลักกฎเกณฑ์ที่มาของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้น

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้เด็กใช้ความสามารถในการรวบรวม หรือประกอบส่วนย่อยทั้งหลายให้เป็นส่วนรวม เพื่อสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลย่อย ๆ ขึ้นเป็นหลักการ หรือแนวความคิดใหม่ใหม่คุณค่าและคุณภาพสูงกว่าเดิม

6. การประเมินความรู้ (Evaluation) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้เด็กใช้ความสามารถในการตัดสินคุณค่า ประเมินค่า โดยใช้กฎเกณฑ์สนับสนุนความคิด

นอกจากนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แบ่งคำถามออกเป็น 4 ประเภท เรียกว่า O-E-P-C ซึ่งวิชัย กิสุสระ (2519 : 40) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. คำถามนำไปสู่การสังเกต (Observation Question) เป็นคำถามที่ให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการรับรู้และตอบปัญหา หรือเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาในขั้นต่อไป

2. คำถามนำไปสู่การอธิบาย (Explanation Question) เป็นคำถามที่ต้องการให้เด็กใช้ข้อมูล แปลความหมายข้อมูล หรือกราฟรวมทั้งการสรุปผลในการตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง

3. คำถามนำไปสู่การตั้งสมมติฐาน (Prediction Question) เป็นคำถามที่ต้องการให้เด็กนำความรู้เดิมหรือข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในการคาดคะเนหรือคาดการณ์เพื่อขยายข้อสรุปในชั้นอธิบายให้กว้างขวางออกไป

4. คำถามนำไปสู่การควบคุมและสร้างสรรค์ (Control and Creativity Question) เป็นคำถามที่ต้องการให้เด็กนำกฎเกณฑ์และความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสิ่งอื่น ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กใช้ความคิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

4. คำถามเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งเครื่องมือสำคัญที่จะใช้กระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก จนสามารถหาเหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหานั้นก็คือ "คำถาม" เพราะคำถามเป็นเทคนิคการสอนอย่างหนึ่งที่ครูจำเป็นต้องใช้ โดยธรรมชาติแล้วเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกรอบตัวด้วยการซักถาม คำถามของเด็กเป็นสิ่งที่แสดงถึงความคิดและเหตุผลของเด็กได้เป็นอย่างดี ดังที่ เพียเจต์ (Piaget. 1929 : 47) ได้ศึกษาการพัฒนาคิดของมนุษย์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของการใช้สมอง การใช้ความคิดและโต้ตอบสิ่งเกิดไวว่าเด็กยิ่งรู้อากยิ่งถามมาก ส่วนเด็กที่ไม่รู้อะไรเลยก็ไม่ทราบว่าจะถามอะไร ดังนั้นการส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างคิด ช่างสงสัย จึงเป็นสิ่งที่น่ากระทำตั้งแต่เด็ก การปลูกฝังวิธีการคิดเพื่อให้บุคคลรู้จักคิดและแก้ปัญหาในทางที่ถูกต้องควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ๆ โดยจัดสิ่งแวดล้อมที่ท้าทายและยั่วยุให้เด็กคิดและใช้เหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ แชนเดอร์ส (Sander. 1966 : 1) ที่กล่าวว่า คำถามเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สมรรถภาพทางความคิดได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการจะฝึกฝนให้เด็กเป็นผู้มีทักษะในการคิดและแก้ปัญหาอย่างมีระบบนั้น วิธีหนึ่งที่ครูทั่วไปสามารถทำได้โดยการเลือกใช้คำถามที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดในการหาคำตอบนั่นเอง (อัจฉรา สุวรรณิศจ. 2528 : 2 - 3)

กันนิงแฮม (Cunningham. 1971 : 103) ได้กล่าวถึงคำถามที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาวาจะต้องเป็นคำถามประเภทกว้าง (Broad Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่มีคำตอบเป็นไปหลายแนวทาง ไม่สามารถหาคำตอบลงหน้าได้ เป็นคำถามที่กระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการคิดอย่างลึกซึ้ง โดยเด็กต้องตั้งสมมติฐาน ทำนาย หรือสรุปอ้างอิง นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและความรู้สึก ครูจะใช้คำถามประเภทนี้เพื่อเราและแนะแนวทางให้เด็กสนใจในการเรียนที่เป็นประสบการณ์ใหม่ หรือสนใจในสถานการณ์การแก้ปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. คำถามเอนกนัย (Divergent Questions) เป็นคำถามที่มุ่งให้ผู้ตอบรวบรวมข้อมูลให้เป็นแบบแผนใหม่ตามความคิดริเริ่มของตนเอง คำถามประเภทนี้เป็นการตั้งสถานการณ์ปัญหาใหม่ให้เด็กรวบรวมความคิดเพื่อแก้ปัญหาได้แก่

1.1 คำถามให้ทำนาย (Predict)

1.2 คำถามให้ตั้งสมมติฐาน (Hypothesise)

1.3 คำถามให้สรุปอ้างอิง (Infer)

1.4 คำถามให้คิดค้น (Reconstruct)

2. คำถามให้ประเมิน (Evaluative) เป็นคำถามที่ต้องการให้เด็กตัดสินนอก
คุณค่า เลือกลง หรือโต้แย้ง เป็นคำถามระดับสูงที่สุดมุ่งให้เกิดรวบรวมความคิดเห็น ความรู้และเลือกด้วย
ตนเอง การตัดสินจะต้องมีหลักเกณฑ์และหลักฐาน โดยตัดสินว่าดี-เลว ถูก-ผิด อย่างไร ใดแน่

2.1 คำถามให้พิจารณาตัดสิน (Judge)

2.2 คำถามให้ประเมินคุณค่า (Value)

2.3 คำถามให้แสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้ง (Defend)

2.4 คำถามให้ตัดสินเลือกตอบ (Justify Choice)

นอกจากนี้จากแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า (Cognitive Domain) ของ บลูม (Bloom) ซึ่งแบ่งเป็น 6 ชั้น ใดแน่

1. ความจำ เป็นชั้นระลึกและทบทวนเรื่องราวที่เคยเรียนมาแล้ว

2. ความเข้าใจ เป็นชั้นใช้ความสามารถค้นแปลความ คือความ และขยายความ
จากปัญหาหรือเรื่องราวที่กำหนดให้

3. การนำไปใช้ เป็นชั้นที่ใช้ความสามารถเลือกทักษะ ตลอดจนการอ้างอิง
สรุปที่เหมาะสมมาใช้แก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ ชั้นนี้เป็นชั้นใช้ความสามารถแยกแยะหาสาเหตุ และความสัมพันธ์
ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในปัญหาที่กำหนดให้

5. การสังเคราะห์ ชั้นนี้เป็นชั้นใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

6. การประเมินผล ชั้นนี้จะพิจารณาตัดสินว่า สิ่งนั้นดี หรือเลว ถูกหรือผิด

ซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่ใดวางไว้

เมื่อพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการศึกษาของบลูมแล้วจะพบว่า ไม่ว่าจะเป็นชั้นความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลก็ส่งผลต่อการคิดของเด็กทั้งสิ้น ดังนั้นถ้าครูต้องการจะส่งเสริมความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาให้กับเด็กก็สามารถทำได้โดยสร้างคำถามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในแต่ละชั้นที่กล่าวมาแล้ว

คำถามอีกลักษณะหนึ่งที่ครูสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาให้กับเด็กได้แก่คำถามที่มุ่งให้เกิดใช้ความคิดโดยนำเอาความรู้ และประสบการณ์เดิมมาเป็นพื้นฐานในการคิดและตอบคำถาม ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กตอบโดยใช้ความคิดเห็นส่วนควมมากที่สุด เป็นคำถามที่ไม่กำหนดแนวทางคำตอบว่าต้องเป็นอย่างไรจึงไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิดชัดเจน คำถามลักษณะนี้มีประโยชน์ในการใช้เป็นจุดเริ่มต้นให้เด็กมีแนวความคิดที่กว้างขวาง นอกเหนือจากการคิดเพื่อขอเท็จจริง ลักษณะของคำถามประเภทนี้ได้แก่ การถามให้อธิบาย เปรียบเทียบ ยกตัวอย่าง และสรุป ซึ่งเป็นคำถามที่เด็กต้องตอบโดยใช้ความคิดในระดับที่สูงกว่าการถามเกี่ยวกับขอเท็จจริง การทบทวนความรู้ และการให้ความหมายของคำซึ่ง บังอร ทรงวรวิทย์ (2519 : 4) ได้กล่าวถึงแนวโน้มของคำถามประเภทนี้ไว้ดังนี้

1. การคาดคะเน เป็นการสมมุติเหตุการณ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้ และคำตอบย่อมเป็นไปได้หลายทาง เช่น "ถ้าไม่มีดวงอาทิตย์ เราจะหาอย่างไร"

2. การวางแผน เป็นคำถามที่ต้องการให้เด็กเสนอแนวคิด วางโครงการหรือแผนงาน อาจประมวลขอเท็จจริงจากประสบการณ์ ผสมกับความคิดของตนเอง เช่น "หาอย่างไร จึงจะกำจัดยุงให้หมดไปได้"

3. การวิจารณ์ คือคำถามที่ต้องการให้เด็กแสดงความคิดเห็นในอันเหมาะสม ข้อดีข้อเสีย ซึ่งเป็นการอภิปรายอย่างกว้างขวาง เช่น "เธอคิดว่ารถยนต์มีส่วนดี ส่วนเสียอย่างไรบ้าง"

4. การประเมินค่า คือคำถามเพื่อให้เกิดการวินิจฉัยโดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ เช่น เธอชอบสัตว์เลี้ยงชนิดใดมากที่สุด เพราะเหตุใด"

ดังนั้นการนำคำถามมาใช้เพื่อฝึกทักษะการคิดและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก จึงควรเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดในระดับสูง เพื่อให้เด็กมีแนวความคิดที่กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ลักษณะของคำถามที่ดี

การใช้คำถามที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้การเรียนรู้การสอนบรรลุจุดหมาย
ที่ต้องการลักษณะของคำถามที่เหมาะสมจะนำมาใช้เพื่อกระตุ้นความคิดและเกิดการเรียนรู้ได้ดังนี้
ควรเป็นคำถามที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นคำถามที่ตอบหลายคนและตอบได้หลายอย่าง
2. เป็นคำถามที่มุ่งเหตุผลตามความเป็นจริง
3. เป็นคำถามที่เด็กสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่างเสรี
4. เป็นคำถามที่มีการวางแผนมาอย่างดี มีลำดับชั้น ผู้ตอบไม่สับสนและสามารถ
ติดตามไปได้ทีละขั้น
5. เป็นคำถามที่ให้เวลาแก่ผู้ตอบ
6. เป็นคำถามที่เราใจให้ตอบเพราะมีการให้แรงเสริม (อิทธิยาณัน โกลัมภ.)

2521 : 15)

โรจน์ จะโนภาษ และคนอื่น ๆ (2522 : 71 - 73) ได้อธิบายถึงลักษณะของ
คำถามที่ดีไว้ดังนี้

1. คำถามต้องแจ่มแจ้ง คือใช้ถ้อยคำที่ง่ายต่อการเข้าใจและต้องคำนึงถึงประสบการณ์
พื้นฐานและวัยของเด็ก คำถามไม่วกวน
2. คำถามต้องมีจุดหมายที่แน่นอน
3. คำถามควรส่งเสริมให้เด็กอยากใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติ
4. คำถามควรช่วยในการสร้างความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ให้กับเด็ก
5. คำถามต้องส่งเสริมให้เด็กตอบโดยใช้ความรู้ต่าง ๆ ไม่ใช่ความจำเพียงอย่างเดียว
6. คำถามต้องพัฒนาความคิดและเกิดความคิดสร้างสรรค์
7. ไม่เป็นคำถามซ่อนคำถามหรือคำถามเชิงปฏิเสธ

จากที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปลักษณะของคำถามที่ดีได้ว่า จะต้องเป็นคำถามที่ชัดเจน
เข้าใจง่าย มีจุดหมายที่แน่นอน ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ เป็นคำถามที่เด็กได้ใช้ความคิดและพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์

6. เทคนิคการใช้คำถาม

การใช้คำถามเพื่อฝึกให้เด็กคิดนั้นครูจำเป็นต้องศึกษาลักษณะของคำถาม วิธีการใช้คำถามให้เข้าใจแจ่มแจ้งและฝึกหัดตั้งคำถามบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ จึงจะทำให้เด็กสนใจในคำถาม ซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของบทเรียน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520 : 66 - 68) ได้กล่าวถึงเทคนิคการใช้คำถามของครูไว้ดังนี้

1. หอกระยะคำถาม หลังจากตั้งคำถามแล้วครูควรหยุดหรือหอกระยะก่อนจะเรียกเด็กตอบ

2. กระตุ้นให้เด็กมีโอกาสตอบคำถามได้หลายคน

3. ปลูกความรู้เมื่อเด็กตอบคำถามไม่ไ้หรือไม่สมบูรณ์ ครูควรปลูกจนกว่าเด็กจะเข้าใจและตอบคำถามได้หรือบอกให้เด็กคิดไว้แล้วคอยชวนกลับมาถามใหม่

4. การใช้ประสบการณ์เดิมของเด็กมาตอบคำถามเพื่อช่วยให้เด็กได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งที่เขาเรียนกับประสบการณ์เดิม

5. อธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กตอบคำถามได้ดีขึ้น

6. ไม่ควรซ้ำคำถามของครูเอง

7. ไม่ควรยอคำตอบของเด็ก

เลียวนาร์ด และคนอื่น ๆ (Leonard and others. 1972 : 94 - 95)

ได้เสนอแนะวิธีการใช้คำถามไว้ดังนี้

1. ถามคำถามก่อนแล้วจึงเรียกให้ตอบ จึงจะทำให้เด็กทุกคนเพิ่มความสนใจในคำถามมากขึ้น

2. ถ้าเป็นคำถามที่ต้องใช้ความคิด ควรเว้นระยะให้โอกาสเด็กก่อนตอบ แล้วจึงให้การเสริมแรง

3. หลังจากใช้คำถามย่อย ๆ แล้ว ควรเรียกให้เด็กคนใดคนหนึ่งสรุปแนวความคิดที่ได้

4. ให้เด็กได้มีโอกาสตอบคำถามโดยทั่วถึง

5. พยายามชักจูงเด็กที่เฉื่อย เฉย ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

6. ไม่ทำลายความรู้สึกของเด็กที่สมัครใจตอบและให้การเสริมแรงผู้ที่มีความพยายาม

7. ไม่ถามเรียงตัว

8. พยายามอย่าซ้ำคำถาม

9. สอนให้เด็กรับฟังแง่คิดที่ได้จากคนอื่น เมื่อตนเองตอบคำถามนั้นไปแล้ว

10. ครูควรพิจารณาคำถามขณะที่ทำการถามเพื่อนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงวิธีการใช้คำถามในคราวต่อไป

การนำเทคนิคที่กล่าวมาแล้วไปใช้ในการเรียนการสอน ครูจะต้องปรับเทคนิคเหล่านั้นให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน สถานการณ์และเนื้อหาของบทเรียน จึงจะทำให้การใช้คำถามมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดหมายที่ต้องการได้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถามได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าพอสมควรดังนี้

ในปี ค.ศ. 1970 ไฮแมน (Hyman) ได้สรุปรายงานการวิจัยของ กาเลเกอร์ (Gallagher) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำถามในการเรียนการสอนไว้ดังนี้ ครูใช้คำถามประเภทความจำประมาณ 60% คำถามประเภทที่สืทางเดียว หรือรวมความคิดประมาณ 30% คำถามประเภทประมาณค่า 6% และคำถามประเภทหลายทิศทาง หรือขยายความคิดประมาณ 4% ไฮแมน ได้สรุปว่าไม่ว่าวิธีสอนจะเป็นวิธีใด ก็เป็นที่ประจักษ์แน่ชัดว่าครูมีขีดจำกัดในการใช้คำถามอยู่เฉพาะสองชนิดแรกมาก และเขาได้ขอเสนอแนะว่า ถ้าครูต้องการให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ที่มีอยู่ก็ควรจะถามคำถามหลายระดับ โดยเฉพาะคำถามประเภทขยายความคิดจะทำให้เกิดพัฒนาความคิดได้มาก และครูจะต้องถามคำถามประเภทน้อย ๆ จนปรากฏแน่ชัดว่าเด็กได้ตอบคำถามตามความคิดของตนเอง

อุทม บำรุงศรี (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การตอบสนองของเด็กก่อนวัยเรียนต่อคำถาม 6 ระดับคือ ความรู้ - ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่าผลการศึกษาพบว่า เด็กใช้ประโยชน์สนองตอบต่อคำถามระดับการวิเคราะห์มากที่สุดและสนองตอบต่อคำถามระดับความรู้ ความจำน้อยที่สุด ในการตอบสนองคำถามทั้ง 6 ฉบับ คิดในเชิงปริมาณเด็กใช้ประโยชน์ที่มีความยาว 4 - 5 คำมากที่สุด รองลงมาคือ ประโยค

ที่มีความยาว 6 คำขึ้นไปและเด็กใช้ประโยคที่มีความยาว 2 - 3 น้อยที่สุด เมื่อคิดในเชิงคุณภาพ เด็กใช้ประโยคที่ไม่ซับซ้อนในการตอบสนองมากที่สุด และในเรื่องความสามารถในการคิดให้เหตุผล พบว่า เด็กสามารถคิดให้เหตุผลได้เหมาะสมในการสนองตอบคำถาม 6 ระดับ คิดเป็นร้อยละ 43.89 ให้เหตุผลไม่เหมาะสมร้อยละ 29.44 และให้เหตุผลไม่ไคร้อยละ 26.67 เด็กสามารถคิดให้เหตุผลได้เหมาะสมมากที่สุด คอคำถามระดับความรู้ - ความจำ ให้เหตุผลได้เหมาะสมน้อยที่สุดคอคำถามระดับการสังเคราะห์

สุชาดา สุทธาพันธ์ (2532 : 49) ศึกษาศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี จำนวน 72 คน ที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

พัชรภรณ์ จ้อยจุมพจน์ (2533 : 64) ศึกษาศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนวัดนาครุฑ เขตภาษีเจริญ ซึ่งได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครุมีส่วนรวมและไม่มีส่วนรวมในการหาคำตอบ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครุมีส่วนรวม และไม่มีส่วนรวมในการหาคำตอบ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครุไม่มีส่วนรวมในการหาคำตอบมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครุมีส่วนรวมในการหาคำตอบ

และในปีเดียวกัน อนงค์ แสงเงิน (2533 : 64) ศึกษาศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ ประกอบการใช้คำถามมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา นิทาน และการใช้คำถามดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหานั้นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะให้เด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่สมองกำลังพัฒนาสูงสุดการจักกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดโดยครูเล่านิทานแล้วใช้คำถามกระตุ้น จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่จะพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กได้ การพัฒนาการคิดของเด็กจะพัฒนาไปไ้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของคำถามที่ครูใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะของคำถาม 2 แบบ คือ คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ว่าจะส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันหรือไม่ ดังสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

เด็กปฐมวัยที่ใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์
มีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลอง
5. การดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 266 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

1. จัดลากห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มา 1 ห้องเรียน จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 7 ห้องเรียน
2. จัดลากแบ่งเด็กในข้อ 1 เป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน
3. จัดลากอีกครั้งเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่
 - 1.1 นิทาน ซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2
 - 1.2 คำถาม มี 2 แบบ คือ
 - 1.2.1 คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา
 - 1.2.2 คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

นิทาน มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาบทกวีที่เหมาะสมกับเด็กในวัย 5 - 6 ปี ซึ่งมีเนื้อหาที่เป็นเหตุเป็นผลที่เด็กสามารถเข้าใจได้ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับหน่วยการสอนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 6 หน่วยการสอนคือ

1. หน่วยป่าแสนสวย
2. หน่วยพระปรางค์สามยอด
3. หน่วยชุมชนของเรา
4. หน่วยวันลอยกระทง
5. หน่วยสัตว์น้ำ
6. หน่วยนกน้อย

2. รวบรวมนิทานตามข้อ 1 โดยคัดเลือกจากนิทานทั่วไป นิทานตามแผนการจัดประสบการณ์ และนิทานที่ผู้วิจัยแต่งขึ้น จำนวน 24 เรื่อง

3. นำนิทานไปให้ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการแตงนิทานสำหรับเด็ก จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง และภาษาที่ใช้ให้เหมาะกับวัยของเด็ก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำนิทานที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมด้านเวลาและช่วงความสนใจของเด็ก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

คำถาม มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

2. สร้างคำถามเพื่อใช้ถามนักเรียนหลังการฟังนิทาน ซึ่งมี 2 แบบ ดังนี้

2.1 คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ ได้แก่ คำถามที่ใช้คำว่า "ถ้า...นักเรียนจะทำอย่างไร" "เพราะอะไร" "อย่างไร"

2.2 คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา ได้แก่ คำถามที่ใช้คำว่า "อะไร" "ทำไม" "อย่างไร"

3. นำคำถามแต่ละแบบไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมด้านจำนวน ภาษาที่ใช้และแนวการตอบของเด็กว่าเด็กตอบโดยใช้ความรู้ที่ได้จากเนื้อหาในนิทานและตอบโดยใช้ประสบการณ์จริงหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและเครื่องมือวัดการแก้ปัญหของ เฉลิมพล คันสกุล (2521 : 41 - 43) อรชา วราวิทย์ (2526 : 37 - 50) และสุชาดา สุทธาทันธ (2532 : 69 - 73) เพื่อนำมาดัดแปลงเป็นแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา

2. สร้างคำถามที่เป็นสถานการณ์ปัญหา ซึ่งเด็กพบในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 ข้อ โดยให้ครอบคลุมปัญหาทั้ง 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ปัญหาของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันที จำนวน 15 ข้อ

2.2 ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตัวเอง และ/หรือผู้อื่น ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับโดยตรง จำนวน 15 ข้อ

3. นำสถานการณ์จากปัญหาแต่ละข้อมาสร้างเป็นภาพสี่ขนาด 10×10 " จำนวน 30 ภาพ

4. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และรูปภาพแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อสร้างเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5.1 บันทึกคำตอบของเด็กลงในตารางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำมาจัดกลุ่มคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

5.2 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยยึดพัฒนาการเด็กเป็นหลักในการให้คะแนน

6. นำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร ครอนบาค (Cronbach) สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 170 - 172)

7. คัดเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการทดลองประเภทละ 10 ข้อ รวม 20 ข้อ

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 77) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
(R)E	T _{1E}	X	T _{2E}
(R)C	T _{1C}	-	T _{2C}

ความหมายของสัญลักษณ์

- X แทน การจัดการกระทำ (Treatment) หมายถึง การใช้คำตามแบบเชื่อมโยง
ประสบการณ์
- แทน การใช้คำตามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา
- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)
- R แทน การสุ่ม
- T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
- T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 รวมเวลา 6 สัปดาห์
สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวม 24 ครั้ง มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบก่อนการทดลองเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา
ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบการแก้ปัญหาของ สุชาดา สุทธาพันธุ์ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา
ชอละไม่เกิน 1 นาที ดังตาราง 2

ตาราง 2 การทดสอบก่อนการทดลอง

วัน	8.30 - 10.00 น.	10.00 - 11.30 น.
จันทร์	กลุ่มทดลอง <i>→ 16 คน / 2 ประเด็น</i>	กลุ่มควบคุม
อังคาร	กลุ่มควบคุม <i>→ 16 คน / 2 ประเด็น</i>	กลุ่มทดลอง
พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม

2. กำหนดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองทีละกลุ่ม ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม จะใช้สื่อและนิทานที่เหมือนกันตามแผนการเล่านิทานดังนี้

กลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง

ขั้นนำ
ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราวนิทาน
โดยการสนทนา การร้องเพลง การทำ
ท่าทาง หรือใช้สื่อประกอบ

ขั้นนำ
ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราวนิทาน
โดยการสนทนา การร้องเพลง การทำ
ท่าทาง หรือใช้สื่อประกอบ

ขั้นสอน
1. ครูดำเนินการเล่านิทาน
โดยใช้สื่อประกอบตั้งแต่ต้นจนจบ
2. ครูถามคำถามแบบเชื่อมโยง
เนื้อหา

ขั้นสอน
1. ครูดำเนินการเล่านิทาน
โดยใช้สื่อประกอบตั้งแต่ต้นจนจบ
2. ครูถามคำถามแบบเชื่อมโยง
ประสบการณ์

ขั้นสรุป
ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้
มีอะไรบ้าง"

ขั้นสรุป
ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้
มีอะไรบ้าง"

ภาพประกอบ 1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลองโดยใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา และแบบ
เชื่อมโยงประสบการณ์

ในการทดลองครั้งนี้ จะใช้เวลาในช่วงกิจกรรมในวงกลมกลุ่มประมาณ 20 นาที โดยให้แต่ละกลุ่มสลับเวลาในการทำกิจกรรมจนสิ้นสุดการทดลอง ดังตาราง 3

ตาราง 3 การดำเนินการทดลอง

สัปดาห์	วัน	9.00 – 9.20 น.	9.40 – 10.00 น.
1 หน่วยป่าแสนสวย	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
2 หน่วยพระป้อมหาราช	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
3 หน่วยชุมชนของเรา	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์	วัน	9.00 - 9.20 น.	9.40 - 10.00 น.
4 หน่วยล่อกระโทง	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
5 หน่วยสี่คว้น้ำ	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
6 หน่วยชนกนอย	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม

3. ทดสอบหลังการทดลองกับเด็กทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เวลาในตาราง 2

การทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาที่คล้ายกับขั้นตอนดังนี้

3.1 สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม แล้วดำเนินการทดสอบตามวัน

และเวลาในตาราง 2

3.2 กำหนดการทดสอบเป็นรายบุคคล (Individual Test) โดยให้เก็บประวัติปัญหาจากสถานการณ์ประกอบรูปภาพที่ผู้วิจัยกำหนดให้แต่ละข้อ จนครบ 20 ข้อ และใช้เวลาในการตอบข้อละไม่เกิน 1 นาที

3.3 บันทึกคำตอบของ เด็กแต่ละสถานการณ์ลงในตารางบันทึกคำตอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 ตรวจให้คะแนนการตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหาโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

2 คะแนน แทน การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหาโดยด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นช่วยอย่างเหมาะสม

1 คะแนน แทน การแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหาโดยด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นช่วยแต่ไม่เหมาะสม

0 คะแนน แทน การแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึง การแก้ปัญหาที่แสดงความรู้สึกอึดอัด กับข้อใจ ทุกข้อใจ หรือร้องไห้ และปฏิเสธการตอบ เช่น ตอบว่าไม่รู้ หรือไม่ยอมพูด

ตาราง 4 ตัวอย่างการให้คะแนนการแก้ปัญหา

สถานการณ์	คำตอบ	คะแนน			หมายเหตุ
		2	1	0	
1. ถ้าหนูกำลังระบายสีอยู่ แล้วเพื่อนมาแย่งสีเทียนไป หนูจะทำอย่างไร	1. บอกคุณครู 2. แย่งเอาคืนมา 3. ขอคืนก็ ๆ 4. ตีเพื่อนคนนั้น 5. ร้องไห้ 6. ไม่รู้ 7. ไม่ตอบ				

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. หากสถิติพื้นฐานของความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน (พิตร ทองชั้น. 2525 : 19)
2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test Independent (ชูศรี วงศ์ธนะ. 2528 : 227 - 229)
3. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test Dependent (ชูศรี วงศ์ธนะ. 2528 : 235 - 237)

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 คะแนนเฉลี่ยใช้สูตร (พิตร ทองชั้น. 2525 : 19)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

X แทน ค่าคะแนนแต่ละตัวในชุดข้อมูล

N แทน จำนวนทั้งหมดในชุดข้อมูล

- 1.2 ความแปรปรวนใช้สูตร (พิตร ทองชั้น. 2525 : 19)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

- เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 X^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้การทดสอบค่าที

(t-test for Independent Samples) (คู่มือ วัชรวิทย์. 2528 : 227 - 229)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ตามลำดับ
 s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ตามลำดับ

3. สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายใน
 กลุ่มใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) (คู่มือ วัชรวิทย์. 2528 :

235 - 237)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 n แทน จำนวนคู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจการทดลอง และการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\bar{D}$	แทน ค่าคะแนนพัฒนาเฉลี่ย
t	แทน อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
กลุ่มทดลอง	คือ กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์
กลุ่มควบคุม	คือ กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 5 ข้อมูลพื้นฐานความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S
กลุ่มทดลอง	15	31.33	3.96
กลุ่มควบคุม	15	30.80	5.69

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 5 แสดงว่า ก่อนเริ่มการทดลองความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพื้นฐานความสามารถในการแก้ปัญหาใกล้เคียงกัน

ตาราง 6 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S	t
ก่อนการทดลอง	15	31.33	3.96	4.391**
หลังการทดลอง	15	34.00	2.00	

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 6 แสดงว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* ตาราง 7 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S	t
ก่อนการทดลอง	45	30.8	5.69	2.210
หลังการทดลอง	15	33.33	3.11	

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 7 แสดงว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* ตาราง 8 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S	t
กลุ่มทดลอง	15	31.33	3.96	0.30
กลุ่มควบคุม	15	30.80	5.69	

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 8 แสดงว่า ก่อนการทดลองความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือเด็กทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาใกล้เคียงกัน

*ตาราง 9 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ภายหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S	t
กลุ่มทดลอง	15	34.00	2.00	0.703
กลุ่มควบคุม	15	33.33	3.11	

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 9 แสดงว่า หลังการทดลองความสามารถในการแก้ปัญหา
ของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง
ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยง
ประสบการณ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาคงที่

*ตาราง 10 แสดงค่าพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุมภายหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{D}$	S	t
กลุ่มทดลอง	15	2.60	2.29	0.054
กลุ่มควบคุม	15	2.53	4.43	

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 10 แสดงว่า การทดลองสอนโดยครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา
และแบบเชื่อมโยงประสบการณ์มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา และแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

3.1.1 นิทาน ซึ่งมีเนื้อหาที่เป็นเหตุเป็นผลที่เด็กสามารถเข้าใจได้ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและสอดคล้องกับหน่วยการสอนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 6 หน่วยการสอน ๆ ละ 4 เรื่อง รวม 24 เรื่อง

3.1.2 คำถาม ซึ่งใช้ถามหลังการฟังนิทาน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

3.1.2.1 คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา ใช้ถามเด็กในกลุ่มควบคุม ได้แก่ คำถามที่ใช้คำว่า "อะไร" "ทำไม" "อย่างไร"

3.1.2.2 คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ ใช้ถามเด็กในกลุ่มทดลอง ได้แก่ คำถามที่ใช้คำว่า "ถ้า...นักเรียนจะทำอย่างไร" "เพราะอะไร" "อย่างไร"

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งสถานการณ์ปัญหาที่เด็กพบในชีวิตประจำวันออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัญหาของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แล้วนำมาสร้างเป็นภาพสี่ขนาด 10" x 10" จำนวน 30 ภาพ ใหญ่สีขาวจำนวน 3 ทาน ตรวจแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อสร้างเกณฑ์การให้คะแนนและคัดเลือกภาพที่มีการกระจายของคำตอบมากจำนวน 20 ภาพ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .832

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาไปทดสอบเด็กในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล

2. การดำเนินการทดสอบ ผู้วิจัยเล่านิทานให้ทั้งสองกลุ่มฟังแล้วใช้คำถาม 2 แบบ คือ กลุ่มทดลองใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์และกลุ่มควบคุมใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาโดยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวม 24 ครั้ง

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาไปทดสอบเด็กในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคลอีกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test Independent

4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนและหลังการทดลองโดยใช้ t -test Dependent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาค้นคว้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กรวมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กรวมทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก

1. ลักษณะของนิทาน นิทานที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้จะเป็นนิทานที่มีให้เด็กได้เรียนรู้และใช้ความคิดในเชิงเหตุผลโดยเนื้อหาของนิทานจะกล่าวถึงตัวละครและการกระทำของตัวละครในสถานการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผล ซึ่งลักษณะดังกล่าวนอกจากความรู้ที่เด็กจะได้รับจากเนื้อหาในนิทานแล้วเด็กยังได้พัฒนาความคิดที่นิทานจะช่วยให้เด็กเป็นคนที่คิดเป็นและสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล (รัฐจวน อินทรกำแหง. 2523 : 3) ซึ่งลักษณะการคิดอย่างมีเหตุผลก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่เด็กจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้เด็กทั้งสองกลุ่มได้ทั้งนิทานที่เหมือนกัน ดังนั้น เด็กจึงมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ และใช้ความคิดในเชิงเหตุผลจากเนื้อหา

1400
 ในนิทาน ซึ่งผู้วิจัยต้องการวางพื้นฐานทางความคิด ให้กับเด็กเป็นเบื้องต้นหนึ่ง เพราะผู้วิจัยตระหนักว่า
 ลักษณะของนิทานย่อมส่งผลต่อความสามารถในการคิดซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 ซึ่งจากผลการวิจัยของ วีรพร พันธุ์ชาวล (2526 : 44) พบว่า นิทานจะช่วยส่งเสริมความสามารถ
 ในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของเด็กได้ช่วย

แต่การใช้นิทานในการสอนเด็กนั้น ผู้วิจัยต้องใช้อย่างอื่น ๆ มาประกอบเพื่อให้ได้ผลต่อ
 การเรียนรู้ของเด็กตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังเช่น การวิจัยของ ดิกสัน และคนอื่น ๆ (Dixon and
 others. 1977 : 367 - 373) พบว่า การเล่านิทานให้เด็กฟังและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก
 โดยเลียนแบบตัวละครในนิทาน ไปด้วยจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการคิดได้ที่ดีที่สุด และเพื่อให้
 งานวิจัยในครั้งนั้นของชั่งปัดปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมลักษณะของนิทานที่ครูจะนำมาใช้เพื่อพัฒนาความ
 สามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเอาลักษณะของคำถาม
 ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบ คือ คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา และคำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์เป็นปัจจัย
 เสริม จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่นำมาเสริมไม่ก่อให้เกิดผลที่แตกต่างกันในด้านความสามารถของเด็ก
 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อิทธิพลของปัจจัยเสริมนั้นมีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กน้อยกว่าลักษณะของ
 นิทาน อีกประการหนึ่งโดยธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ เด็กจะสนใจฟังนิทานมากกว่าการใช้คำถาม สังเกต
 ได้จากในขณะที่ผู้วิจัยเล่านิทานให้ฟังนั้น เด็กทั้งสองกลุ่มจะกระตือรือร้น และฟังด้วยความตั้งใจแต่เมื่อผู้วิจัย
 ถามคำถามความสนใจของเด็กจะลดลงซึ่งสอดคล้องกับกฎการเรียนรู้ ของธอร์นดิค (Thorndike)
 ในข้อกฎหมายความพอใจ (Law of Effect) ที่ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสนใจ หรือได้รับความพอใจ
 เด็กย่อมเรียนรู้ได้เร็วกว่ากิจกรรมที่เด็กไม่สนใจ (ประสาธ อัครปรค. 2523 : 71)

2. ลักษณะของคำถาม ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำถาม 2 แบบ คือ คำถามแบบเชื่อมโยง
 เนื้อหาและคำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์โดยในกลุ่มควบคุมจะใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาซึ่งเป็น
 การถามให้เด็กตอบโดยใช้ความรู้ที่ได้จากเนื้อหาในนิทาน ส่วนในกลุ่มทดลองจะใช้คำถามแบบเชื่อมโยง
 ประสบการณ์ ซึ่งเป็นการถามให้เด็กตอบโดยใช้ความรู้หรือสิ่งที่เด็กเคยเรียนรู้จากชีวิตจริงโดยไม่เกี่ยวข้องกับ
 โดยตรงกับเนื้อหาในนิทานเมื่อพิจารณาในแง่ของการใช้เหตุผลในการตอบคำถามจะเห็นได้ว่าเด็กในกลุ่ม
 ควบคุมมีโอกาสใช้เหตุผลในการตอบคำถามตามเนื้อหาในนิทาน ในขณะที่เด็กในกลุ่มทดลองมีโอกาสใช้
 เหตุผลในการตอบคำถามตามประสบการณ์และเหตุผลของตนเอง คำตอบที่เด็กใช้ในการตอบคำถามนั้น

เด็กมีโอกาสดำเนินความคิดเชิงเหตุผลทั้งสองกลุ่ม โดยมีเหตุผลในนิทานเป็นพื้นฐานที่ถูกต้องอยู่แล้ว เด็กในกลุ่มทดลองจะมีโอกาสที่ดีกว่าในลักษณะของการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตัวเองเท่านั้น แต่เนื่องจากในวัยนี้เด็กยังมีประสบการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กจึงจำกัด การที่เด็กจะแก้ปัญหาได้หรือไม่ เด็กจะต้องเข้าใจปัญหาและมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความคิด และความเข้าใจ (สุวัฒน์ มุทฺธเมธา. 2523 : 198 - 199) จากการให้ประสบการณ์กับเด็กทั้งสองกลุ่มในการวิจัยครั้งนี้เด็กทั้งสองกลุ่มจึงได้รับความรู้ ความคิด และความเข้าใจพอเพียงกัน ดังนั้น ความรู้เดิมของเด็กหรือประสบการณ์ที่เด็กมีในชีวิตจริงอาจเป็นเพียงส่วนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในตนเอง ที่ไม่ใช่ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยตรงแต่เป็น เรื่องของการสร้างทัศนคติต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะเห็นได้จากเด็กในกลุ่มทดลองจะตอบคำถามด้วยความมั่นใจ ใช้เวลาในการคิดน้อย และสามารถบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ได้

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กทั้งสองกลุ่มแต่เนื่องจากการปลูกฝังความสามารถในการแก้ปัญหานั้นจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาที่เด็กจะต้องปรับจากการมีทัศนคติที่เดิมมาเป็นระบบความคิดในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความคิดประสบการณ์เดิม และส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหามาจัดเรียงลำดับใหม่ (Bourne, Ekstran and Dominoski. 1971 : 9) ดังนั้น เด็กจึงต้องผ่านขั้นตอนและช่วงเวลาที่จะสะสมความรู้สึกรู้คิดและความคิดซึ่งมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ได้ให้เวลามากพอในการถ่ายโอนทัศนคติ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของทั้งสองกลุ่มก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ แสดงว่า เด็กในกลุ่มทดลองมีแนวโน้มในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่า

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะฟังนิทานมาก แต่เมื่อผู้วิจัยใช้คำถามจะสังเกตเห็นว่า เด็กไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้

มุ่งเน้นคำถามซึ่งเป็นจุดที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาค่อนข้างมาก ในกรณีที่เป็นการสอนตามปกติ ครูจะสามารถนำเอาเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการเสริมแรงเพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดเด็กได้ดีกว่าในสถานการณ์ของการวิจัย

2. เด็กในกลุ่มทดลองที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์เมื่อนำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาไปทดสอบหลังการทดลองพบว่า เด็กจะตอบคำถามด้วยความมั่นใจ สามารถบรรยายเรื่องราวได้ดี และใช้เวลาในการคิดน้อยทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะคำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กคิดได้กว้าง เป็นคำถามที่ไม่กำหนดแนวทางของคำตอบว่าต้องเป็นอย่างไร ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด จึงทำให้เด็กมีอิสระในการคิด และตอบคำถามได้มากกว่ากลุ่มที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา ซึ่งเป็นคำถามที่จำกัดคำตอบ และเด็กมีอิสระในการตอบน้อยกว่า นอกจากนั้นคำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์เป็นคำถามที่ให้เด็กตอบโดยใช้ความรู้ และประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการตอบ จึงทำให้เด็กได้ฝึกพูดและแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าดังนั้น ถ้าครูนำคำถามแบบนี้ไปใช้กับเด็กบ่อย ๆ ก็จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการคิดและการใช้ภาษาได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในด้านการศึกษา

1. ควรทำการทดลองในเรื่องนี้อีกครั้ง โดยเพิ่มจำนวนสัปดาห์ให้มากขึ้นและในแต่ละสัปดาห์ให้ทำการทดลองทุกวัน
2. ควรมีการทดลองนำคำถามทั้งสองแบบไปใช้กับเด็กเพื่อศึกษาในส่วนที่เป็นรายละเอียดและด้านของความสามารถในการแก้ปัญหาหรือศึกษาความสามารถด้านอื่น ๆ
3. ควรมีการทดลองใช้นิทานในลักษณะอื่นที่ไม่ใช่นิทานที่มีเนื้อหาที่เป็นเหตุเป็นผลหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของเด็กเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

✓ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

กิ่งแก้ว อัครดากร. วรรณกรรมจากในบ้าน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษาดูการ, 2519.

ขวัญฟ้า รังสียานนท์. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการฟังนิทาน
กวีการเล่าโดยใช้หุ่นกับรูปภาพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อักสำเนา.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "การจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็กและการศึกษาฐาน,"
ใน เอกสารประกอบการประชุมกลางทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

_____ . การศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนขั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

_____ . คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์, 2528.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.

เจษฎา สุภาวงศ์. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กที่อยู่ในสภาพ
แวดล้อมที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อักสำเนา.

ฉวีวรรณ กิยาวงศ์. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เอเชีย, 2526.

ฉัตรวรรณ คันทะรัตน์. หลักวิชาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป.

ฉันทนา ภาทงกษ. เขียนให้เด็กคิด : โมเดลการอ่านทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

✓ เฉลิมพล ต้นสกุล. พัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน
ในเขตการศึกษา. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2521. อักสำเนา.

ชวาล แพทย์กุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. ม.ป.ท., 2522.

ชัยยงค์ หรหมวงศ์. "ทักษะการใช้คำถามอย่างมีประสิทธิภาพ," ใน คู่มืออาจารย์พิเศษการสอน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 66 - 70. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

_____. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

✓ ชื่นจิต การบุญ. อิทธิพลของการฝึกอบรมความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยที่มีต่อความคิด
สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพรหมเทพวิทยา
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสำเนา.

ชุมพล พัฒนสุวรรณ. "เทคนิคบางประการในการกระตุ้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความคิด
 เชิงแก้ปัญหา," สสวท. 16(3) : 17 - 21 ; กรกฎาคม - กันยายน 2531.

ชูชีพ อ่อนโคกสูง. สอนอย่างไร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2520.

_____. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ทวีศักดิ์ นุ่มฉุทธิ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการอ่านหนังสือที่มีรูปแบบต่าง ๆ
กันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา.

บ้งอร ทรงวรวิทย์. "ทักษะการใช้คำถาม," ใน เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครุศาสตร์ 14 - 24 กรกฎาคม 2519. หน้า 1 - 12.

กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

✓ ประสาท อิศรปริดา. จิตวิทยาการเรียนรู้และการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต, 2523.

ปาริชาติ อรุณศักดิ์. การศึกษาการเล่นห่านที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของ
เด็กปฐมวัย. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533. อักสำเนา.

พนัส หันนาทินร. การสอนคำนิยาม. พิษณุโลก : โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พิษณุโลก, 2520.

พัชรภรณ์ จ้อยจุฑาภรณ์. ผลการใช้คำถามขยายความคิดแบบครุมีส่วนรวมและไม่มีส่วนรวมในการหา
คำตอบต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อักสำเนา.

พิตร ทองชั้น. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ
 ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
 อักสำเนา.

เพ็ญศิริ ชูติกุล. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมกับการอนุรักษ์สัตว์และความสามารถ
ในการแก้ปัญหาของเด็กในเมือง และเด็กชนบท จังหวัดน่าน. ปริญญาโท ศึกษ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อักสำเนา.

ภรณ์ คุรุรัตน์. ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร
 และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
 อักสำเนา.

. เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2524.

รัชนี ศรีไพวรรณ. "การเล่นห่านและเล่าเรื่อง," สื่อภาษาชุมชนภาษาไทยของครูสภา.

3 : 37 - 41 ; เมษายน 2516.

รัฐจวน อินทรกำแหง. "การประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็ก," กำหนดการประชุมปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

..... วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2517.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมไทยฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.

เรชา ทองสวัสดิ์. "การเล่นหัดสำหรับเด็กวัย 1-3 ปี," ประชาศึกษา. 24(8) : 4 - 9 ; มีนาคม 2516.

โรจน์ จะโนภาษ และคนอื่น ๆ. แบบจำลองการสอนจุดภาค : ทักษะการตั้งคำถาม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ลัดดาวัลย์ กองช่าง. การศึกษาการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นวัสดุสามมิติแบบขั้นบันไดและแบบอิสระ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาร จจำกัด, 2528.

✓ เลขา ปิยะอัจฉริยะ. ผลของประสบการณ์การเล่นที่มีต่อการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

วรรณิ์ ศิริสุนทร. เอกสารคำสอนวิชาการเล่นหัด. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2532.

วลัย ชวลิตธารง. "ส่งเสริมห้องสมุดควยการเล่นหัด," วารสารการศึกษาผู้ใหญ่. 9 : 22 - 26 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2515.

วิชัย คิสสระ และคนอื่น ๆ. "ทักษะการตั้งคำถาม," การฝึกสอนแบบจุดภาค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2519.

วิลัย เวียงวิระ. "นิทานสำหรับเด็ก," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2. ชมรมไทยอิสราเอล กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2526.

วิพร ตันชัยवाल. อิทธิพลของนิทานที่มีต่อการหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. "การเล่นห่านเพื่อเสริมพัฒนาการทางอารมณ์แก่เด็กก่อนวัยเรียน,"

ประถมศึกษา. 29(4) : 37 - 39 ; พฤศจิกายน 2520.

_____ . "เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อฝึกให้นักเรียนคิดเป็น," ประถมศึกษา. 30(3) : 15 - 18 ;

ตุลาคม 2521.

สมบูรณ์ หิวงมมานันท์. "การเล่นห่านและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง," กหเศรษฐศาสตร์.

24 : 31 - 38 ; กันยายน 2522.

✓ สัจจิรา ชาวสำออง. ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพและครูเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
อัสสัณเภา.

✓ สุชาดา สุทธาพันธุ์. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัสสัณเภา.

✓ สุวัฒน์ มุทธเมธา. การเรียนการสอนในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นเอสโตร์, 2523.

อนงค์ แสงจัน. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
อัสสัณเภา.

✓ อรชา วราวิทย์. การตัดสินใจแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัสสัณเภา.

✓ อรวรรณ เลิศสังข์. การวิเคราะห์ประเภทคำถามของครูวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัสสัณเภา.

- อรุณี เหลืองหิรัญ. การศึกษาความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับข้อก. ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อักสำเนา.
- อัจฉรา สุวรรณคตย์. การศึกษาระดับของคำถามที่ใช้ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อักสำเนา.
- อารมย์ คัมประภัสร์. "ทักษะในการใช้คำถาม," การวัดผลการศึกษา. 1(1) : 77 - 91 ;
 พฤษภาคม - สิงหาคม 2522.
- อุกม บำรุงศรี. การวิเคราะห์การสนทนาของ เด็กก่อนวัยเรียนต่อคำถามหลายระดับ.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสำเนา.
- Amoriggi, Helen Delores. "The Effect of Storytelling on Young Children's
 Sequencing Ability," Dissertation Abstracts International. 49(6) :
 1366A - 1367A; December, 1988.
- Bourne, L.E. Jr., Bruce R. Ekstrand and Roger L. Dominowski. The Psychology
of Thinking. New Jersey : Prentice - Hall, 1971.
- Carin, Arthur A. and Robert B. Sund. Development Questioning
Techniques. Ohio : Charles E. Merrill Publishing Co., 1971.
- Cuber, J.F. "Folklore," In the World Book Encyclopedia. Field
 Enterprises Education Corporation, 1960.
- Cunningham, Roger T. "Developing Question - Asking Skill," in Developing
Teacher Competencies. Edited by James E. Weigand, New Jersey :
 Prentice - Hall, Inc., 1971.
- Dixon, and others. "Training Disadvantaged Preschoolers on Various
 Fantasy Activities Effects on Cognitive Functioning and Impulse
 Control," Child Development. Wayne State University, 2 : 367 -
 379; June, 1977.
- Garrison, Karl C. Psychology of Adolescence. New York : Prentice Hall,
 Inc., 1956.
- Groisser, Phillip. How to Use the Fine Art of Questioning. New York :
 Teachers Practical Press, Inc., 1964.
- Hyman, Ronald T. Strategie Questioning. New York : Lippincott, 1970.

- ✓ Jones, Linda Morgan. "Sociodramatic Play and Problem Solving in Young Children," Dissertation Abstracts International. 46(11) : 3243A - 3244A; May, 1986.
- Leonard, Goan M. and others. General Methods of Effective Teaching. New York : Thomas y. Crowell Co., 1972.
- ✓ May, Lola June. Teaching Elementary School Mathematics in the Elementary School. New York : The Free Press, 1970.
- ✓ Piaget, Jean. The Child's Conception of the World. New York : Harcourt, Brace, 1929.
- Rowntree, Derek. A Dictionary of Education. London : Harper and Row Publishers, 1981.
- Sanders, Narris M. Classroom Question : What Kind? New York : Harper and Row, 1966.
- Shaklee, Beverly Dixon. "The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Problem Solving of Ability of Kindergarten Studtns," Dissertation Abstracts International. 46(10) : 2915A: April, 1986.
- Suwannathat Chuncha and others. Handbook of Asia Child Development and Child Rearing. (Behavioral Science Research Institute Srinakarinvirot University Thailand with the Financial Support of UNESCO and UNICEF) Burapasilpa Press Ltd., Part, 1985.
- Sylva, K. J.S. Bruner, and P. The Relationship Between Play and Problem Solving in Children Three to Five Year. In J.S. Bruner, A. Jolly, & N. Sylva (Eds), Play Its Role in Development and Evaluation Harmondsworth, Middlesex : Penguin, 1976.
- Weigend, James E. Developing Teacher Competencies. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา
ตัวอย่างภาพที่ใช้ประกอบการดำเนินการแก้ปัญหาในแบบทดสอบ

คู่มือดำเนินการทดสอบ คำชี้แจง

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจำนวน 20 ข้อ
แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัญหาของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึงปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำ
ของตัวเด็กเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันที จำนวน 10 ข้อ
2. ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึงปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำ
ของตัวเด็กเอง และ/หรือผู้อื่นซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกันโดยตรง จำนวน 10 ข้อ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

ข้อทดสอบเป็นสถานการณ์ประกอบรูปภาพ ใช้เวลาในการตอบข้อละไม่เกิน 1 นาที รวมเวลา
ที่ใช้ในการทดสอบ 20 นาที

วิธีการดำเนินการทดสอบ

1. การเตรียมการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบต้องศึกษาแบบทดสอบความสามารถในการ
แก้ปัญหา และคู่มือดำเนินการทดสอบให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด
2. จัดเตรียมสถานที่สำหรับการทดสอบเป็นรายบุคคล
3. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยการพูดคุยกับเด็ก
4. ดำเนินการทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล โดยผู้ดำเนินการทดสอบจะให้เด็กดูภาพและใช้
คำถามดังนี้

ผู้ดำเนินการทดสอบ : หนูดูภาพนี้คะ ถ้าหนูเป็นเด็กในภาพนี้กำลังจะข้ามถนน
แต่มารดิ่งไปมาหนูจะทำอย่างไร

เด็ก :

ผู้ดำเนินการทดสอบถามคำถาม 2 ครั้ง ถ้าภายใน 30 วินาที เด็กยังไม่ตอบ

จะถามคำถามอีก 1 ครั้ง ภายใน 1 นาที ถ้ายังไม่ตอบถือว่าแก้ปัญหาไม่ได้

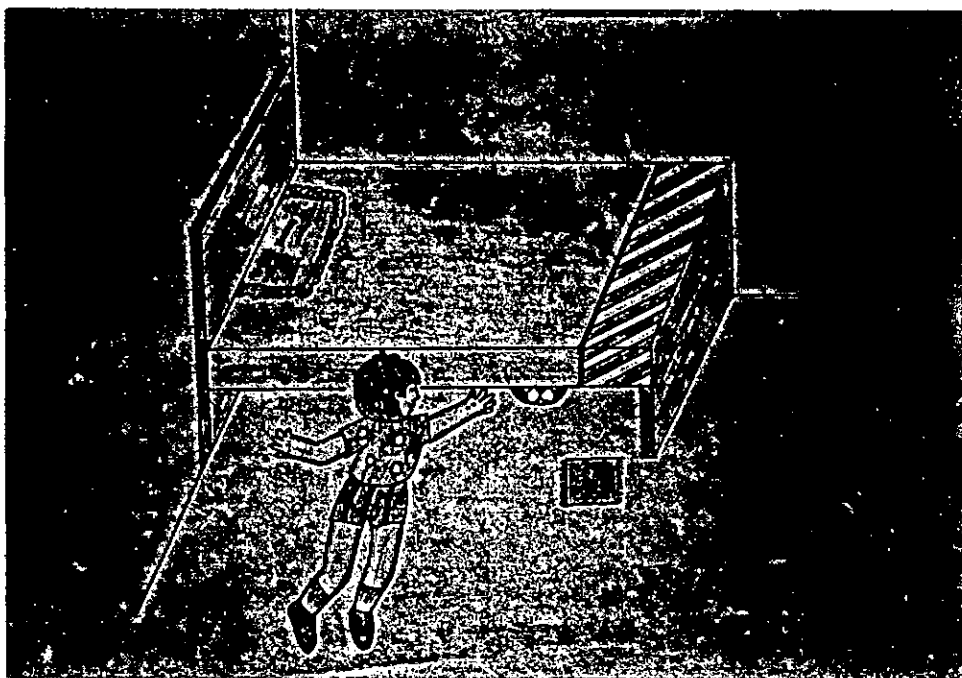
การตรวจให้คะแนน

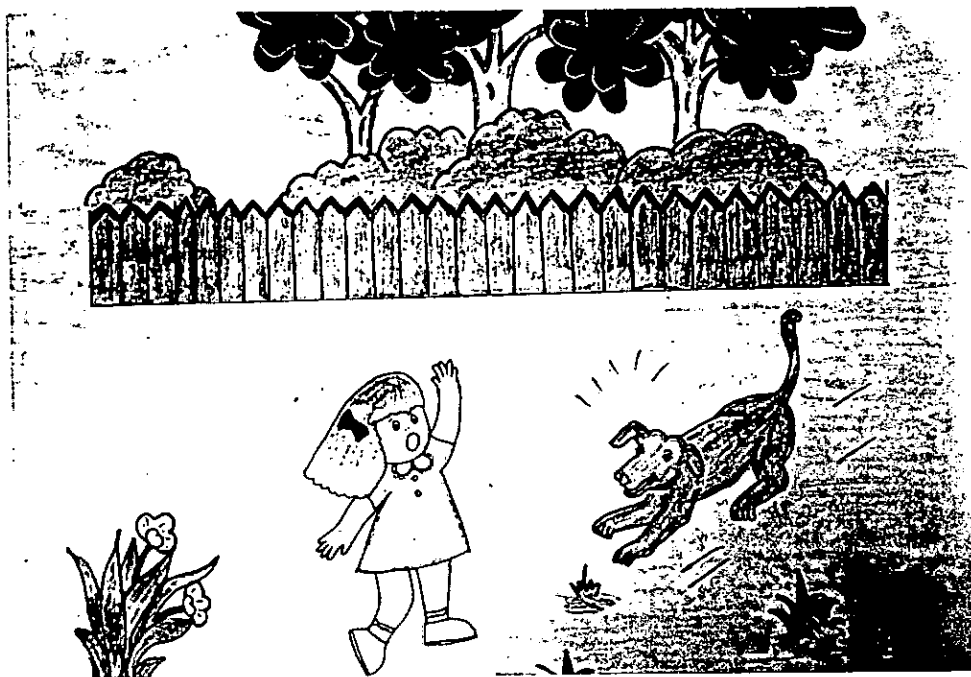
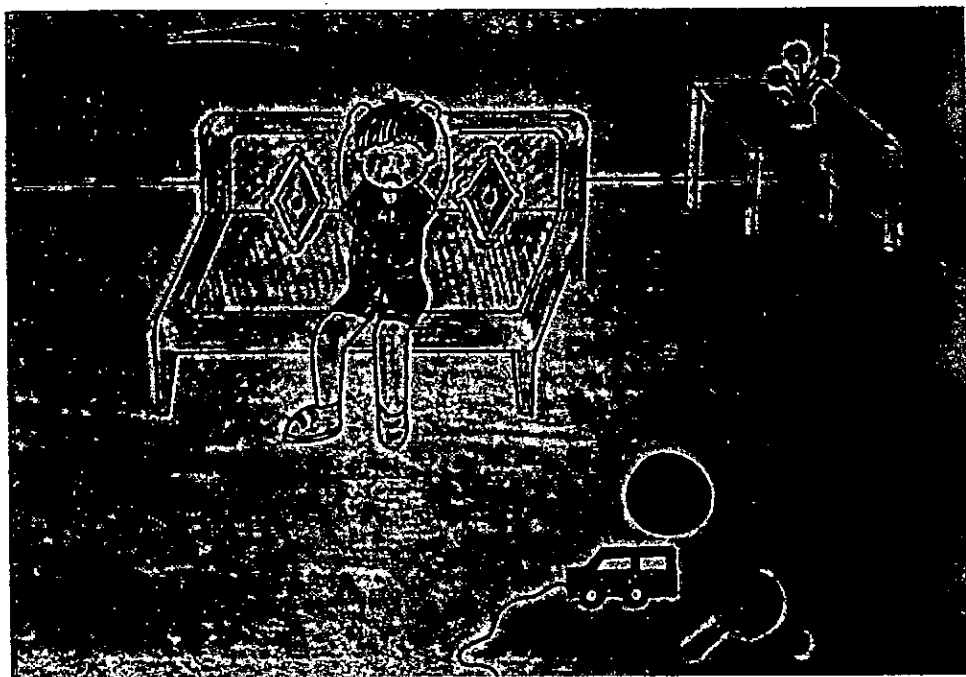
การตรวจให้คะแนน กำหนดเกณฑ์ดังนี้

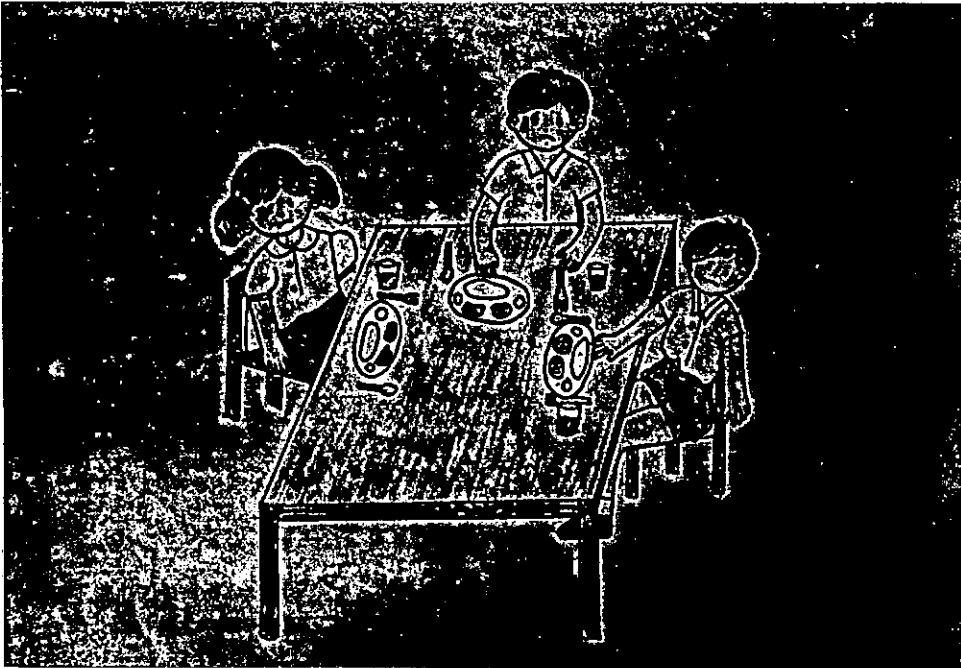
2 คะแนน	แทน	การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นช่วยได้อย่างเหมาะสม
1 คะแนน	แทน	การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นช่วยได้แต่ไม่เหมาะสม
0 คะแนน	แทน	การแก้ปัญหาไม่ได้ คือแสดงความรู้สึกล้อคอกับข้อใจ ทุกข์ใจ ร้องไห้ และปฏิเสธการตอบ เช่น ตอบว่าไม่รู้ หรือไม่ยอมพูด

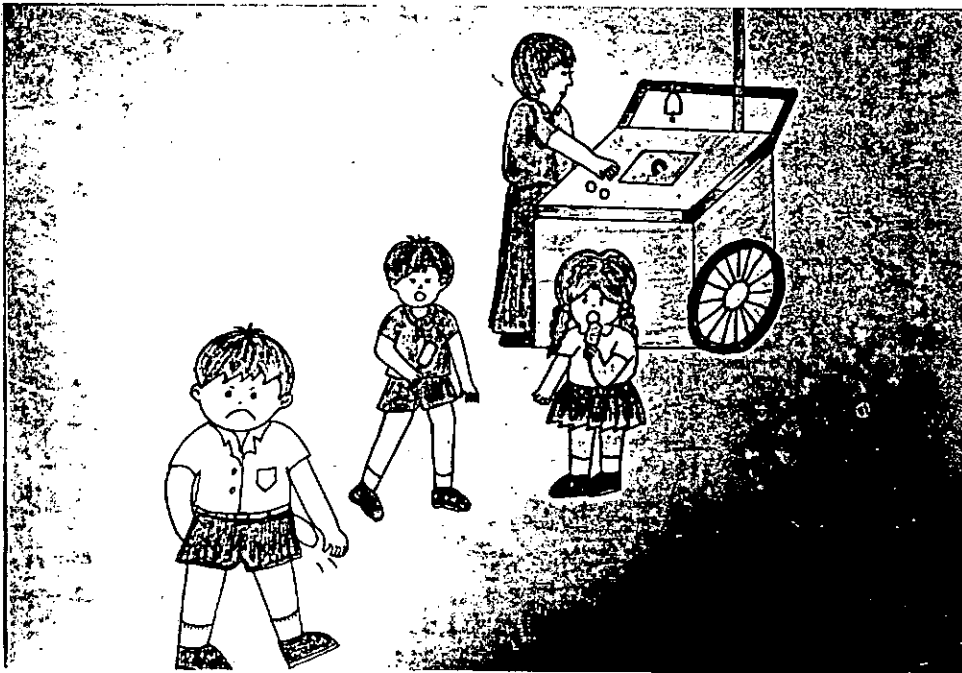
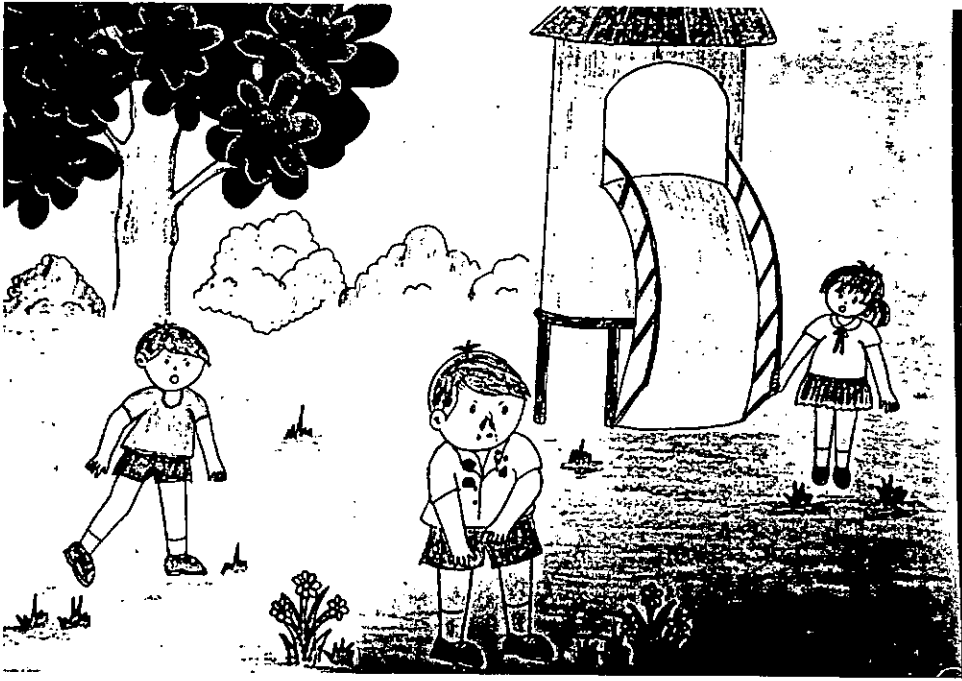
สถานการณ์ปัญหา

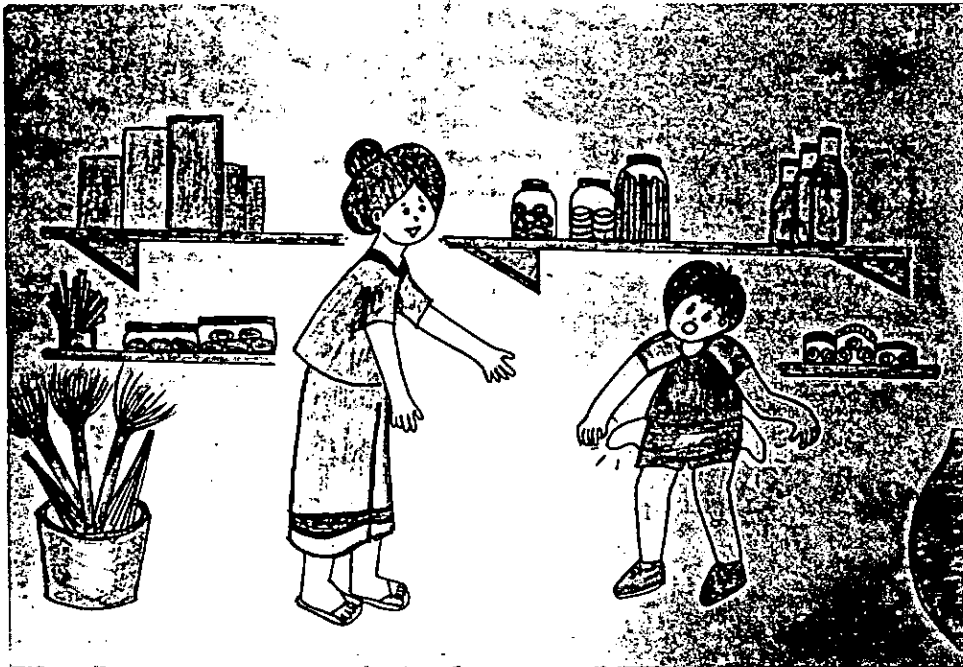
1. ถ้าหนูทำลูกบอลกลิ้งเข้าไปใต้เตียงแล้วหลานเขาไปหยิบไม่ถึงหนูจะทำอย่างไร
- ✓ 2. ถ้าหนูเตะฟุตบอลไปถูกกระดานชนไม้แตกหนูจะทำอย่างไร
3. ถ้าหนูรู้สีปวดสีระยะ หนูจะทำอย่างไร
4. ขณะที่หนูกำลังเดินอยู่แล้วมีหมาตัวใหญ่วิ่งเข้ามา หนูจะทำอย่างไร
5. ถ้าหนูอยากรับประทานแตงโมแต่ไม่มีมีหนูจะทำอย่างไร
- ⑥ ถ้าวันที่โรงเรียนมีอาหารกลางวันหนูไม่ชอบ หนูจะทำอย่างไร
7. ถ้าเลือกกำเคาไหลหนูจะทำอย่างไร
- ✓ 8. ถ้าหนูอยากรับประทานไอศกรีมแต่ไม่มีเงินหนูจะทำอย่างไร
- ⑨ ถ้าหนูอยากได้ของเล่นแต่ไม่มีเงินไม่พอหนูจะทำอย่างไร
10. ถ้าคุณแม่ให้หนูไปซื้อของแต่หนูทำเงินหายหนูจะทำอย่างไร
11. ถ้าหนูวิ่งเล่นกับเพื่อนแล้วสะดุดก้อนหินหกล้มหัวเข่าแตก หนูจะทำอย่างไร
- ⑫ ถ้าหนูรอคุณพ่อ (คุณแม่) มารับกลับบ้านจนเย็นแล้วก็ยังไม่มาหนูจะทำอย่างไร
13. ถ้าหนูกับเพื่อนเล่นของเล่นเสร็จแล้วเพื่อนไม่ช่วยเก็บหนูจะทำอย่างไร
- ✓ 14. ถ้าหนูไปเที่ยวงานปีใหม่แล้วมีวัตถุของเล่นเพลินจนหลงทางกับคุณแม่ หนูจะทำอย่างไร
15. ขณะที่หนูอยู่บ้านคนเดียวแล้วมีคนที่ไม่รู้จักเข้ามาในบ้าน หนูจะทำอย่างไร
16. ถ้าหนูทำแฉกับบนโต๊ะครูแตก หนูจะทำอย่างไร
- ✓ 17. ถ้าคุณแม่ให้หนูไปซื้อของหลายอย่างแต่หนูจำไม่ได้หนูจะทำอย่างไร
- ⑮ ถ้าหนูอยากเล่นของเล่นกับเพื่อน แต่เพื่อนไม่ยอมให้เล่นด้วย หนูจะทำอย่างไร
19. หนูจะทำอย่างไรถ้าถูกเพื่อนรังแก
20. ถ้ารองเท้าของหนูหายไป หนูจะทำอย่างไร

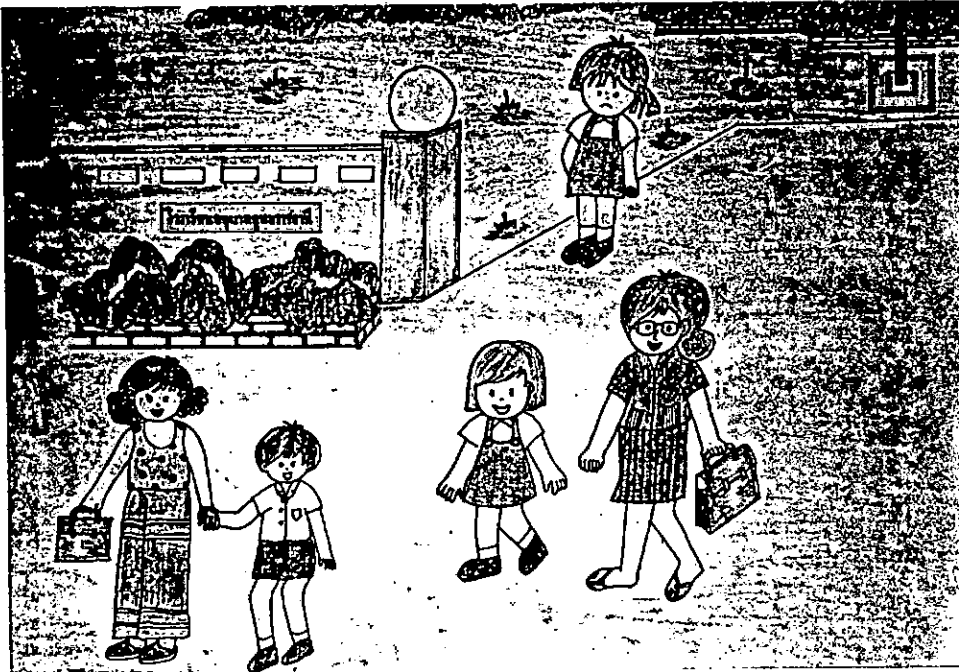

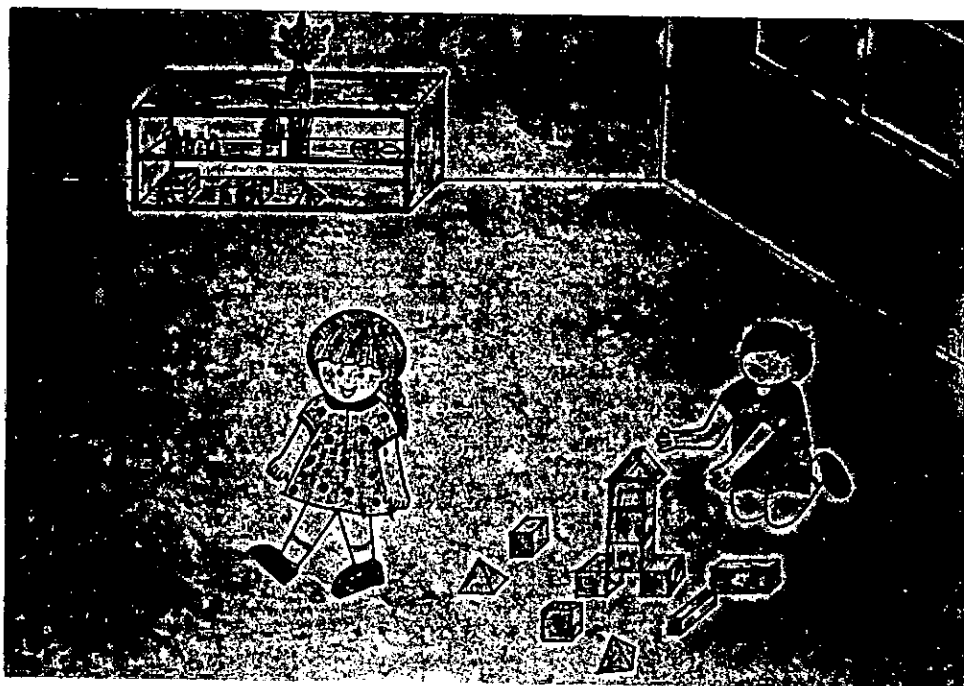

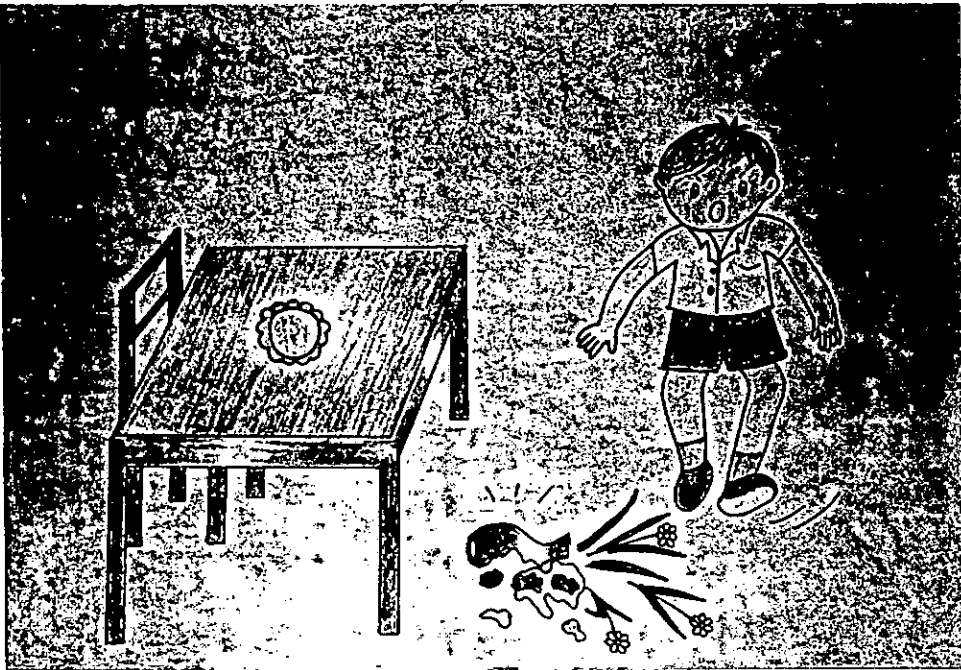

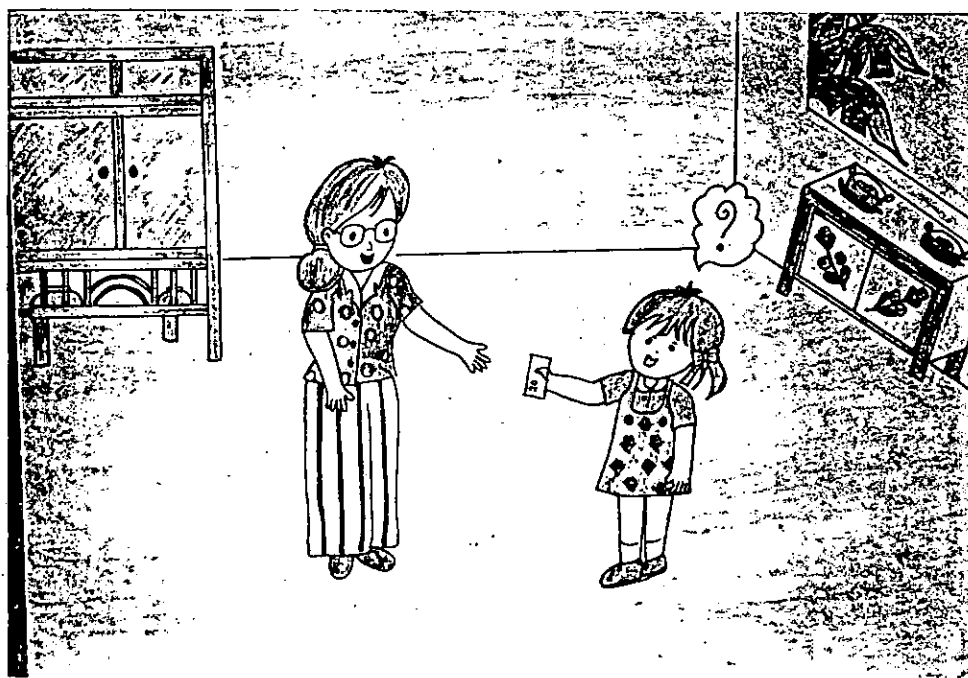

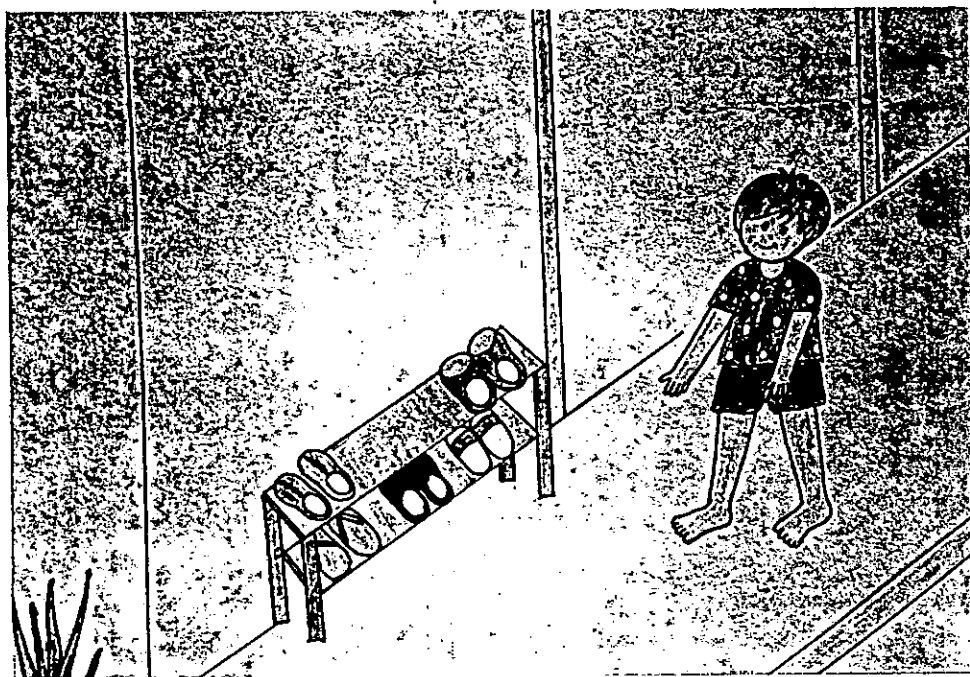

ภาคผนวก ข

แผนการเล่านิทาน

แผนการเล่นทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยป่าแสนสวย
นิทานเรื่องป่าแสนสุข

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำให้เด็กร้องเพลงและทำท่าท่างประกอบเพลงกระต่ายน้อย

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องป่าแสนสวย

นิทานเรื่องป่าแสนสุข

กาลครั้งหนึ่งยังมีกระต่ายสูงใหญ่อาศัยรวมกับบริเวณทุ่งหญ้าสีเขียวอันอุดมสมบูรณ์ มีธารน้ำไหลเย็นสำหรับหรับดื่มกินและรอบ ๆ บริเวณทุ่งหญ้าก็เต็มไปด้วยดอกไม้บานาชนิดเพื่อให้ทุ่งหญ้าแห่งนี้มีความงดงาม และอุดมสมบูรณ์ตลอดไป กระต่ายป่าผู้หนึ่งจึงแบ่งหน้าที่กันดูแลดอกไม้ กวาดลานกิน บางกลุ่มก็คอยดูแลต้นน้ำลำธารให้ใสสะอาดไม่มีเศษผง เศษใบไม้ ลงไปลอยจนน้ำเน่าเสียไป แต่สิ่งที่ถือเป็นกฎเกณฑ์เคร่งครัดของทุ่งหญ้าแห่งนี้ก็คือ ห้ามกระต่ายตัวใดตัวหนึ่งออกไปเที่ยวหาถิ่นนอกทุ่งหญ้าไกลออกไปจนถึงไร่นาของชาวนา หรือชักชวนสัตว์อื่นเข้ามาในทุ่งหญ้าแห่งนี้โดยเด็ดขาด

อยู่มาวันหนึ่งเจ้าปูชนกระต่ายตัวน้อยก็แอบไปวิ่งเล่นที่นอกเขตทุ่งหญ้าจนมาถึงไร่นาผักกาดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีผักกาดเขียวขจี หัวโตเรียงรายอยู่เป็นแถวดูน่ากิน เจ้าปูชนจึงลอดรื้อเข้าไปกินผักกาดที่อยู่มุมรั้นที่ เจ้าปูชนกินผักกาดหนึ่งหัว สองหัว สามหัว จนกระทั่งพุงกาง และแล้วเจ้าปูชนก็ไถยเสียผีเฝ้าของชายคนหนึ่งซึ่งกำลังถือโป๊ววิ่งเข้ามาพาลางรองตะโกนว่า "ช่วยจับกระต่ายที่ช่วยจับกระต่ายที่" เจ้าปูชนตกใจจึงออกวิ่งหนีสุดฝีเท้าจนพบรวมมาได้ในที่สุดเจ้าปูชนก็มาพบ

เจ้าหนูตัวหนึ่งกำลังค้นหาอาหารกินอยู่อย่างเอร็ดอร่อย เจ้าปูชนุนไม่เคยเห็นหมูมาก่อนมันจึงมองดูเจ้าอุคด้วยความสนใจมาก ทั้งยังชอบที่เจ้าอุคสามารถนอนคลุกกินทรายอยู่ใต้พื้นดิน โดยไม่มีใครมาคอยดูว่าให้รักษาความสะอาดอีกด้วย เจ้าปูชนุนคิดใจคลุกคลีอยู่กับเจ้าอุคทั้งวันจนตัวสัปรดรมอมแมมไปหมดแล้วก็ชวนเจ้าอุคมาอยู่ด้วยกันในเขตทุ่งหญ้าของพวกกระต่ายอีกด้วย เจ้าอุคจึงชวนสมัครพรรคพวกเพื่อนหมูด้วยกันมาชุกชุมในทุ่งอันอุดมนี้ กินอย่างสบายชอกสบายใจจนหญ้าที่เคยเขียวชอุ่มสูงท่วมหัวเป็นเครื่องพลางตาไม่ให้พวกเหยี่ยวมองเห็นพวกกระต่าย โลงเดินไปเป็นอันมาก ไม่นานพวกกระต่ายก็ถูกเหยี่ยวมาคาบเอาไปกินวันละตัวสองตัวจนฝูงกระต่ายต้องหวาดผวายุติตลอดเวลา กระต่ายทั้งฝูงจึงลงความเห็นทำให้ไล่เจ้าปูชนุนออกไปจากฝูงเสียในฐานที่ทำผิดระเบียบของฝูง ชอบเอาสัตว์อื่นเข้ามาอยู่ในทุ่งหญ้าแห่งนี้ ทำให้กระต่ายตัวอื่น ๆ พวกมันได้รับความเดือดร้อน เจ้าปูชนุนจึงต้องไซ้ซัดไซ้เซไปตามลำพังอย่างนาสงสาร

วันหนึ่งขณะที่เจ้าปูชนุนกำลังหยุดกินน้ำที่ริมลำธารแห่งหนึ่งด้วยความกระหาย เจาคำเจ้าหนึ่งก็โฉบวนผ่านมาก่อนที่เจ้าปูชนุนจะรู้ว่าอะไรเป็นอะไรมันก็ถูกเหยี่ยวแข็งแรงตัวหนึ่งโฉบเอาตัวไปเสียแล้วเจ้าปูชนุนมองลงไปยังกลางความหวาดเสียวและคิดในใจว่าวันนั้นมันคงต้องถูกเหยี่ยวเอาไปกินเป็นอาหารแน่เลย แต่ทันใดนั้นก็เสียงปิ่นตกกึ่ง ปัง / เจ้าเหยี่ยวตัวโตคดใจจึงปล่อยกรงเล็บที่ขุมเจ้าปูชนุนไว้ทันที แล้วบินหนีไปอย่างรวดเร็ว

เจ้าปูชนุนถูกปล่อยเป็นอิสระก็ลอยละลือตกลงมาบนกองหญ้ากอใหญ่ พอหายจุกเจ้าปูชนุนก็เริ่มมองไปรอบ ๆ ตัว ก็พบว่าบริเวณนี้เป็นทุ่งหญ้างว้างใหญ่เขียวชอุ่มไปด้วยไม้นานาพันธุ์ และยังมีกอหญ้าสูง ๆ สำหรับอำพรางพวกเหยี่ยวได้อีกด้วย เจ้าปูชนุนเหว่เหว่เดินสำรวจทุ่งหญ้าแห่งใหม่ด้วยความเพเล็คเพลั่นและเจ้าปูชนุนก็มาถึงญาติพี่น้องของมันว่า ถ้าโคอพยพมาอยู่ทุ่งหญ้าแห่งใหม่นี้ นอกจากจะปลอดภัยจากพวกเหยี่ยวแล้วยังมีแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์อีกด้วยในที่สุดเจ้าปูชนุนก็หาทางกลับไปยังทุ่งหญ้าที่มันจากมาแล้วชวนให้พวกกระต่ายทั้งหมดอพยพมาอยู่ทุ่งหญ้าแห่งใหม่นี้กับมัน ญาติพี่น้องของเจ้าปูชนุนจึงได้กลับมามีชีวิตที่สุขสงบอีกครั้งหนึ่ง

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. กระดาษที่หลุดหายไปของงานได้อะไร
2. ขอรหัสที่กระดาษทุกตัวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดมีอะไรบ้าง
3. ทำไมเราไปจนจึงถูกไล่ออกจากฝูง

ข้อสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในอันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. เพลงกระดาษน้อย
2. หนังสือนิทาน

เพลงกระดาษน้อย

กระดาษน้อยมีหูยาวเรียว
กระโดดเล่นชมแสงเดือนสีกาว

หางสั้นนิดเดียวตาแดงแวววาว
อูตามราวป่าช่างน่ารักเอ๋ย

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยป่าแสนสวย
นิทานเรื่องสองพี่น้อง

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสนทนาและให้เด็กเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไปเที่ยวป่า

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องสองพี่น้อง

นิทานเรื่องสองพี่น้อง

นายมันและนางพรมีลูกสองคนชื่อมิ่งกับไหม เด็กทั้งสองชอบเล่นซุกซน และมักจะถูกทำโทษ
อยู่บ่อย ๆ

วันหนึ่งนายมันและนางพรมต้องไปซื้อของในตลาด ก่อนออกจากบ้านนางพรมสั่งลูกให้อยู่
เฝ้าบ้าน ดูแลบ้านให้เรียบร้อยไม่ให้ไปเที่ยวซุกซนที่ไหน

"ไหมอย่าลืมเอาข้าวให้ไก่กินนะ มิ่งก็ช่วยค้ายาให้แม่ด้วย หนูขี้รักเดียวกุหลาบของพ่อ
จะตายหมด"

นายมันก็พูดกับลูกว่า "พอไปนะ เฝ้าบ้านให้ดีๆ อย่าไปเที่ยวซุกซนเดี๋ยวขาย ๆ พ่อกับแม่จะ
กลับมา เมื่อพ่อกับแม่ไปตลาดแล้ว เด็กทั้งสองจึงรีบทำงาน มิ่งเอาเอาเสียมเซะหญ้าจนไปโดน
รากกุหลาบที่พ่อรัก แต่มิ่งมองไม่เห็น ไหมก็รีบเอาข้าวให้ไก่กินจนลืมไปประตู เมื่อทำงานเสร็จ
เด็กทั้งสองก็ชวนกันไปเที่ยวในป่าใกล้ ๆ บ้านที่ตนไม่สนใจเชียวซุ่ม มีดอกไม้สวย ๆ และผลไม้
มากมาย เด็กทั้งสองสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเก็บดอกไม้ และผลไม้จนกระทั่ง

"ที่มีกลับบ้านเดอะจะมีคแล้วเดื่อมองไม่เห็นทาง" โหมชวน

"กลับก็กลับ" มิ่งตอบแล้วเด็กทั้งสองก็พากันเดินกลับบ้าน แต่เนื่องจากเป็นเวลาเย็นมากแล้ว และเดินทางก็มีคทำให้หาทางกลับบ้านไม่ถูก เด็กทั้งสองกลัวมากจึงร้องไห้และพันกันจนก่ไคยขึ้น เสียง ๆ หนึ่ง

มิ่ง โหม อยู่ไหนลูก" เด็กทั้งสองจำได้ว่าเป็นเสียงของพ่อก็ใจมาก และรู้ตัวว่าทำความผิดที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่จนอาจได้รับอันตรายเช่นนี้ จึงตั้งใจว่าต่อไปจะไม่เล่นซุกซนอีก และจะเชื่อฟังพ่อแม่ด้วย

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. แหมบอกมิ่งกับโหมทำอะไร
2. ทำไมมิ่งกับโหมจึงร้องไห้
3. มิ่งกับโหมกลับบ้านไคยอย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยไปเที่ยวป่าหรือไม นักเรียนเห็นอะไรบ้าง
2. ถ้านักเรียนไปเที่ยวป่าและหาทางกลับบ้านไม่ถูกนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ชั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ชั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

ชุดอุปกรณ์

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยป่าแสนสวย
นิทานเรื่องกระต่ายกับความสะอาด

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กดูรูปกระต่ายและสนทนากับเด็ก

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องกระต่ายกับความสะอาด

นิทานเรื่องกระต่ายกับความสะอาด

กระต่ายผู้หนึ่งอาศัยรวมกัน ณ หุบถางเขาป่ามีกระต่ายตัวหนึ่งเป็นหัวหน้า ชนสี่ดำสนิท ชื่อสินิล บริเวณรอบ ๆ หุบเขามีผักกาดขึ้นอยู่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้นกระต่ายผู้หนึ่งจึงมีนิสัยเกียจคร้าน เมื่อกินอิ่มแล้ว พวกมันก็นอนหลับ ทำให้ร่างกายอ่อนแอหน้าหนักมาก บริเวณที่กระต่ายผู้หนึ่งอาศัยอยู่ก็สกปรกมาก เพราะกระต่ายผู้หนึ่งไม่ชอบทำความสะอาด ตอนกลางคืนจึงมีหนูจำนวนมากออกหากิน เศษผักกาดที่กระต่ายทิ้งเอาไว้ยิ่งนานวันหนูยิ่งเพิ่มมากขึ้น และส่งเสียงจืด ๆ ดังทั่วไปหมด ทำให้ นกชุกและนกเงาแมวบินมาโฉบเอาหนูไปกินอย่างสบายทุกคืน

จนในที่สุดเมื่อนกชุกและนกเงาแมวจับหนูไปกินหมดแล้วมันจึงหันมาจับกระต่ายกินทุกคืน โดยที่ผู้กระต่ายไม่รู้เลยว่าเพื่อนถูกกิน

คืนหนึ่งนกเงาแมวบินโฉบมาจับสินิล ไปกินแต่สินิลมีน้ำหนักตัวมาก นกเงาแมวจึงพาบินร่อนไปเรื่อย ๆ ตีตื้นดิน สินิลตกใจบินสุดแรงปากก็ร้องตะโกน "ช่วยด้วย !... ช่วยด้วย !" สินิลจึงตกลงที่พื้นดินและวิ่งหนีอย่างรวดเร็ว รุ่งเช้าสินิลรีบกลับหุบถางและเรียกลูกนกของมารวมกัน

แล้วบอกถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับกระต่ายทุกตัวในฝูงว่าจะต้องย้ายที่อยู่ใหม่ และตั้งแผนที่ไปจะต้อง
 จัดเวรทำความสะอาดทุ่งกว้างหลังกินอาหารทุกครั้ง เพราะถ้าทิ้งเศษอาหารไว้ตอนกลางคืนหนูจะ
 มาชุมนุมกันและกินเศษอาหารที่เหลือเมื่อหนูมาอาศัย นกยูงและนกเค้าแมวจะตามมาจับหนูกินเป็นอาหาร
 เมื่อหนูถูกกินหมดมันก็จะมาจับพวกเรากิน สัตว์ป่าลูกของมาอยู่ ณ ทุ่งกว้างแห่งนี้และจัดเวรทำ
 ความสะอาดหลังกินอาหารทุกครั้ง ตั้งแต่นั้นมากระต่ายฝูงนี้ก็อาศัยอยู่รวมกันอย่างมีความสุข

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. หัวหน้ากระต่ายชื่ออะไร
2. กระต่ายทุกตัวมีนิสัยอย่างไร
3. ทำไมกระต่ายจึงถูกนกยูง และ
นกเค้าแมวจับกินเป็นอาหาร
4. กระต่ายมีวิธีป้องกันไม่ให้ถูกจับ
ไปเป็นอาหารได้อย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้านักเรียนเป็นสัตว์นักเรียนจะมีวิธีป้องกัน
ไม่ให้ถูกจับกับนกเค้าแมวจับไปกินเป็นอาหาร
ได้อย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น
2. ถ้านักเรียนไม่ต้องการให้หนูอยู่ในบ้าน
นักเรียนจะทำอย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. ภาพกระต่าย
2. หนังสือนิทาน

แผนการเล่นนิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยป่าแสนสวย
นิทานเรื่องป่าลั่น

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำภาพน้ำท่วมและฝนแล้งมาให้เด็กดูและสนทนาเกี่ยวกับภาพ

ขั้นสอน

1. ครูเล่นนิทานเรื่องป่าลั่น

นิทานเรื่องป่าลั่น

ณ ป่ากว้างแห่งหนึ่งที่มีต้นไม้แห้งแล้ง และน้ำในลำธารแห้งขอด ทำให้พวกสัตว์นานาชนิด
ที่อาศัยอยู่ในป่า ได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมาก และต้นไม้ที่กำลังจะเหี่ยวเฉาตายเพราะฝนไม่ตก
ลงมาเลย

เจ้ากบน้อยตัวหนึ่งซึ่งก็ได้รับความเดือดร้อนเหมือนกัน จึงถามหมีว่าทำไมฝนจึงไม่ตกลงมาเลย
หมีจึงเล่าให้กบฟังว่า แดกก่อนในป่าแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด สัตว์ทุกตัวอาศัย
อยู่อย่างมีความสุข ต่อมาไม่นานก็มีพายุพัดพามาตัดต้นไม้ทำลายป่าไปเป็นอันมาก มีการทำไร่เลื่อนลอย
และล่าสัตว์ทำให้สัตว์ป่าเริ่มเหลือน้อยลงทุกที ป่าไม้ที่เคยชุ่มฉ่ำและมีน้ำอุดมสมบูรณ์ก็เริ่มเหือดแห้ง
ทอดถึงหน้าฝนก็จะเกิดน้ำป่าไหลมาท่วมบ้านเรือนเสียหาย เพราะไม่มีต้นไม้คอยดูดซับน้ำฝนและสัตว์ป่า
ก็จะไม่มีน้ำกินในหนาร้อน ทำให้พวกเราได้รับความเดือดร้อนเหมือนที่กำลังเป็นอยู่ในเวลานี้ นกเจ้าเมว
ซึ่งนอนอยู่ในต้นไม้ไต่กิ่งหมีและกบคุยกัน จึงขึ้นหน้าออกมาพูดกับสัตว์ทั้งสองตัวว่า "จริงอย่างที่ท่านพูด
ฉันเองก็ลำบากเหมือนกัน หากต้นไม้ที่หลับนอนในเวลากลางวันก็ไม่มี ฉันจึงต้องมาอยู่ที่นี่ไง "กบและหมี

มองนกเค้าแมวด้วยความรู้สึกสงสารและเห็นใจแต่ก็ไม่สามารถจะช่วยอะไรได้ นอกจากคิดหวังในใจว่าสักวันหนึ่ง พวกมนุษย์คงจะหยุดทำลายต้นไม้และสัตว์ป่าเสียที

2. ครูดถามคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมพวกสัตว์จึงอาศัยอยู่ในป่าไม่ได้
2. ป่าไม่มีประโยชน์อย่างไร
3. มีสัตว์ชนิดใดบ้างที่อาศัยอยู่ในป่า

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเห็นน้ำท่วมหรือไม่ น้ำท่วมมีสภาพเป็นอย่างไร
2. ถ้านักเรียนเห็นคนกำลังจะตัดต้นไม้ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น
3. นักเรียนจะช่วยกันรักษาป่าไม้ได้อย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. ภาพน้ำท่วม - ฝนแล้ง
2. หุ่นกลอง

แผนการเล่านิทาน
 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยพระปิ่นมหาราช
 นิทานเรื่องวันแห่งความเป็นไท

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำภาพการเลิกลาสมาให้เด็กดูและสนทนาเกี่ยวกับภาพ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องวันแห่งความเป็นไท

นิทาน เรื่องวันแห่งความเป็นไท

เด็กชายคำ ตัวดำสี่มือแต่แข็งแรงมากเพราะคำต้องช่วยพ่อแม่ทำงานทุกวัน ตั้งแต่เกิดมาจนอายุได้ 10 ขวบ คำเห็นพ่อกับแม่ต้องทำงานรับใช้เจ้านายทุกวัน แม่จะเหนื่อยอ่อนแอไทน พ่อกับแม่ก็ไม่เคยขอร้อง คำเคยได้ยินพ่อบอกว่า พวกเราเป็นคนที่ไม่มีวาสนาเกิดมาเป็นทาส ต้องทนรับใช้เขา ไปตลอดชีวิต เมื่อลูกโตขึ้นลูกก็ต้องทำงานหนักอย่างพ่อด้วย

คำสงสัยก็ถามพ่อว่า "แล้วเราไปอยู่ที่อื่นได้ไหมพ่อ" พ่อบอกว่าไม่ได้หรอก ถ้าหาสหนีไป เขาจะตามจับมาและถูกลงโทษอย่างหนัก บางคนอาจโดนเชื้ยนตี ให้ออกอาหารและถูกจับขัง พวกทาสจึงต้องยอมทำงานตามแต่เจ้านายท่านจะสั่ง

ต่อมาอีกไม่นาน พ่อรับจ้างบอกแม่ของคำว่าไอ้ขาวว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านทรงมีพระเมตตาไม่อยากให้มีทาสอยู่ในแผ่นดินของพระองค์อีก พระองค์จะทรงให้เลิกทาสทั้งหมดแล้วพวกเราจะได้ไปเป็นไทแก่ตนเอง ไม่ต้องเป็นทาสรับใช้เขาไปตลอดชั่วลูกชั่วหลานอีก ชาวการเลิกทาสแพร่ขยายไป พวกทาสทั้งหลายต่างปลื้มปิติยินดีในพระมหากรุณาธิคุณในครั้งนี้

2. ครูถามคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมคำกับพ้องแม่จึงต้องทำงานหนัก
2. ถ้าหาสคนไหนคนหนึ่งจะถูกลงโทษอย่างไร
3. ใครเป็นคนเลิกหาส

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้านักเรียนถูกบังคับให้ทำงานหนัก นักเรียนจะทําอย่างไร เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น
2. นักเรียนเคยไปร่วมพิธีในวันปอยมหาราชหรือไม่ และมีอะไรบ้าง

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. รูปภาพ
2. หุ่นตุ๊กตากระดาษ

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยพระปิ่นมหาราช
นิทานเรื่องบุรุษไปรษณีย์

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลงดูไปรษณีย์

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องบุรุษไปรษณีย์

นิทานเรื่องบุรุษไปรษณีย์

นายบุญเป็นบุรุษไปรษณีย์ที่ขยัน ซื่อตรง นายบุญจะไปทำงานเช้าทุกวัน หน้าทีของนายบุญคือส่งจดหมายในเขตที่รับผิดชอบ ตอนเย็นพอกลับถึงบ้านนายบุญก็จะลงไปดูสวนครัวหลังบ้านที่เขาปลูกตะไคร้ มะเขือ พริก ผักบุ้ง ผักกาด ลูก ๆ ของเขาจะลงไปช่วยรดน้ำ พรวนดินเสมอ นายบุญจะสอนลูก ๆ ทุกคนให้เป็นเด็กดี

วันหนึ่งนายบุญไปส่งจดหมายตามปกติที่บ้านของนายซุ่ม แต่บ้านที่ไปส่งจดหมายให้นั้นเขาต้องเดินเขาไปในบริเวณบ้าน โกง... โกง เลี้ยงสุนัขเห่าและกระโจนกัดที่แขนของเขาบาดแผลที่สุนัขกัดนั้นไม่ลึกเพียงแต่ลอก เลือดไหลเล็กน้อย นายซุ่มเจ้าของโคกลาวคำขอโทษ เมื่อกลับถึงบ้านนายบุญได้เล่าเรื่องสุนัขกัดในกรรหาฟัง ภรรยาของนายบุญจึงบอกให้นายบุญไปตามนายซุ่มดูว่าสุนัขตัวนั้นตายหรือเปล่า เพราะถ้าสุนัขตายแสดงว่าสุนัขตัวนั้นเป็นบ้า

อีก 2 วันต่อมา นายบุญได้ไปตามนายซุ่มถึงสุนัขตัวนั้น นายซุ่มก็บอกว่าสุนัขยังมีชีวิตอยู่ แต่ความจริงมันได้ตายไปหลังจากที่นายบุญได้ 1 วัน นายบุญเมื่อทราบว่าสุนัขยังมีชีวิตอยู่จึงไม่ไปจัดการ

กันพิษสุนัขบ้าตามคำแนะนำของภรรยา ต่อมาอีกประมาณ 20 วัน นายบุญมีสบายมีอาการเหมือน
สุนัขบ้า คือ กลั้วน้ำ กระสับกระส่าย และสิ้นชีวิตในที่สุด นำความเศร้าโศกเสียใจมาสู่ภรรยาและ
ลูก ๆ ชาวนายบุญสิ้นชีวิตเพราะสุนัขบ้ากัดแพร่กระจายไปถึงบ้านนายชุม เจ้าของสุนัขตัวนั้น นายชุม
รู้สึกเสียใจมาก

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. นายบุญมีอาชือะไร
2. ทำไมนายบุญจึงตาย
3. นายชุมเป็นคนอย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเห็นสุนัขบ้าหรือไม่ สุนัขบ้ามี
อาการอย่างไร
2. ถ้านักเรียนถูกสุนัขบ้ากัด นักเรียนจะทำอย่างไร
เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น
3. นักเรียนจะป้องกันสุนัขไม่ให้เป็นบ้าได้อย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. เพลงดูไปรษณีย์
2. หนังสือนิทาน

เพลงดูไปรษณีย์

ตัวฉันมีปีกสีแดง
อาปากบั้งคันทมาขประชาชน (ซ้ำ)

แข็งแรงคงอยู่ข้างถนน
ทุก ๆ คนหายขี้ใจคือใคร

แผนการเล่นทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยพระปิ่นมหาราช
นิทานเรื่องบ้านของหนูเปื้อ

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

สนทนา

ครูนำภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทมาให้เด็กดูและให้เด็กเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับ

ชนบท

สนทนา

1. ครูเล่านิทานเรื่องบ้านของหนูเปื้อ

นิทานเรื่องบ้านของหนูเปื้อ

บ้านของหนูเปื้ออยู่ชนบทไกลจากตัวเมืองมาก กลางคืนหนูเปื้อต้องใช้แสงไฟจากตะเกียง
น้ำมันที่เผาจากกระป๋องหนึ่งส้อมและทำการบ้านทุกวัน บางวันหนูเปื้อไปกวาดลาน
ต้องไปหาหนองน้ำที่ไกล กระป๋องตะเกียงก็ดับตัวไปควยเพราะมีดมาก

พอถึงเวลาเย็นคุณแม่หนูเปื้อเอาน้ำไปต้มน้ำที่หน้าบ้านใส่ตุ่มน้ำบนบ้าน ภาวน้ำจะเต็ม
ทุกตุ่มคุณแม่ต้องหาน้ำหลายเที่ยวจนเหนื่อยหอบ หนูเปื้อก็ต้องไปอาบน้ำที่หน้าบ้านทุกเย็น

ไม่นานหนูเปื้อก็โตขึ้นผู้ใหญ่ด้วยกันจะมีไฟฟ้าและน้ำประปาต่อเข้ามาถึงบ้าน หนูเปื้อแปลกใจ
เพราะไม่เคยเห็นว่ามันเป็นอะไร

แล้ววันที่หนูเปื้อตื่นตื่นที่สุกก็มาถึงเมื่อบ้านหนูเปื้อมีทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา ต่อไปนี้ที่บ้าน
สว่างไสวไม่มีคสลัวเหมือนแต่ก่อน หนูเปื้ออ่านหนังสือได้มากจึงเรียนหนังสือดีขึ้นมาก

คุณแม่ไม่ต้องไปหาบน้ำ หนูเปียไม่ต้องไปอาบน้ำที่หาน้ำไกล ๆ อีก เพราะเปิดน้ำประปาจาก
ก๊อกก็มีใช้อย่างสะดวกสบาย หนูเปียคิดในใจว่า เหนมีไฟฟ้า น้ำประปาช่วยอำนวยความสะดวกแก่
คนเรามากมาย

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. เวลากลางวันบ้านของหนูเปียใช้
แสงสว่างจากอะไร
2. น้ำประปามีประโยชน์อย่างไร
3. ไฟฟ้ามีประโยชน์อย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้าน้ำประปาที่บ้านของนักเรียนไม่ไหลนักเรียน
จะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำ
เช่นนั้น
2. นักเรียนจะใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาให้
ประหยัดได้อย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. รูปภาพ
2. หุ่นเชิด

แผนการเล่านิทาน
 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยพระปรีหมหาราช
 นิทานเรื่องไฟฟ้ากับ

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กร้องเพลงพระปรีหมหาราช

ขั้นสอน

๑. ครูเล่านิทานเรื่องไฟฟ้ากับ

นิทานเรื่องไฟฟ้ากับ

กวันหนึ่งขณะที่คุณน้าคุณโทรหัดอยู่กับคุณปู่ไฟฟ้า เกิดกับหัวไปหมดทุกคนอยู่ในความมืดชั่วระยะหนึ่ง ในที่สุดคุณแม่ก็จุดเทียนไข ออกพูดว่า "เขาคิดหนอยทมิ์เทียน" มองไปทางไหนก็มืดไปหมดเห็นแสงเทียน จากข้างบานวอมนแวม ๆ ออกพูดอีกว่า "ไฟฟ้ากับนี้มาเบื่องั้นนะ" คุณปู่จึงเล่าให้ลูกฟังว่า "สมัยโบราณ ไม่มีไฟฟ้า เราก็อายุกันมืด ๆ อย่างนี้มานานนักหนา" คุณจึงถามคุณปู่ว่า "แล้วทำไมเราจึงมีไฟฟ้าใช้ เล่าครับ" ก็มีคนค้นพบไฟฟ้ามานานแล้ว ในประเทศที่เจริญเขามีไฟฟ้าใช้กันมาก่อนประเทศไทย ของเรา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มให้นำไฟฟ้าเข้ามาใช้ในบ้านเราเป็น ครั้งแรก ตามถนนหนทางและบ้านคนจึงมีไฟฟ้าใช้กันเพราะความทันสมัยของพระองค์เอง ต่อมาเราก็ ใช้ไฟฟ้ากับเครื่องใช้ต่าง ๆ" คุณปู่ตอบ

ทันใดไฟฟ้าก็สว่างขึ้น "เฮ้โหมมาแล้ว" คุณรองควด้วยความดีใจเสียงแสดงความยินดี ดังมาจาก รอบบ้านทุกคนต้องการไฟฟ้าและเห็นคุณค่าของมันมากขึ้นเมื่อไฟดับ ปู่และหลานดูโทรทัศน์ต่ออย่างมี ความสุข

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ใครเป็นคนนำไฟฟ้าเข้ามาใช้เป็นครั้งแรก
2. ขณะที่ไฟฟ้าดับอยู่กำลังทำอะไร
3. เมื่อไฟดับคุณทำอะไรอย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้าไม่มีไฟฟ้านักเรียนจะทำอย่างไร
2. นอกจากแสงสว่างจากไฟฟ้าแล้ว นักเรียนเคยได้รับแสงสว่างจากที่ใดบ้าง
3. ถ้านักเรียนอยู่โทรทัศน์อยู่แล้ว ไฟฟ้าดับ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. เพลงพระปรีหมหาราช
2. หุ่นกรวย

เพลงพระปรีหมหาราช

พระปรีหมหาราช
 คงโทรเลขและการรถไฟ
 ยี่สิบสามตุลาคม
 ราลึกลงตลอดมา

ทรงเลิกทาสในแผ่นดินไทย
 ทำให้ชาติไทยพัฒนา
 เราทอกรมกราบบูชา
 พระคุณล้นฟ้าล้นแผ่นดิน

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยชุมชนของเรา
นิทานเรื่องยาของคุณย่า

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำภาพหมอมาให้เด็กดูและสนทนาเกี่ยวกับภาพ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องยาของคุณย่า

นิทานเรื่องยาของคุณย่า

ทอดกั๊กปลูกสองคนพี่น้องมาพักกับคุณย่าที่บ้านสวนระหว่างปิดภาคเรียน คุณย่าดีใจมาก และดูแลเอาใจใส่หลานทั้งสองเป็นอย่างดี แต่คุณย่ามีโรคประจำตัวจึงต้องรับประทานยาหลายชนิดหลังอาหารเช้าทุกวัน ยาของคุณย่าเป็นเม็ด ๆ มีทั้งสีเขียว สีแดง สีเหลือง ทอดกั๊กเห็นคุณย่ารับประทานเม็ดสีสวย ๆ คลาคลุกกวาดและช็อกโกแลตก็สงสัยว่าทำไมคุณย่าจึงไม่แบ่งให้ทอดกั๊กปลูกบ้าง

"ชอค ปลูก วันนี้จะไปดูมะพร้าวในส่วน หลานอนุบาลน้อยชานะลูก"

"ครับคุณย่า" หลานทั้งสองรับคำ เมื่อคุณย่าไปแล้วปลูกก็พูดกับชอคว่า

"พี่ชอค ๆ เราไปกินขนมของคุณย่ากันเถอะ"

"อย่าเลยปลูก เอาไว้ให้คุณยามาเราคอยให้คุณย่ากินดีกว่า"

"พี่ชอคไม่กินก็ตามใจนะฉันไปคนเดียวก็ได้" แล้วปลูกก็ตรงไปที่ตู้ยาของคุณย่า แล้วหยิบเม็ดยา

สีต่าง ๆ ออกมากิน

ครึ่งชั่วโมงต่อมา "พี่ออก ๆ ไม่รู้ฉันเป็นอะไร รู้สึกเวียนศีรษะ" แล้วปุกก็เอาเงินออกมา
 ขอดเห็นก็ตกใจมากจึงรีบวิ่งไปตามคุณย่า ๆ จึงพาปุกส่งโรงพยาบาลใหญ่กลางทอง และคุณหมอก็
 เคืองปุกว่า คอไปไม่ควรทำเช่นนั้นอีกเพราะยาไมโซซันม ธารีประทานเข้าไปโดยแพทย์ไม่ไ้สั่ง
 อาจมีอันตรายถึงชีวิตได้

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมปุกจึงต้องไปนอนที่โรงพยาบาล
2. ปุกทานยาของคุณย่าแล้วมีอาการอย่างไร
3. หมอมั่นหน้าทำอะไร
4. หมอบอกกับปุกว่าอย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเห็นคนที่รับประทานยาโดย
 แพทย์ไม่ไ้สั่งหรือไม่ และมีอาการเป็น
 อย่างไร
2. ถ้านักเรียนไปพบคนที่มีอาการเหมือนปุก
 นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร นักเรียน
 จึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. รูปภาพ
2. หุ่นนิ้ว

เอาชนะกองทัพอียิปต์ ต่อมาไม่นานก็เริ่มมีเด็กและผู้ใหญ่ได้รับบาดเจ็บ เพราะเหยียบของมีคม บัวชโยเพราะมีพาหนะนำโรค ต้องเสียเงินทองรักษา เสียเวลาทำมาหากิน แต่ก็ไม่มีใครสนใจในความผิดที่ร่วมกันทำ

ฤดูฝนมาถึงน้ำท่วมถนนหนทางในหมู่บ้านไม่เป็นไร เนื่องจากทอระบายน้ำ มีชะง่อนดิน แต่ฝนก็ยังคงตกต่อไปทำให้ระดับน้ำสูงขึ้นเรื่อย ๆ พัดพาเอาขยะที่แต่ละบ้านเคยทิ้งเอาไว้ไหลกลับเข้ามาในบ้านเป็นแพ บ้านทุกหลังจึงถูกน้ำท่วมเกือบครอนไปทั่ว หลังจากนั้นผู้คนที่ย้ายมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านก็เริ่มสำนึกผิดและมองเห็นโทษของความมั่งคั่งมั่งงาย ไร้ระเบียบวินัย และไม่รับผิดชอบต่อส่วนรวม ทุกคนจึงช่วยกันรักษาความสะอาด หมู่บ้านไม่เป็นไรจึงสะอาดสะอ้าน ทุกคนก็อยู่กันอย่างสงบสุข

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. คนในหมู่บ้านไม่เป็นไร มีนิสัยอย่างไร
2. ทำไมน้ำจึงท่วมหมู่บ้านไม่เป็นไร
3. คนในหมู่บ้านทำอะไรหมู่บ้านไม่เป็นไร
จึงสะอาดสะอ้าน

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้าเพื่อนของนักเรียนชอบทิ้งขยะไม่เป็นที่ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร
นักเรียนจึงทำเช่นนั้น
2. บ้านของนักเรียน เคยถูกน้ำท่วมหรือไม่
และนักเรียนทำอย่างไร
3. นักเรียนจะช่วยรักษาถนนหนทางให้สะอาด
ได้อย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. เพลงชุมชนของเรา
2. หนังสือนิทาน

เพลงชุมชนของเรา

ชุมชนของเราอาศัย	เราดูแลกันขึ้นชม
ชาวบ้านช่างน่านิยม	พวกเราทุกคนช่วยกันทำงาน
ช่วยกัน ๆ ทำงาน	

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยชุมชนของเรา
นิทานเรื่องหนูปอมคนเก่ง

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการช่วยเหลือแม่ทำงาน

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องหนูปอมคนเก่ง

นิทานเรื่องหนูปอมคนเก่ง

หนูปอมเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีบ้านอยู่ใกล้ตลาดคุณแม่มีอาชีพขายของในตลาด คุณพ่อรับจ้างทำความสะอาดในตลาด คุณแม่ของหนูปอมชอบไปวัดทุกวันพระ หนูปอมชอบตามคุณแม่ไปวัดบ่อย ๆ ในวันหยุดหนูปอมก็ไปกับแม่เพื่อฟังพระเทศน์สั่งสอนให้ทำความดีต่าง ๆ เช่น ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต หนูปอมพยายามจดจำและปฏิบัติตามเสมอ

ในคอนเช้าวันเสาร์ วันอาทิตย์ เป็นวันหยุด หนูปอมต้องไปช่วยคุณพ่อคุณแม่ทำงานเสมอ เพราะหนูปอมเห็นคุณพ่อคุณแม่ทำงานหนักก็สงสารในขณะที่หนูปอมช่วยคุณพ่อคุณแม่กวาดขยะมากองรวมกันก็เห็นกระเป๋ายางใบหนึ่งตกอยู่จึงหยิบขึ้นมาดูก็พบว่าในกระเป๋ามีเงินอยู่จำนวน 500 บาท จึงนำไปให้คุณพ่อ

"คุณพ่อกับคุณแม่ของหนูไปต่างจังหวัดกัน ใครก็ไม่รู้ทำหล่น" หนูป้อมบอกคุณพ่อกับคุณแม่มาเปิดดูและบอกว่า

"ในกระป๋องมีบัตรประจำตัว เราสามารถส่งคืนให้เจ้าของเขาได้ลูก" พ่อกับคุณแม่จึงเขียนจดหมายติดต่อกับเจ้าของมารับกระป๋องคืน คุณพ่อบอกเจ้าของกระป๋องว่า "หนูป้อมเป็นคนเก็บได้" เจ้าของกระป๋องจึงชมเชยป้อมว่าเป็นเด็กดี มีความซื่อสัตย์และขอให้หนูป้อมรักษาความคืบคืบตัวไว้ตลอดไป

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. คุณพ่อกับคุณแม่ของหนูป้อมมีอาชีพอะไร
2. บ้านของหนูป้อมอยู่ที่ไหน
3. หนูป้อมทำอย่างไรเมื่อเก็บกระป๋องต่างจังหวัด
4. ทำไมหนูป้อมจึงได้รับคำชมเชยว่าเป็นเด็กดี

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยช่วยคุณพ่อกับคุณแม่ทำงานอะไรบ้าง
2. ถ้านักเรียนเก็บกระป๋องต่างจังหวัดนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

หุ่นมือ

แผนการเล่นทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยชุมชนของเรา
นิทานเรื่องนิกกันน้อย

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสนทนากับเด็ก เกี่ยวกับการรักษาสัมบัติของส่วนรวม

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องนิกกันน้อย

นิทานเรื่องนิกกันน้อย

นิกกันน้อยเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนแห่งหนึ่งทั้งสองอยู่บ้านใกล้กัน เมื่อโรงเรียนเลิกแล้วทั้งสองก็จะเดินกลับบ้านพร้อมกัน เมื่อเดินผ่านกำแพงวัดแห่งหนึ่งนิกกันน้อยจึงชักชวนกันไปวาดภาพที่กำแพงเลนทั้งสองวาดภาพบนกำแพงเล่นอย่างสนุกสนาน โดยไม่นึกเลยว่าเป็นการทำลายของส่วนรวม ทำให้เกิดความสกปรก ชายแก่คนหนึ่งซึ่งรักษาที่วัดเดินมาพบเข้าจึงห้ามปรามแต่เด็กทั้งสองก็ไม่เชื่อฟัง ยังคงเขียนเล่นต่อไปอย่างสนุกสนาน ในที่สุดท่านเจ้าอาวาสต้องเดินลงมาอบรมสั่งสอนให้ประพฤติตัวเป็นเด็กดี จะให้มีคนรักใคร่ ถ้าประพฤติตัวเช่นนี้ใคร ๆ ก็รังเกียจ สังคมก็ไม่ต้องการ และยังเป็นบาปเป็นกรรมอีกด้วย นิกกันน้อยสำนึกผิดใจจึงไปตักน้ำล้างภาพที่เขียนเล่นจนสะอาดเรียบร้อย คนเดินผ่านไปมาก็ชมว่าเป็นเด็กดี แล้วทั้งสองก็เข้าไปกราบพระขอภัยในความผิดและสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนี้อีก จะช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ท่านเจ้าอาวาสก็ดีใจที่เห็นเด็กทั้งสองวานอนสอนกาย

เช้าวันรุ่งขึ้นนิกและนอยเดินไปโรงเรียน พวกเขาพบกับเด็กหญิงคนหนึ่ง กำลังถือไม้จะทำลายคูโทรศัพท์สาธารณะ พวกเขาจึงเข้าไปห้ามปรามและบอกว่าการทำลายของส่วนรวมเป็นสิ่งไม่ดี เด็กหญิงจึงพูดว่า "หนูหยอดเงินไปในโทรศัพท์แล้ว แต่โทรศัพท์ไม่ทำงานก็ไม่ไหลสิคะ" นิกกับนอยจึงช่วยอธิบายถึงการใช้โทรศัพท์จนเด็กหญิงเข้าใจและใช้โทรศัพท์ได้ถูกวิธี เด็กหญิงจึงขมื่อหัวและกล่าวขอบคุณที่ ๆ ที่ช่วยเตือนสติกับนอยดีใจมากที่น้องเป็นคนดี สอนง่ายเช่นเดียวกับคนที่เคยเป็นเด็กไม่ดีมาก่อน

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. นิกกับนอยไปทำอะไรที่กำแพงวัด
2. ใครทำให้เด็กกับนอยกลับตัวเป็นคนดี
3. นิกกับนอยทำอะไรเมื่อพบเด็กหญิงกำลังทำลายคูโทรศัพท์

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้านักเรียนเห็นคนกำลังวาดภาพบนกำแพงนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร
นักเรียนจึงทำเช่นนั้น
2. นักเรียนเคยช่วยรักษาทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างไรบ้าง

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

หนังสือนิทาน

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยวันลอยกระทง
นิทานเรื่องน้ำเปลี่ยนสี

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้น
สนทนา

ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการช่วยกันรักษาความสะอาดบ้านเมือง และแม่น้ำลำคลอง

ขั้น
สอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องน้ำเปลี่ยนสี

นิทานเรื่องน้ำเปลี่ยนสี

ลำคลองแห่งหนึ่งเมื่อก่อนเคยมีน้ำใสสะอาด มีฝูงปลาอาศัยอยู่อย่างมีความสุข แต่ต่อมาไม่นานฝูงปลาเหล่านั้นก็หายไป น้ำที่เคยใสสะอาดก็เปลี่ยนเป็นสีดำ สกปรกเหม็น และยังมีเศษขยะลอยอยู่เต็มไปหมดที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะผู้คนพากันทิ้งขยะ หังขยะลงในแม่น้ำ และถนนหนทาง ทำให้บ้านเมืองสกปรก มองดูไม่สวยงามและยังเป็นแหล่งชุมนุมของสัตว์น้ำโรค เช่น หนู ทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นได้รับความเดือดร้อนมาก น้ำที่พวกเขาเคยใช้ประโชยชนก็ต้องมาเน่าเสีย สกปรกเหม็น แถมยังมีหนูมาคอยกัดทำลายข้าวของและส่งเสียงรบกวนเวลากลางคืนอีก ผู้คนจึงร่วมมือกันรักษาความสะอาด และขอร้องไม่ให้ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง แล้วจัดหาดังขยะไปใหญ่มาตั้งไว้เป็นที่ทิ้งขยะตามถนนหนทาง พวกเขาช่วยกันกวาดและรักษาไม่ให้มีเศษขยะ ในไม่ช้าบ้านเมืองก็สะอาด สะอาดเพราะทุกคนช่วยกันรักษาความสะอาด ทำให้น้ำที่ขุ่นดำก็กลับใสสะอาด ฝูงปลาก็อาศัยอยู่อย่างมีความสุขเหมือนเดิม

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมน้ำในแม่น้ำจึงเน่าเสีย
2. ทำไมปลาจึงไม่อาศัยอยู่ในน้ำที่มีสีดำ
3. ทำอย่างไรบ้านเมืองจึงจะสะอาด

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยทิ้งขยะลงในแม่น้ำหรือไม่ เพราะอะไร
2. ถ้านักเรียนเห็นคนทิ้งขยะลงในแม่น้ำ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น
3. นักเรียนจะช่วยรักษาแม่น้ำลำคลองให้สะอาดได้อย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

หนังสือนิทาน

แผนการเล่นทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยวันลอยกระทง
นิทานเรื่องดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กดูภาพดวงอาทิตย์และดวงจันทร์แล้วสนทนาเกี่ยวกับภาพ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์

นิทานเรื่องดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์

บริเวณใดริมไม้ใหญ่ยามเช้าขณะที่ดวงอาทิตย์ฉายแสงขับไล่ความมืดอยู่เหนือขอบฟ้าก็เป็นเวลาที่บรรดานกทั้งหลายเตรียมตัวออกหากิน

"โอ....ดวงอาทิตย์ท่านมาพร้อมกับเวลากลางวัน ท่านให้แสงสว่าง ทำให้ดวงตาของข้ามองเห็นโลกกว้าง ข้าเคารพนับถือท่านจริง ๆ" พญาเหยี่ยวกล่าวคำยกย่อง

"ข้าก็เหมือนกัน ข้าเทิดทูนบูชาท่าน เพราะท่านทำให้ข้ามองเห็นอาหาร ข้ามีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะท่านโดยแท้" นกกระสากล่าวคำสรรเสริญ

ยังมีนกที่หากินเวลากลางวันอีกมากมายที่ยกย่องสรรเสริญดวงอาทิตย์ โดยหารู้ไม่ว่าในโพรงไม้.. ในเงามืด บรรดานกที่หากินตอนกลางคืนต่างฟังด้วยความขุ่นเคือง

"โอ...ดวงจันทร์ ท่านมาพร้อมกับเวลากลางคืน กลางคืนที่ทำให้ดวงตาของข้ามองเห็นโลกกว้าง ข้าเคารพนับถือท่านจริง ๆ" พญาหนูกล่าวคำยกย่อง

"ข้าก็เหมือนกัน ข้าเทิดทูนบูชาท่านเพราะท่านทำให้ข้ามองเห็นเหยื่อ ข้ามีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะ

ทานโดยแท้" คางคางกล่าวคำสรรเสริญ ยังมีนกที่หากินเวลากลางคืน กล่าวคำยกย่องสรรเสริญ
 กวางจันทร์ด้วยเสียงอันดัง เพื่อให้บรรดานกที่หากินตอนกลางวันได้ยินเสียง

เช้าวันต่อมา บรรดานกที่หากินตอนกลางวันต่างประชุมกันด้วยความโกรธแค้น และมีความเห็น
 ตรงกันว่า จะใช้กำลังบังคับให้บรรดานกที่หากินตอนกลางคืนนับถือในสิ่งที่พวกตนนับถือ

"เฮ้ย / จำไว้ จงไปบอกพวกเจ้าทั้งหมดให้เลิกนับถือกวางจันทร์แล้วมานับถือ กวางอาทิตย์
 แทนถ้าไม่เชื่อฟังพรุ่งนี้พวกเจ้าจะต้องเจ็บตัว" พญาเหยี่ยวพูดกรอกใส่โหรนกชุก คำว่านั้นพญานกชุก
 ก็เรียกประชุมสัตว์ปีกที่หากินตอนกลางคืน "พวกเราจะยอมไม่ได้ พวกเราจะต้องต่อสู้จนสุดชีวิตเพื่อ
 สิ่งที่เราไม่นับถือ" นกชุกประกาศอย่างซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนอย่างท่วมท้น

ยามฟ้าสางขณะที่กวางอาทิตย์ลอยขึ้นเหนือขอบฟ้า เสด็จพามาพบกับกวางจันทร์ที่ลอยคำไกลกลับ
 โดยที่ทั้งสองต่างก็รู้เหตุการณ์ที่ จังหวะกลางที่จะห้ามทัพของแคว้นฝ่าย

"พวกที่นับถือข้าทั้งหลายเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ จงเลิกคิดทำร้ายพวกที่ไม่นับถือข้า และ
 จงให้อิสระในการที่ใครจะนับถืออะไร" กวางอาทิตย์กล่าวเตือนสติ

"พวกที่นับถือข้าก็เช่นกัน เพื่อความสงบสุข จงรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น และจงละเว้น
 การดูหมิ่นในสิ่งที่เราไม่นับถือ" กวางจันทร์กล่าว สันติเสียงผู้นกที่หากินตอนกลางวันและผู้นกที่หากิน
 ตอนกลางคืน ต่างก็ส่งรอยยิ้มให้แก่กัน และนับจากวันนั้นผู้นกทั้งสองก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมี
 ความสุข ทั้ง ๆ ที่นับถือในสิ่งที่แตกต่างกัน

2. คำถามคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. กวางอาทิตย์และกวางจันทร์มีประโยชน์
 อย่างไร
2. นกที่ออกหากินในเวลากลางคืนมี
 อะไรบ้าง
3. พญาเหยี่ยวไปบอกนกชุกว่าอย่างไร
4. กวางอาทิตย์กับกวางจันทร์บอกกับสัตว์
 ทั้งหลายว่าอย่างไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเห็นคางคางหรือไม่ คางคาง
 มีรูปร่างลักษณะอย่างไร
2. ถ้าเพื่อนมาชักชวนให้ทำในสิ่งที่นักเรียน
 ไม่ชอบ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะ
 อะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ชั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ชั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. รูปภาพ
2. หุ่นเชิด

แผนการเล่นทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทนุวันลยกระทง
นทานเร่องลลงมทวงจันทร

จุดประสงค์

เพ่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคึกและคอบค้ำถามของครูได้

การค้ำเนินกิจกรรม

ชนนำ

ครูให้เด็กท่งบทกลอน จันทรเอช จันทรเจ้า

ชนสอน

1. ครูเล่านิทานเร่องลลงมทวงจันทร

นิทานเร่องลลงมทวงจันทร

มีลลงมท่งอาคีชอชุนภูเขา ค่นวันท่งจันทรเพ็ญสอแสงสกา ลลงมท่งักทักลลงมาเลน
ที่ค่นเขา พวท่งน่ว่งเลนกันออย่างสนุกสนาน ลลงมท่งค่นท่งเห็นบอน้าวชอชางค่นไม่ใหญ่ก็เกินเข้าไป
ก่นมอชอชอปากชอ

"แยแล้ว! ทวงจันทรคกลงไปในน้ำ" ลลงมท่งผละจากบอและว่งไปค้วยความคกใจ
พลาจรอง "เร็ว ๆ เข้า ทวงจันทรคกลงไปในบอแล้ว"

ลลงมท่งค่นลลงเสียงรอง ก่นว่งมาค้ว จรงแยะ ทวงจันทรคกลงไปในบอน้ำแล้ว ลลงมท่ง
รองค่นค้วยความคกใจ "มาเร็ว ๆ เข้า ทวงจันทรคกลงไปในบอแล้ว"

เมอลลงมท่งค่นลลงเสียงรองก่นว่งมาค้ว แล้วเร่องลลงมท่งอื่น ๆ เข้ามารวมกันแล้วพูคกับพวท่งน่วว่า
"มีเร่องท่งน่วก่นลลงแล้วค้อค้วจันทรคกลงไปในบอ เราจะต้องรับม่นค่นมาค้วยเร็ว"

ลลงมท่งพูคว่า "เราพวท่งน่วค่นค่นไปบนค่นไม้ค่นแล้ว จักค่นจักหางค่อค่นลลงไปในบอจะสามารถ
งมทวงจันทรค่นมาค้ว ลลงมท่งอื่น ๆ ก็เห็นค้วยก่นว่งจรงพวท่งน่วค่นค่นไปบนค่นไม้ ลลงมท่งใช้หางค่นค่นไม้

ไวแน่นอนแล้วลิงใหญ่ก็ไปมาหาสู่กับลิงแก้มส้มอย่างนี้ต่อไป ลิงตัวเล็กที่สุดก็ถูก
หย่อนลงไปในบ่อ "เอาละ ฉันทงมาถึงแล้ว" ลิงตัวอื่น ๆ ได้ยินเสียงลิงน้อยร้องบอกจากบนบ่อ
ลิงน้อยขึ้นมือลง ไปงมดวงจันทร์แต่มันงมขึ้นมาได้แต่น้ำกอบเคี้ยวเท่านั้น น้ำในบ่อกระเพื่อมทำให้เห็น
ดวงจันทร์ในน้ำแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ ลิงน้อยจึงร้องขึ้นด้วยความกลัว "แน่แล้ว ! ฉันททำให้ดวงจันทร์
แตกแล้วละ" ลิงแก้มส้มได้ยินเสียงร้องก็พูดด้วยความรอนใจ "อะไรกันเรื่องเล็ก ๆ แค่นี้ทำไมสำเร็จ
ดวงจันทร์แตกแล้วจะทำยังไงล่ะ" ลิงตัวอื่น ๆ ก็พากันติเตียนลิงน้อย ครั้นน้ำในบ่อสงบนิ่งดวงจันทร์ก็
กลมตามเดิม ลิงน้อยจึงร้องด้วยความดีใจ "แหะก็จ้งเลย ดวงจันทร์กลมอีกแล้ว" ลิงน้อยขึ้นมือลงไป
งมอีกครั้ง ทว่า มันงมขึ้นมาได้แต่น้ำกอบเคี้ยวเหมือนครั้งแรก มันงมแล้วงมอีกก็งมดวงจันทร์ขึ้นมาไม่ได้
มันรู้สึกรำคาญ จึงบ่นขึ้น "โอโฮ! เหนื่อยจะตาย ไขดวงจันทร์นี้พอแตะเข้าก็แตก ฉันทงขึ้นมาไม่ได้
หรอก" ลิงตัวอื่น ๆ ก็พากันบ่นขึ้นบ้าง "ซาฉันเมื่อยหอยไม่อยู่แล้ว" "เมื่อยฉันก็เมื่อยจับไม่อยู่แล้ว"
ลิงแก้มหงอนหน้าขึ้นโดยไม่ตั้งใจ ทันใดนั้นก็เห็นดวงจันทร์ลอยอยู่บนท้องฟ้า มันจึงร้องบอกกันว่า
"เรารู้ซิดวงจันทร์ลอยอยู่บนท้องฟ้า ดวงจันทร์ในบ่อนะเป็นเงาของมันเร็วขึ้นมาเถอะ รีบขึ้นมาดู
ดวงจันทร์ เมื่อได้ยินเสียงร้องบอกของลิงแก้ม บรรดาลิงใหญ่ก็พากันไปกลับขึ้นมาและนั่งบนกิ่งไม้
ชมดวงจันทร์ที่ส่องแสงสีกาว พวกมันต่างรู้สึกชอบชมอยู่ในใจ

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. พวกลิงลงไปทำอะไรในบ่อ
2. ลิงลงไปในบ่อได้อย่างไร
3. สิ่งที่ลิงเห็นอยู่ในบ่อน้ำคืออะไร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเห็นลิงหรือไม่ ลิงมีรูปร่าง
อย่างไร
2. นักเรียนเคยเห็นเงาของดวงจันทร์ในน้ำ
หรือไม่ ทำไมเราจึงเห็นเงาของดวงจันทร์
ในน้ำ
3. ถ้านำแผ่นไม้ไปกบอบ นักเรียนคิดว่า จะเห็นเงา
ของดวงจันทร์บนแผ่นไม้หรือไม่ เพราะอะไร

ชั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ชั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

บทกลอนจันทร์เอย จันทรเจ้า

หนังสือนิทาน

บทกลอนจันทร์เอย จันทรเจ้า

จันทร์เอย จันทรเจ้า

ขอชาวขอแกง

ขอแหวนทองแดง

ลูกมือนองชา

ขอช้าง ขอมา

ไหนดองชาช

ขอแก้ว

ไหนดองชานั่ง

ขอเตียงคั้ง

ไหนดองชานอน

ขอละคร

ไหนดองชาดู

ขอชายชู

เลี้ยงนองชาเด็ก

ขอชายเกศ

เลี้ยงตัวตัวเอง

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยวันลอยกระทง
นิทานเรื่องกระทงน้ำใจ

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กร้องเพลงและร่ำวงประกอบเพลงลอยกระทง

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องกระทงน้ำใจ

นิทานเรื่องกระทงน้ำใจ

ในคืนวันเพ็ญเดือนสิบสองซึ่งเป็นวันลอยกระทง ชาวบ้านทุกคนจะพากันทำกระทงเพื่อนำไปลอยในแม่น้ำ ทุกคนต่างพากันนำดอกไม้หลายชนิด เช่น ดอกกล้วยไม้ ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกมะลิ มาประดับประดาในกระทงที่ทำด้วยใบตองอย่างสวยงาม เมื่อเสร็จแล้วก็นำธูปเทียนมาปักตรงกลาง

เก่งกับนิกก็ทำกระทงเหมือนกัน แต่เก่งยังทำกระทงไม่เป็นจึงให้นิกช่วยทำให้ออกมาดี แล้วเก่งก็นำดอกไม้มาตกแต่งกระทงอย่างสวยงาม

"นิกกระทงเก่งสวยไหม" เก่งถามด้วยความภาคภูมิใจ

"สวยมากจะเก่ง ก็นี้เราจะไปลอยกระทงกันสนุกแน่เลย" นิกพูดในขณะที่สองคนพี่น้องกำลังช่วยกันทำกระทงและคุยกันอยู่นั้น ปู่ก็ได้มาแอบดูอยู่เงียบ ๆ และคิดในใจว่า

"ก็นี่เราคงไม่ได้ไปลอยกระทงแน่ ๆ เลย เพราะไม่มีใครช่วยทำกระทงเลย จะทำอย่างไรกันนะ" ขณะเดียวกัน "อ้าวปู่ยี่สิบ ๆ ลอ ๆ อยู่ทำไมละ เขามาข้างในก่อนสิละ" นิกเรียก

"นึกกับแกงท่ากระหงสาวจ้งเลยนะ" ปุทศควยสีหน้าเศร้า

"พุทท่ากระหงสาวจ้งหรือยังจ้ะ คินนี้เราไปลอยกระหงควยกันนะจ้ะ"

"ฉันทงไปไมไคหรอกนิก"

"อ้าวทำไมเหรือ" นิกถามควยความสงสัย

"ก็เพราะฉันทงไมมีกระหงสาวจ้ง ฉันทงไมมีเงินและฉันทงทำกระหงไมเป็นควย"

"ไมเป็นไรจ้ะ เคียวฉันทงจะเข้บกระหงให้เธอเองฉันทงยังมีใบทองเหลือเยอะเลย" ปุจ้ง

รับกลาวชอบใจนิกควยความดีใจ แล้วเด็กทั้งสามคนก็ช่วยกันเข้บกระหงจนเสร็จเรียบร้อย ปุจ้งถาม

นิกว่า "นิกขอถามอะไรหนอยไคไหม" "ไคสิจ้ะ" นิกตอบ

"ทำไมเธอจึงเข้บกระหงให้ฉันทง" นิกจึงตอบว่า

"ก็เพราะเธอเป็นเพื่อนที่ดีของฉันทงใจ เราเป็นเพื่อนกันเมื่อไรก็ต้องช่วยเหลือกันจ้ะ"

แล้วเด็กทั้งสามคนก็หัวเราะพร้อมกันอย่างมีความสุข

2. ครูดถามคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. วันลอยกระหงตรงกับวันขึ้นกี่ค่ำ เดือนอะไร
2. กระหงของนิกกับแกงท่าควยอะไร
3. คอกไม้ที่ฉันทงนำมาตกแต่งกระหงมีคอกอะไรบ้าง

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยทำกระหงหรือไม่ นักเรียนทำอย่างไร
2. นักเรียนเคยไปลอยกระหงหรือไม่ นักเรียนทำอย่างไร
3. ฉานักเรียนอยากไปลอยกระหงแต่ไม่มีกระหงนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

เพลงลอยกระทง

หุ่นมือ

เพลงลอยกระทง

วันเพ็ญเดือนสิบสอง

ทวาทศมาสหลายชายหญิง

ลอย ๆ กระทง (ซ้ำ)

ขอเชิญองแควออกมาราวง

บุญจะส่งให้เราสุขใจ (ซ้ำ)

น้ำก้องเต็มคลอง

สนุกกันจริงวันลอยกระทง

ลอยกระทงกันแล้ว

ราววงวันลอยกระทง (ซ้ำ)

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยสัปดาห์
นิทานเรื่องประมงน้อย

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำภาพชาวประมงมาให้เด็กดูและสนทนาเกี่ยวกับภาพ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องประมงน้อย

นิทานเรื่องประมงน้อย

ณ หมู่บ้านชายทะเลมีเด็กชายเล็ก ๆ คนหนึ่งชื่อ "ป้อม" ป้อมมีพ่อแม่เป็นชาวประมง มีน้องชายชื่อ "ปลุก" วันหนึ่งพ่อพาป้อมออกทะเลด้วย หอบอกป้อมว่า "ลูกจะต้องเรียนรู้วิธีหาปลา เพื่อที่จะไปประกอบอาชีพต่อไปในภายหน้า" ป้อมก็ใจเมื่อเห็นพ่อทิ้งตาข่ายขึ้น และมีปลาตัวโต ๆ คติขึ้นมา ป้อมมักจะสงสัยว่า "ทำไมบ้านของเราจึงไม่ร่ำรวยเหมือนบ้านของลุงแสงเลย"

วันหนึ่งป้อมเห็นลุงแสงกำลังขโมยของชาวบ้าน ป้อมจึงรู้ว่า "เพราะอย่างนั้นเองทำให้บ้านลุงแสงอยู่ที่ยากจน ไม่ต้องลำบากเหมือนพ่อ บางครั้งลุงแสงจะซื้อขนมมอร้อย ๆ มาฝากป้อม "ขอบคุณครับ" ป้อมกล่าวขอบคุณลุงแสง พลางคิดว่า "เราอยากให้อาณาของลุงแสงจึงเราจะได้นมมอร้อยกินบ่อย ๆ ป้อมถามพ่อกว่า "ทำไมพ่อไม่ทำอย่างลุงแสงบ้าง" หอบอกป้อมว่า "การขโมยของคนอื่นเป็นสิ่งที่ผิดและไม่ดีและไม่ช้าจะถูกจับได้ ทำอาชีพสุจริตอย่างเราก็คว่า ไม่ต้องกลัวใครมาจับ" ป้อมไม่เข้าใจคำพูดของพ่อและไม่เห็นลุงแสงถูกจับเลย ป้อมออกทะเลหาปลาด้วยตัวเอง หอบอกว่า

"เราจะใช้ดาขายที่มีขนาดใหญ่ ๆ เพื่อที่จะจับปลาได้ขนาดเท่านั้น ส่วนปลาเล็กจะออกไปได้ และ จะขายพันธุ์ออกไปเป็นการส่งวนพันธุ์ส่วนนี้อีกวิธีหนึ่งด้วย" พอหาป้อมเอาปลาไปขายที่ตลาด พอบอกป้อมว่า "ดาขายปลาไหมคพอจะซื้อเสื้อไหมใหม่ไปป้อมกับทุกคนละตัว" "ซโมย...ซโมย" คนในตลาดตกใจกันหมด รวมทั้งป้อมและพอกวย ซโมยวิ่งหนีมาด้วยความรีบร้อนจึงสะกูดแขยงชาย ส้มลงและถูกจับได้ในที่สุด พอเห็นหน้าป้อมก็จำได้ทันทีว่า "ลุงแสง" พอบอกว่า "เห็นไหม คนที่ซโมยของคนอื่นนั้นถึงจะมีกินแต่ก็ไม่สบายใจ และจะต้องถูกจับในที่สุด อาชีพอย่างเราถึงจะลำบากบ้างแต่ทำให้เราสบายใจเพราะมันเป็นอาชีพที่สุจริต" ป้อมกับน้องได้เสื้อไหมคนละตัวและ ป้อมยังได้คำสอนจากพอกวย ป้อมคิดว่าดาป้อมโตขึ้นจะประกอบอาชีพสุจริตเช่นเดียวกับพ่อ ป้อมรัก และภูมิใจในตัวพ้อมมากที่สุด

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. พ่อของป้อมมีอาชีพอะไร
2. ทำไมพ่อจึงใช้ดาขายดาใหญ่จับปลา
3. ทำไมลุงแสงจึงถูกตำรวจจับ

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยไปเที่ยวทะเลหรือไม่ นักเรียน เห็นอะไรบ้าง
2. นักเรียนเคยจับปลาหรือไม่ นักเรียนทำอย่างไร
3. ถ้านักเรียนจับได้ลูกปลาค้างคาวเล็ก ๆ นักเรียน จะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึง ทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. รูปภาพ
2. หนังสือนิทาน

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยสัปดาห์
นิทานเรื่องปลาสร้อยหลงทาง

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับปลาและให้เด็กหาปลาที่กำลังว่ายน้ำ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องปลาสร้อยหลงทาง

นิทานเรื่องปลาสร้อยหลงทาง

ปลาสร้อยตัวหนึ่งกำลังแหวกว่ายอยู่ในน้ำที่มันคิดว่ามีความรู้สึกว่ายแล้ว และเศร้าใจที่น้ำกลับกลายเป็นสีไป เพราะมันมีมนุษย์ใจร้ายทิ้งขยะลงไปในแม่น้ำ ทำให้แม่น้ำตื้นตื้นแล้วยังคักคักไม่ไหลเลย ปลาสร้อยตัวหนึ่งเสียใจ ปลาสร้อยตัวหนึ่งมาใกล้โรงงาน ก็รู้สึกกลัวเพราะโรงงานได้ปล่อยน้ำเสียลงไปในแม่น้ำ มีหมันน้ำร้อนและน้ำคล้ำ ปลาสร้อยจึงว่ายหนีออกมาจากโรงงาน และว่ายมาจนถึงที่ชายทุ่ง ปลาสร้อยได้เห็นผักบุ้งมีใบเขียวฉ่ำและไหม้เกรียม เพราะมันมีมนุษย์ใจร้ายได้ทิ้งสารพิษลงไปในน้ำ ทำให้สัตว์บางชนิดใกล้ตายลงไปแล้ว ปลาสร้อยว่ายน้ำหนีออกมาจากชายทุ่งก็มาพบปลาตะเพียนที่กำลังใกล้กับปลาเล็กอยู่ ปลาสร้อยเห็นว่ามีอันตรายก็ว่ายหนีมาพบกับขอ แหของมนุษย์เขา ปลาสร้อยก็จะไปไหนก็เจออันตรายในน้ำก็มีสารพิษ สัตว์ใหญ่กินสัตว์เล็ก มนุษย์ก็ล่าปลาเพื่อเป็นอาหาร ปลาสร้อยรำพึงรำพันอยู่ พอดีมาพบปลาผู้ใจดี ปลาผู้ใจดีชวนปลาสร้อยว่า "ว่ายน้ำไปจากที่นี่เร็ว ๆ เอะสร้อยจ๋า ถ้าช้ากว่าจะทำให้เราตายได้ ว่ายน้ำตามฉันมาซิ" ปลาผู้ใจดีพาปลาสร้อยมาสู่สถานที่หนึ่ง ซึ่งเป็นที่ที่มันน้ำใส ไม่มีสารพิษ ไม่มีอันตรายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งอยู่ใน

เซตวัก มีสัต์วามากมายหลายชนิด ไม่นี่ใครทำอันตรายปลาสร้อยจึงอยู่ในเซตวักอย่างมีความสุข

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. อันตรายปลาสร้อยพบมีอะไรบ้าง
2. ปลาบู่พาปลาสร้อย ไปอยู่ที่ไหน

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้านักเรียนเห็นโรงงานปล่อยน้ำเสียในแม่น้ำ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร จึงทำเช่นนั้น
2. นักเรียนเคยช่วยป้องกันสิ่งแวดล้อมไหมให้ มีพิษใดอย่างไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

หุ่นเชิด

เซไปถูกกอนหินจนกรัหัก ทำให้ถูกใจได้รับความเจ็บปวดมาก พวกสัตว์น้ำทั้งหลายที่เคยถูกปลาหมึกแกล้ง จึงปรึกษากันจะต้องไปขอร้องปูให้มาช่วยปราบเจ้าปลาหมึกจอมแกล้ง ปูก็ตกลงจึงมาพบปลาหมึกและเตือนให้ปลาหมึกกลับตัวเป็นคนดี แต่เจ้าปลาหมึกก็ไม่ยอมฟัง แถมยังจะใช้หนวกร้ายขู่ปูอีกด้วย แต่ปูก็ไม่เกรงกลัวจึงใช้ความหนับนวดปลาหมึกทันที ปลาหมึกได้รับความเจ็บปวดมากก็ร้องเสียงดัง "ปล่อยฉันเถอะจะพำฉันเจ็บ" ปูจึงบอกว่า "ปล่อยก็ได้แต่เจ้าต้องสัญญานะว่าจะเลิกรังแกสัตว์ตัวอื่น และกลับตัวเป็นคนดี" ปลาหมึกก็ให้สัญญาปูจึงปล่อยปลาหมึกไป ปลาหมึกก็กลับตัวเป็นคนดี และไปขอโทษเพื่อน ๆ ที่เคยทำไม่ดีเอาไว้ เพื่อน ๆ ก็ยกโทษให้ ปลาหมึกและสัตว์น้ำทั้งหลายก็เลยเป็นเพื่อนกัน

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ปลาหมึกมีนิสัยอย่างไร
2. ทำไมพวกสัตว์จึงไปขอความช่วยเหลือจากปู
3. ปูทำอะไรปลาหมึกจึงยอมกลับตัวเป็นคนดี

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้านักเรียนมีเพื่อนที่มีนิสัยเหมือนปลาหมึก นักเรียนจะอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น
2. ถ้านักเรียนถูกเพื่อนรังแก นักเรียนจะอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. ปริศนาคำทาย
2. หนังสือนิทาน

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยสัตว์น้ำ
นิทานเรื่องตะเพียนดำ

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำภาพปลาตะเพียนมาให้เด็กดูและสนทนาเกี่ยวกับภาพ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องตะเพียนดำ

นิทานเรื่องตะเพียนดำ

ในสระแห่งหนึ่งน้ำใสสะอาดใสแจ๋ว มีบัวสายขึ้นเป็นหย่อมๆ เป็นระยะ สระแห่งนี้เป็นที่อาศัยของ ปู ปลา เต่า และสัตว์น้ำอื่น ๆ อีกมากมาย สัตว์น้ำต่าง ๆ ชอบมาอาศัยอยู่ที่สระน้ำก็เพราะบริเวณสระกว้างใหญ่ น้ำใสสะอาด มีอาหารบริบูรณ์ และที่สำคัญก็คือไม่มีมนุษย์หรือสัตว์อื่นใดมารบกวน สัตว์น้ำทุกตัวทุกประเภทในสระแห่งนี้รักใคร่กันดี ไม่รังแกกันเลย

พวกปู ปลา ลูกเต่า ลูกตะพาบที่อาศัยอยู่ในสระรักกันมาก ไปเรียนโรงเรียนเดียวกัน ในสระแห่งนี้ ในบรรดาปูปลาตะเพียนอยู่ตัวหนึ่งมันแปลกกว่าปูปลาตะเพียนอื่น ๆ ที่แปลกก็คือแทนที่ปูปลาตะเพียนตัวนี้จะมีสีขาเป็นประกายเหมือนเงิน ปูปลาตะเพียนตัวนี้กลับมีสีดำสนิทเหมือนนิล ใคร ๆ ในสระนั้นจึงเรียกปูปลาตะเพียนตัวนี้ว่า "ตะเพียนดำ"

ตะเพียนดำไม่รู้สึกแปลกอะไรเลยที่ไม่เหมือนปูปลา ตะเพียนอื่น ๆ ใคร ๆ ก็รักตะเพียนดำทั้งนั้น เพราะตะเพียนดำมีนิสัยดี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ รักเพื่อน ๆ นอกจากนั้นแล้วยังขยันขันแข็ง ช่วยเหลือ

พอแม่เสมอ เมื่ออยู่โรงเรียนก็ช่วยเหลือเพื่อนฝูงที่ คอยดูแลลูก ลูกปลา ลูกเต่าตัวเล็ก ๆ แล้ว
ตะเพียนคำก็เรียนหนังสือเก่งอีกด้วย

สัตว์น้ำทุกตัวอยู่ในสระแห่งนี้ด้วยความสุขตลอดมา แต่แล้วก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้น วันหนึ่ง
ฝนตกหนัก และตกติดต่อกันอยู่สามวันสามคืนจึงหยุด หลังจากฝนตกแล้วมีข่าวร้ายเกิดขึ้นในสระ
ข่าวร้ายนี้แพร่กระจายไปทั่วสระแห่งนี้ในไม่ช้า ข่าวร้ายก็คือปลาซ่อนตัวหนึ่งตัวได้เสียควมอยู่ในสระ
ปลาซ่อนตัวนี้มาจากหนองน้ำใกล้ ๆ สระ มันมาตามสายน้ำที่เอ่อล้น มาจากหนองน้ำนั้น แล้วปลาซ่อน
ตัวโตนันก็มาอยู่ในสระที่ตะเพียนคำอยู่

ข่าวร้ายหนักยิ่งขึ้นหลังจากปลาซ่อนมาอยู่ก็คือ ลูกปลาสลิดฝูงเล็ก ไปหากินตามขอบสระ
ตามลำพัง แล้วถูกปลาซ่อนจับกินหมดทั้งฝูงเลย สัตว์น้ำในสระจึงสั่งพวกลูกหลานให้ระวังเวลาไป
และกลับจากโรงเรียน และไม่ให้ไปหากินตามลำพัง ถ้าจะไปไหนก็ต้องไปพ้อหรือแม่ไปด้วย

ลูกปลาคะเพียนมีมากกว่าลูกสัตว์น้ำอื่น ๆ และชอบไปหากินเป็นฝูง ๆ มีพ่อแม่วายนำไปควม
เพื่อคอยระวังอันตรายให้ลูกปลาคะเพียนตัวเล็ก ๆ ตะเพียนคำก็อยู่ในฝูงลูกปลาคะเพียนด้วย

หลังจากปลาซ่อนจับลูกปลาสลิดกินแล้ว ก็ยังไม่มีข่าวร้ายอื่น ๆ อีกเลย เพราะใคร ก็
ระมัดระวังภัยจากปลาซ่อนตัวนั้น

แต่วันหนึ่งเมื่อลูกปลาคะเพียนกำลังว่ายนำเข้าไปโรงเรียนใกล้จะถึงโรงเรียนอยู่แล้ว ตะเพียนคำ
ซึ่งว่ายนำหน้าพาที ๆ นอง ๆ ปลาคะเพียนมาสังเกตเห็นว่า ใต้อบวส์ชมพูใกล้ ๆ นั้น มีอะไรดำ ๆ
อยู่ ตะเพียนคำเพ่งตามองก็เห็นว่าสิ่งดำ ๆ นั้น เคลื่อนไหวไวกว และท่าทางจะเคลื่อนใกล้เข้ามา
ยังที่ที่พวกลูกปลาคะเพียนกำลังว่ายนำอยู่ พวกลูกปลาคะเพียนจะหลีกไปทางอื่นก็ไม่ทันเสียแล้ว

พอตะเพียนคำมองเห็นว่าสิ่งดำ ๆ นั้นคืออะไร มันก็รีบบอกที่ ๆ นอง ๆ ปลาคะเพียนให้
จัดระเบียบว่ายนำใหม่ ตะเพียนคำเป็นคนจัดการ เมื่อจัดเรียบร้อยแล้วจะมองดูเหมือนกับว่าฝูง
ลูกปลาคะเพียนตัวเล็ก ๆ นั้น เป็นปลาคะเพียนตัวใหญ่กำลังว่ายนำ แล้วตะเพียนคำก็ตรงไปอยู่ที่
ตำแหน่งเป็นตา

ลูกปลาคะเพียนทั้งฝูงคอย ๆ วายนำตรงไปจน...ใกล้... ใกล้ปลาซ่อนตัวได้เข้าไปทุกที

ความจริงปลาซ่อนตัวนั้นตาฟาง เมื่อมันเห็นฝูงลูกปลาวายน้ำใกล้เข้ามา มันก็คิดว่ามันเป็นปลาตะเพียนตัวใหญ่ หึ่ง ๆ ที่มันก็แปลกใจอยู่เหมือนกันว่าฝูงลูกปลาตะเพียนที่เห็นอยู่เมื่อสักครู่นี้ หายไปไหนหมด

ฝูงลูกปลาตะเพียนก็ว่ายผ่านปลาซ่อนตาฟางไป จนถึงโรงเรียนอย่างปลอดภัย ส่วนปลาซ่อนตาฟางก็มองตามด้วยความงง

1. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ปลาตะเพียนคำมันเสียอย่างไร
2. ทำไมลูกปลาสลิดจึงตาย
3. ตะเพียนคำทำอะไรอย่างใดจึงไม่ถูกปลาซ่อนจับกินเป็นอาหาร

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนถูกรังแก นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น
2. นักเรียนเคยช่วยเหลือคนอื่นอย่างไรบ้าง

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

รูปภาพ

หุ่นเชิด

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยนกน้อย
นิทานเรื่องกาสร้างรัง

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ย
สนทนา

ครูให้เด็กร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงกา

ย
สนทนา

1. ครูเล่านิทานเรื่องกาสร้างรัง

นิทานเรื่องกาสร้างรัง

ในป่าแห่งหนึ่งมีกา นกเอี้ยง นกขมิ้น นกพิราบ เป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งกาคิดจะสร้างรัง จึงไป
ขอให้เพื่อน ๆ ช่วยหาเศษไม้ นกเอี้ยง นกขมิ้น ก็ไม่ช่วย กาจจึงไปหาเศษไม้มาเอง เมื่อหาเศษไม้มา
ได้ก็ไปขอให้เพื่อน ๆ มาช่วยสร้างรัง "นกเอี้ยง นกขมิ้น นกพิราบ ไปช่วยฉันสร้างรังหนอยจะได้
ไหมจะ"

"ไม่ได้ ฉันจะนอนนอนมารบกวณฉันเลย" นกทั้งสามตัวตอบกาจจึงต้องสร้างรังเอง เมื่อ
สร้างรังเสร็จกาจจึงไปขอขนมจากเพื่อน

"นกขมิ้นจ๋า ขนมของเธอสวยเหลือเกินและคงจะนุ่มดี ฉันขอไปใส่รังสักหน่อยจะได้ไหมจะ"

"เสียใจจะ ภาฉันให้เธอไปขนมฉันก็ไม่สวยสิ" นกขมิ้นตอบกาจจึงไปขอกับนกพิราบ และ
นกเอี้ยง แต่ก็ไม่ใครยอมให้ กาจจึงบินไปหาปูฝ้ายจากต้นฝ้ายมาใส่ในรังและอาศัยอยู่ในรังอย่างมี
ความสุข

วันหนึ่งมีพายุพัดมา อากาศหนาวเย็น ฝนกำลังจะตก นกเอี้ยง นกขมิ้น นกพิราบ จึงมาขออาศัยอยู่ด้วยกัน

"กาจ๋า ขอฉันอาศัยอยู่ด้วยนะจะ หนาวเหลือเกิน" นกทั้งสามพูดกาจึงตอบไปว่า "ไม่ได้หรอกจะ รังฉันก็เขียวเองและเพื่อน ๆ ก็ไม่ได้ช่วยฉันสร้างคอก" นกทั้งสามตัวก็ต้องทนหนาวอยู่ข้างนอกรัง

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. เพื่อนของนกคามินคืออะไรบ้าง
2. นกทั้งสามตัวช่วยกาสรางรังหรือไม่ เพราะอะไร
3. กาใช้อะไรใส่ลงไปในรังแทนขนนก

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยถูกเพื่อน ๆ ขอให้ช่วยงานหรือเปล่า และนักเรียนทำอย่างไร
2. ถ้านักเรียนเป็นนกกา นักเรียนจะทำอย่างไร เมื่อนกทั้งสามตัวมาขออาศัยอยู่ด้วย เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ครูให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้จะอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. หุ่นนิ้ว
2. เพลงกา

เพลงกา

กา กา กา	เสียงรอน กา กา ออกไปหาถิ่น
เข้าครุฑรังไปสิ้น	ออกไปหาถิ่นบินรอน กา กา
เข็นยาคำลงแล้ว	ฝูงกาแก้วนาคินรัง
หลบนอนพักกายา	จงเอาเขียงกาหาถิ่น

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยนกน้อย
นิทานเรื่องจิบจอมคือ

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กท่องคำคล้องจอง "นกกระจิบ นกกระจาบ" และทำท่าทางประกอบ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องจิบจอมคือ

นิทานเรื่องจิบจอมคือ

ณ ป่าแห่งหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด มีนกสองตัวทำรังอยู่บนต้นสัก ทั้งคู่อยู่กัน
ด้วยกันอย่างมีความสุข ช่วยกันสร้างรังอันอบอุ่น จวบจนแม่นกได้ไข่ไก่เป็นลูกนกออกมาตัวหนึ่ง แม่นก
ตั้งชื่อให้ว่า "จิบ" พ่อแมรักจิบมากทุก ๆ เช้าพ่อแมจะผลัดกันออกหาอาหารมาป้อนลูกน้อย และแล
วันหนึ่งความเศร้าโศกก็มาเยือนครอบครัวของจิบ เมื่อพ่อนกถูกคนใจร้ายยิงตาย ในขณะที่พ่อกำลังออกหา
อาหาร แม่จึงต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวออกหาอาหารมาเลี้ยงจิบ และทำงานทุกอย่าง ส่วนจิบก็โตวัน
โตคืน ปีกชนที่บอบบางก็แข็งแรงขึ้นทุกวัน แม่นกจึงคิดว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องสอนให้จิบหัดบินเพื่อจะได้
พึ่งตัวเองในวันข้างหน้า แต่จิบกลับไม่สนใจใดแต่เที่ยวซุกซน ทำให้แม่เสียใจมาก

วันหนึ่งแม่นกออกไปหาอาหารตั้งแต่เช้าตรู่ ปล่อยให้จิบอยู่บนตัวเดียว แล้วก็เกิดมีพายุใหญ่
พัดถล่มไม่ล้มไปทรงป่าร้างของจิบจึงหล่นปลิวลงมา ทำให้จิบตกใจมาก เสียงร้อง "แม่...แม่จ๋า แม่อยู่ไหน"
ดังแข่งกับเสียงพายุ เมื่อพายุสงบลงจิบจึงค่อยคลายความหวาดกลัว แต่ก็หัวเลื้อไถน ทองกรอง

จอก...จอก เพราะยังไม่โตกินอะไรเลยตั้งแต่เข้า จีบคอย ๆ เกินออกมาจากกอกหญ้าที่ซ่อนตัวอยู่ แต่เพราะความหิวและความอ่อนเพลีย ทำให้จิบหมดแรงชุกตัวนอนหลับไปมารู้สึกตัวขึ้นขึ้นมากก็ไถ่กินเสียงร้องจิบ...จิบ...จิบ อยู่บนหัว จิบมองขึ้นไปก็เห็นแม่ - ลูก นกป่าคู่หนึ่งกำลังหยอกกลั่นกันอย่างมีความสุขแนกกำลังสอนให้ลูกน้อยหัดบิน

จิบเฝ้ามองแม่ - ลูก นกป่าคู่น้อยหลายวันจนกระทั่ง แม่นกมองเห็นจิบเข้าจึงร้องถามว่า "หนูมาจากไหนละนี้ ทำไมมาอยู่ที่นี่ตัวเดียว" จิบจึงเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แม่นกฟัง แม่นกจึงบอกกับจิบว่า "หนูยังเล็กนัก ควรเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และถ้าหนูอยากจะเป็นไฉนจริง ๆ ฉันจะสอนให้พร้อมลูกของฉัน"

วันรุ่งขึ้นแม่นกป่าจึงสอนให้จิบและลูกของเธอหัดบิน จนจิบบินได้คล่อง แม่นกป่าจึงบอกกับจิบว่า "เอาละในที่สุดหนูก็ทำได้สำเร็จ ฉันขอให้หนูไปหาแม่ของหนูให้พบนะจ๊ะ" จิบจึงลาแม่นกและลูกของเธอ แล้วก็กางปีกโตบินขึ้นสู่ท้องฟ้าด้วยหัวใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวัง

2. ครูดถามคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมพ่อของจิบจึงตาย
2. เมื่อแม่สอนให้หัดบินจิบทำอย่างไร
3. ใครเป็นคนสอนให้จิบหัดบิน

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ (แม่) หรือไม่ และเกิดผลอย่างไร
2. ถ้านักเรียนต้องพลัดพรากจากแม่ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ครูให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. หุ่นเชิด
2. คำคล้องจอง นกกระजิบ นกกระจาย

คำคล้องจองนกกระจิบ นกกระจาย

นี่คือนกกระจิบ จิบ ๆ ๆ ๆ	นี่คือนกกระจาย จาย ๆ ๆ ๆ
บินไปนกกระจิบ จิบ ๆ ๆ ๆ	บินไปนกกระจาย จาย ๆ ๆ ๆ
จิบ ๆ ๆ นกกระจิบบินมา	จาย ๆ ๆ นกกระจายบินมา

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทนุชนกนอย
นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงเจ้านกนอย

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน

นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน

เช้าวันหนึ่งหมอกขาว ๆ ไรย์ตัวไปตามท่อนไม้ เสียงไก่ขันมาแต่ไกลปลุกให้หนูนิกตื่นตื่นมา
รับอาบนํ้าแต่งตัวเตรียมที่จะไปโรงเรียน

ตกเย็นหนูนิกเลิกเรียนเดินกลับบ้าน พอเดินผ่านต้นไม้ใหญ่หนูนิกเห็นลูกนกตัวหนึ่งตกอยู่ใต้
ต้นไม้ และส่งเสียงร้องดังจ๊วบ ๆ จ๊วบ หนูนิกคือฮากไคจึงเก็บมันไปเลี้ยงที่บ้าน

พอถึงบ้าน ลูกนกก็กลัวจนตัวสั่นตกใจร้องลั่น หนูนิกคิดว่ามันหนาว จึงเอาผ้ามาห่มให้ แต่
ลูกนกก็ไม่หยุดร้อง หาขนมกินมาให้กินลูกนกก็ไม่หยุดร้อง

หนูนิกหาคำปรึกษาไม่รู้จะหาอย่างไรให้ลูกนกหยุดร้องได้ ไคเตนั่งประคองรังนกหน้าเต้า ๆ
แม่เดินมาเห็นเข้าก็เข้าใจ จึงบอกหนูนิกว่าลูกนกมันคงร้องหาแม่ เพราะหนูนิกไปเอามันมาจากแม่
ของมัน

หนูนึกถึงส่งสารลูกนก จึงรีบพามันไปส่งคืนให้แม่นก หนูนึกคอย ๆ วางลูกนกลงในโพรงไม้ เพื่อซ่อนไม่ให้สัตว์อื่นมาคาบเอาไป

เช้าวันรุ่งขึ้น หนูนึกก็มาหาลูกนกอีก แต่ต้องตกใจเพราะในโพรงว่างเปล่า ทันทีหนูนึกได้ยินเสียงร้อง "จิบ จิบ จิบ" ก็หันไปดูจึงรู้ว่าลูกนกกำลังหิบนิน จากนั้นมาลูกนกก็บินมาเล่นกับ หนูนึกทุกวันอย่างมีความสุข

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมลูกนกจึงไม่ยอมกินอาหาร
2. หนูนึกทำอย่างไรลูกนกจึงหยุดร้อง

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเลี้ยงนกหรือไม่ นักเรียนเลี้ยงอย่างไร
2. ถ้านักเรียนเห็นลูกนกตกอยู่ในอันตราย นักเรียนจะทำอย่างไร
3. ถ้านักเรียนเห็นคนกำลังจะจับลูกนก นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ครูให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้มีอะไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

เพลงเจ้านกน้อย

หุ่นมือ

เพลงเจ้านกน้อย

เจ้านกน้อยคล้อยบินสู่เวลา บิน ๆ ภา ภา เสนลม	เจ้าภาเสนลมเพลินฤดี บินลงบินลอยบินดลา ๆ เสนลม
--	--

แผนการเล่านิทาน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 หน่วยนกน้อย
นิทานเรื่องนกพิราบกับนกกา

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและตอบคำถามของครูได้

การทำเนนกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กพูดคำคล้องจอง กาเอ๋ยกา

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่องนกพิราบกับนกกา

นิทานเรื่องนกพิราบกับนกกา

มีพ่อครัวใจดีคนหนึ่งเห็นนกพิราบมาเกาะที่ชายคาเสมอ ๆ เขาจึงหากระเช้ามาทำเป็นรังนกไว้ที่ชายคา เพื่อต้องการให้นกพิราบมาอาศัยอยู่ ต่อมาเมื่อนกพิราบตัวหนึ่งมาอาศัยอยู่ในกระเช้านี้ นกพิราบเป็นนกที่สุภาพเรียบร้อยไม่เคยทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใดเลย พ่อครัวจึงมีความพึงพอใจในนกพิราบมาก

วันหนึ่งมีนกกาบินมาเกาะที่โรงครัว เห็นปลาและเนื้อที่พ่อครัวเตรียมไว้เพื่อทำอาหารก็อยากจะได้กิน จึงคิดอุบายทำเป็นตีสันกับนกพิราบ

นกกาถามนกพิราบว่า "ท่านไม่เหงาหรือที่อยู่เพียงลำพัง" นกพิราบตอบว่า "ก็มีบ้าง" นกกาได้ฟังนกพิราบตอบเช่นนั้นจึงรีบกล่าวว่า "ถ้าท่านเหงาเราขออยู่เป็นเพื่อน" ตั้งแต่นั้นมานกกาและนกพิราบออกหากินด้วยกันเสมอ พ่อครัวผู้ใจดีเห็นกามาอาศัยอยู่อีกตัวหนึ่ง ด้วยความดีใจพ่อครัวจึงหากระเช้ามาแขวนทำรังให้นกกาอีกกระเช้าหนึ่ง

ต่อมาวันหนึ่งญาติของท่านเศรษฐีนำปลามาให้มากมาย พ่อกับจิ้งจอกนำปลามาที่โรงครัวเพื่อทำอาหาร นกกาเห็นปลาที่พ่อครัวนำมาวางไว้ที่ครัวทำให้อยากกินเป็นที่สุด เมื่อถึงเวลาเที่ยงทั้งสองจะต้องออกไปหากิน นกกาจึงพูดกับนกพิราบว่า "วันนี้ฉันไม่สบาย ท่านออกไปหากินเพียงลำพังเด็กฉันขอพักผ่อนสักวันหนึ่ง"

นกพิราบได้ยินนกกาถวาทดังนั้น จึงแสดงอาการห่วงใยด้วยความจริงใจ พร้อมทั้งกล่าวยืนยันว่า "ท่านคงจะไม่สบายจริง ๆ เพราะดูหน้าท่านผิดปกติไป ขอให้ท่านหายป่วยเร็ว ๆ นะ พักผ่อนให้เพียงพอเถอะ แล้วนกพิราบก็บินจากไป เมื่อนกพิราบจากไปแล้วนกการู้สึกยินดีมากคอยเวลาที่พ่อครัวปล่อย ขณะนั้นพ่อครัวปล่อยพอดี นกกาคอยโอกาสอยู่แล้วมันจึงบินเข้าไปขโมยกินปลาในโรงครัวทันที ขณะเดียวกันนั้นเองพ่อครัวกลับเข้ามาในโรงครัวเห็นนกกา กำลังขโมยปลา กินอยู่อย่างเพลิดเพลิน พ่อกับจิ้งจอกรีบเข้ามาจับนกกาไว้ได้

พ่อกับจิ้งจอกด้วยความโกรธว่า "เราอุตส่าห์เลี้ยงดูเจ้าอย่างดี แต่เจ้ากลับทำกับเราเช่นนี้ เราจะทำโทษเจ้า" พูดจบพ่อกับจิ้งจอกก็ถอนขนของนกกาทิ้งเสียด้วยความโกรธ แล้วโยนนกกาให้อยู่ในรังกระเช้าของมัน

ครั้นเมื่อนกพิราบหาอาหารกินอิ่มแล้ว มันจึงบินกลับมาที่รัง เห็นนกกาที่รู้ตัวว่าเกิดอะไรขึ้น นกพิราบจึงพูดว่า "เจ้าเป็นนกกาที่ละโมภโลภมาก ไม่รู้จักตนเอง ทำอะไรไม่คิดใคร่ตรอง ให้อ้อ เจ้าลงไปอยู่ที่อื่นเถิด อย่าอยู่ที่นั่นอีกเลย"

นกการ้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด และกล่าวกับนกพิราบว่า "เราไม่มีชน เราบินไม่ได้ ท่านจะให้เราไปไหน เราไปไหนได้หรือ" นกพิราบจึงพูดตอบนกกาว่า "ถ้าเช่นนั้นท่านอยู่ที่นี่แล้วกัน เราจะไปเอง" กล่าวจบ นกพิราบก็บินจากไปทิ้งนกกาไว้เพียงลำพัง

2. กรุณาคำถาม 2 แบบ คือ

คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา

1. ทำไมนกกาจึงไม่ยอมออกไปหาอาหาร
2. พอลรวทำโชนกกาอย่างไร
3. ทำไมนกพิราบจึงไม่ยอมอยู่กับนกกา

คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

1. นักเรียนเคยเห็นนกกาหรือไม่ นกกา มีรูปร่างลักษณะอย่างไร
2. ถ้า นกกา มาขโมยกินปลา นักเรียนจะ ทำอย่างไร เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น
3. ถ้า นักเรียน มีเพื่อนที่ชอบโกหก นักเรียนจะ ทำอย่างไร เพราะอะไร นักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ขั้นสรุป

ให้เด็กช่วยกันบอกว่า "กิจกรรมในวันนี้จะ ไรบ้าง"

ขั้นประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม

สื่อการสอน

1. คำคล้องจอง กาเอ๋ยกา
2. หนังสือนิทาน

คำคล้องจอง กาเอ๋ยกา

กาเอ๋ยกา
มาเกาะต้นโพธิ์

บินมาไว ๆ
โฉบไปชนไพร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววราภรณ์	ชื่อสกุล จิตรสิงห์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	429 ถ.ชยางกูร อ.เมือง จ.อุบลราชธานี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านนาหิน ต.นาหิน อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี 34130
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนนาหินกุล อุบลราชธานี
พ.ศ. 2525	ป.กศ.สูง (บรรณารักษศาสตร์) จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ. 2529	กศ.บ. (การแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
	กศ.บ. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2534	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

151

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถาม
แบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

บทคัดย่อ

ของ

วชุภา จิตรสิงห์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

กุมภาพันธ์ 2534

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ที่ใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น
อนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี อ.เมือง จ.อุบลราชธานี จำนวน
30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม
กลุ่มละ 15 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยการใช้คำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ ส่วน
กลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยการใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา การทดลองใช้เวลา 6 สัปดาห์
สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา นิทาน และ
คำถามซึ่งแบ่งออกเป็นคำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหา และคำถามแบบเชื่อมโยงประสบการณ์

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**A STUDY OF PRESCHOOL CHILDREN'S PROBLEM SOLVING ABILITY USING
QUESTIONS RELATED TO CONTENT AND TO EXPERIENCE**

AN ABSTRACT

BY

WAYUPA JITSING

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University**

February 1991

The purpose of this study was to study problem solving ability of the preschool children using questions related to content and to experience.

The sample of the study was 30 preschool children aged 5 - 6 years old in kindergarten II, academic year 1990 in Ubonratchatane Kindergarten School, Muang District, Ubonratchatane Provice. They were randomly assigned into an experimental group and a control group of 15 children in each. Questions related to experience were used with children in the experimental group while questions related to content were used with those the control group. The experiment was six weeks, 4 days a week and 20 minutes a day.

The instruments used for this study were the problem solving test, stories and questions related to content and to experience.

The results of this study revealed that problem solving ability of children in the experimental group and the control group was not significantly different at the .05 level.